

Zlata kraška dekleta

Uvodnik

Jurij Paljk

EXPO' 2015 in mi

Na praznik dela 1. maja sem nepričakovano odšel z goriškim predsednikom SSO Walterjem Bandljem na slovesno odprtje svetovne razstave EXPO 2015 v Milanu. Prav tako nepričakovano lepo je bilo vzdušje na samem odprtju, saj me je presenetila predvsem velikost razstavišča samega in pa več kot le dostojna predstavitev domovine Slovenije. Kot človek s periferije, kot bi rekel papež Frančišek, sem videl, o čemer sem sicer veliko bral, zato lahko zapišem, da sem vesel, da se Slovenija predstavlja na tem svetovnem odru. Prav je storil veleposlanik Republike Slovenije v Rimu Iztok Mirošič, ko je na svečanem odprtju slovenskega razstavnega prostora v Milanu dejal, da se mora Slovenija postaviti v središče svetovnega dogajanja, ker naša domovina preprosto spada tja. Tistim, ki vedno najdejo dlako v jajcu in so se v Sloveniji razpisali, češ da gre z izgradnjo slovenskega paviljona v Milanu za razsipavanje slovenskega denarja, bi rad samo odvrnil, da je stala postavitev vrhunskega slovenskega padiljona v Milanu dosti manj, kot si je, recimo, pet univerzitetnih profesorjev v Ljubljani v nekaj letih samovoljno izplačalo iz davkoplačevalskega denarja za "dodatno delo". Kakšno je bilo njihovo delo, ne vem, slovenski paviljon v Milanu na svetovni razstavi EXPO' 2015 pa bo v šestih mesecih gotovo naredil ogromno reklame za Slovenijo. Če bi že moral kaj pripomniti, bi omenil, da se Slovenija v Milanu predstavlja z blagovno znamko *I Fel el Slovenia*, ki jo sicer poznamo, sam pa bi raje na paviljonu videl napis Slovenija in slovenske barve. A ve se, da sem pač človek obroba in zato ne razumem svetovljanstva tistih, ki žal materinščino pozabijo takoj, ko prestopijo državno mejo. Poleg odličnega veleposlanika Mirošiča je

na odprtju slovenskega paviljona spregovoril tudi minister za gospodarstvo Zdravko Počivalšek, ki je izpostavil, da je naša domovina zdrava, zelena, kot si je tudi zaželel, da bi svetovna razstava imela odlične učinke na slovensko gospodarstvo, predvsem na turizem.

Udeležba Slovencev iz našega prostora na odprtju je bila opazna, poleg skupine arhitektov, ki so pomagali pri gradnji, nas je bilo še nekaj, edini vidni zastopnik naše narodne manjšine pa je bil predstavnik SSO Walter Bandelj, kar pa ne pomeni, da nas v Milanu v prihodnje ne bo. SSO in tudi druge organizacije se bodo v Milanu na EXPO' 2015 predstavile že 15. t. m. in prav je tako, saj moramo na svetovnem odru biti prisotni tudi mi, ker smo in moramo biti sestavni del slovenskega naroda. Naj nihče ne pričakuje velikih množic, ki bodo poslušale naše zборе, a simbolna vrednost prisotnosti je velikanska. Odsotnost hrvaške države na EXPO' 2015 so domači mediji ostro skritizirali, saj gre dobesedno za strel v koleno: če te namreč ni, te ni in nobena razlaga ne opraviči tvoje odsotnosti, nikogar tudi ne zanima, zakaj te ni. Sveti oče Frančišek se je dodobra ujezil na vatikansko kurijo, ko je izvedel, koliko so potrošili za vatikanski paviljon, ki ga krasi naslov "Ne samo od kruha", a je po video zaslonih vse prisotne na odprtju jasno nagovoril, naj si ves svet prizadeva, da bi čim prej odpravili lakoto v svetu, tudi tako, da ne bi s pretirano porabo neposredno in posredno oškodovali tistih, ki je nimajo za golo preživetje.

Hrana za planet, energija za življenje je namreč moto letošnje svetovne razstave in na razstavišču je ves svet v malem: razstavljeni so nove tehnologije, načrti za prihodnost, istočasno pa so prisotne tudi velike multinacionalke, ki same z iskanjem dobička veliko prispevajo k svetovni lakoti. Pa vendar je prav od nas, posameznikov, odvisno, kako se do hrane obnašamo in kakšno hrano izbiramo!

13. Mednarodno zborovsko tekmovanje Venezia in musica 2015

Zlato priznanje DPZ Kraški slavček-Krasje

Zborovski pevci in zborovodje potrebujejo vedno nove izzive: za motivacijo, preverjanje dosežkov, krepitev odnosov. Petra Grassi pozna in upošteva te dinamike tako osebno kot s svojimi zbori in je pred kratkim poskrbela za dvojno zadoščenje z uspehom dekliškega pevskega zbora Kraški slavček-Krasje na 13. Mednarodnem zborovskem tekmovanju Venezia in musica 2015. Na tekmovanju, ki je bilo v kraju Caorle in Benetkah, so pevke osvojile namreč zlato priznanje v svoji kategoriji, Petra Grassi pa posebno nagrado kot najboljša zborovodkinja celotnega tekmovanja. Tako se je izrazila žirija, ki so jo sestavljali umetniški vodja tekmovanja Battista Pradal, Martin Winkler iz Nemčije in Norvežanka Anne Karin Sundal-Ask. Njihovo ocenjevanje je postavilo dekleta na tretje mesto absolutne lestvice. Vsi prvonagrajenci so tekmovali še za Grand Prix tekmovanja, ki ga je osvojila komorna skupina Stockholm singers. Tekmovanja so se udeležili zbori iz Avstrije, Nemčije, Hrvaške, Finske, Švedske, Cipra in Italije. Vsi so nastopili tudi na koncertih prijateljstva, ki so se zvrstili v raznih krajih (zbor Petre Grassi je zapel v cerkvi San Salvador blizu Rialta).

Na tekmovanje mednarodne mreže Meeting music se je zbor Kraški slavček-Krasje prijavil s prostim programom, ki je predvideval le eno obvezo, in sicer vključitev ene skladbe italijanskega avtorja. Grassijeva se je odločila za renesanso Palestrine, ostali del programa pa je sestavila s skladbami Schuberta, Kumarja in Čopija. DPZ Kraški slavček praznuje letos 15-letnico delovanja, ki jo bo v naslednjih mesecih

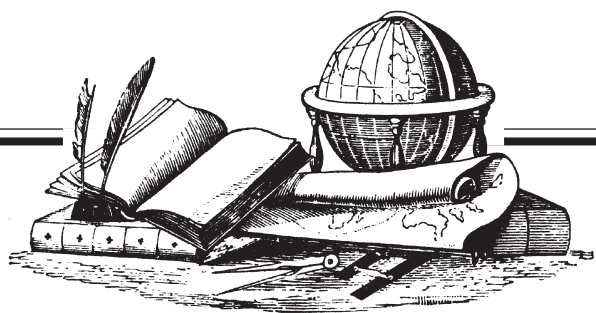
obeležil s koncerti in predstavitvijo prve CD plošče. Kljub zahtevnim načrtom so si pevke privoščile še tekmovanje, utrudljivo izkušnjo, ki pa je s to nagrado podarila dodatnega elana za nadaljnje delo tudi zborovodkinji. Strokovno mnenje žirantov ji je namreč ponudilo pohvalna potrdila in iztočnice za razmišljanje o osnovah in razvoju kakovostnega delovanja: "Člani žirije so pohvalili izvedbo renesančne skladbe, sproščenost in energijo pevk, izbor skladb, intonacijo in vokalni nastavek skupine. Mislim, da je izkušnja na zborovodskem tekmovanju v Arezzu bistveno pripomogla k moji rasti, saj so mi tudi v Benetkah podelili posebno nagrado zaradi raznolikosti geste, kateri sem se na poseben način posvetila ravno na prejšnjem tekmovanju. Takrat sem se veliko naučila in sem na osnovi pridobljenega znanja postala bolj sproščena, kar se je zagotovo preneslo s pozitivnimi učinki tudi na pevke. Nastopile so brez velike treme, a z zbranostjo in energijo, ki bi jo vložile v pomemben koncert".

PAL

"Tako se je začelo"...

Tereza Srebrnič o tem, kako je v 60. letih na pobudo Pastirčka nastala dekliska skavtska organizacija na Goriškem

Svetovno razstavo si bo ogledalo več kot 20 milijonov ljudi

Expo 2015: priložnost za globaliziranje solidarnosti

V Milanu so na praznik dela, 1. maja, slovesno odprli svetovno razstavo *Expo 2015*, na kateri se s samostoj-

vija s samostojnim paviljonom. Ta je večinoma zgrajen iz naravnih materialov, predvsem lesa. Temelji na domačem znanju - zasnova in zgradila so

tik ob odprtem gledališču. Slovenska generalna komisarka za Expo Jerneja Lampret pa je na odprtju izpostavila, da je slovenska predstavitev "plod trdega dela" ljudi iz politike in gospodarstva, ki so že od začetka verjeli,

Veleposlanik Izток Mirošič in Evgen Ban (foto JMP)

nim paviljonom predstavlja tudi Slovenija. Slovenija se predstavlja kot zelena, zdrava in aktivna, kar je tudi temelj za naš družbeni in gospodarski razvoj, je ob uradnem odprtju paviljona poudaril gospodarski minister Zdravko Počivalšek. Slovenija ima na Expo-ju več ciljev: okrepiti prepoznavnost blagovne znamke *I feel Slovenia* in države, dvigniti prepoznavnost in dostopnost slovenskih proizvodov in storitev na italijanskem in svetovnem trgu ter izboljšati prepoznavnost Slovenije kot lokalne turistične velesile, je še dejal Počivalšek.

Slovenija je ena od 52 držav, ki se na svetovni razstavi predsta-

Med gosti tudi Walter Bandelj za SSO (foto JMP)

2015: Vse se začne v zavesti o obrazih "Expo je ugodna priložnost za globaliziranje solidarnosti", je poudarek papeža Frančiška na začetku sporočila, s katerim je po neposredni video povezavi sodeloval na slovenskem odprtju svetovne razstave *Expo 2015* v Milanu, na kateri je sicer kot gostitelj imel glavno besedo italijanski premier Matteo Renzi, čigar glavno sporočilo je bilo, da ni res, da se v Italiji nič ne da spremeniti na bolje. Papež pa se je v video posnetku predstavil kot "glas mnogih revnih", ki so del Božjega ljudstva in ki si z dostojanstvom prizadevajo "zalužiti kruh v potu svojega obraza".

ga 14 milijonov Italijanov. Osrednja tema letošnje razstave je hrana, nosilni slogan pa *Hrana za planet, energija za življenje*. Papežovo sporočilo za *Expo*

Minister Zdravko Počivalšek, Špela Lampret in veleposlanik Izток Mirošič (foto JMP)

vsaka oseba, ki bo obiskala Expo v Milanu in bo šla mimo tistih čudovitih paviljonov, lahko zaznala navzočnost teh obrazov. Skrito navzočnost, ki pa mora biti v resnici pravi protagonist dogodka: obrazi moških in žensk, ki so lačni in ki zbolijo, ali celo umrejo, zaradi preveč pomanjkljive ali škodljive prehrane", je bil jasen sveti oče.

Papež Frančišek je tudi izrazil željo, da bi se s pomočjo izkušnje Expo-ja podjetniki, trgovci in strokovnjaki lahko počutili vključene v "veliki projekt solidarnosti".

"In naj ne bo kruh nikoli sad dela, ki ni vredno človeka"! je še vzkliknil sveti oče.

Paviljon, s katerim na svetovni razstavi v Milanu sodeluje Sveti sedež, vsebinsko sledi temi: *Ne samo od kruha*.

JUP

Slovenski paviljon (foto JMP)

ga slovenska podjetja. Slovenija je za projekt Expo, vključno s stroški postavitve paviljona, namenila pet milijonov evrov.

Da se Slovenija v Milanu na Expo-ju predstavlja "zelo ambiciozno in dostojno", je v svojem nagovoru poudaril slovenski veleposlanik v Rimu Izток Mirošič. "S paviljonom je država prišla tja, kamor sodi - v središče", je izpostavil našo odlično lokacijo ob križišču glavnih ulic in

da je Expo dobra priložnost in da se Slovenija zna primerno predstaviti.

Slovensko narodno manjšino v Italiji so poleg skupine slovenskih arhitektov, brata Plesničar ter Spetič, predstavljali še Albano Marusic s svojim podjetjem, ki je zadolžen za varnost, v imenu Sveta slovenskih organizacij pa predsednik SSO za Goriško Walter Bandelj, ki se je odzval vabilu slovenskega veleposlanika. Slovensko odprtje je imenitno povezoval tržaški poznani estradnik Evgen Ban, ki je tudi lepo tolmačil slovenske nagovore, tako da je prireditev tekla. Mladi slovenski pop pevec Clemens pa je s svojo svežino navdušil zbrane. Svetovna razstava *Expo 2015* bo trajala do 31. oktobra. Na njej se bo predstavilo več kot 140 držav. Organizatorji v šestih mesecih trajanja razstave pričakujejo vsaj 20 milijonov obiskovalcev, od te-

Ne samo od kruha - vatikanski paviljon (foto JMP)

Slovenska maša v čast sv. Martinu Tourskemu

Natečaj za novo skladbo

Kulturno društvo Evropski kulturni center sv. Martin Tourski - Slovenija vabi skladatelje, da sodelujejo na natečaju za novo slovensko mašo v čast sv. Martinu Tourskemu. Namen natečaja je priprava na praznovanje 1700-letnice rojstva sv. Martina Tourskega, ki ga je Svet Evrope leta 2005 raz-

glasil za simbol evropske kulture. V praznovanje obletnice, ki bo leta 2016 potekalo po vsej Evropi, bo vključena tudi Slovenija. Natečaj za novo skladbo želi obletnico z novim umetniškim delom približati čim širšemu krogu ljudi, ki bodo pri praznovanju sodelovali ali pa ga bodo samo spremljali. Želimo, da bi bila nova skladba

del liturgičnih slavij, ki bodo potekala hkrati v slovenskih stolnicah oz. osrednjih cerkvah slovenskih škofij, tradicionalnih središčih verskega in kulturnega življenja. Poleg verskega in širše kulturnega sporočila želimo z natečajem opozoriti na vrednoto vzajemne delitve, ki jo simbolizira Martinova delitev vojaškega plašča. V tem smislu je želja razpisovalca in namen natečaja za novo slovensko mašo obogatiti slovensko cerkveno glasbo in z njo naš širši duhovno-kulturni prostor. **Pravilnik natečaja je objavljen na našem portalu (www.noviglas.eu)**

Mladi Clemens s svojo skupino (foto JMP)

Povejmo na glas

Preseči tisto preteklost, ki ruši

Te dni se bomo v Evropi in v svetu spominjali 70-letnice konca druge svetovne vojne, najbolj uničujočega spopada v zgodovini človeštva. Bil je to čas izključujočih vizij in želje ustvariti prihodnost po brezpogojni poenotenosti, predvsem pa je bil to čas nepopisnega vojaškega in vsakršnega nasilja ter krutosti, ki se je stopnjevala do razčlovečenja. Kar pa je najhuje, bil je to čas milijonov in milijonov mrtvih in pobitih ter apokaliptičnega uničenja materialnih dobrin, zaradi katerega je bilo potrebnih več kot deset let za obnovo bolj ali manj normalnega življenja. Toda milijonov in milijonov mrtvih ni bilo mogoče obuditi, ni bilo mogoče obnoviti njihovega življenja in zato končane svetovne vojne ni bilo mogoče pozabiti in lahko še dolgo ne bo pozabljena. Ob vseh žrtvah je bilo namreč še mnogo več njihovih svojcev, njihovih bližnjih, ki so morali živeti naprej s tako težkimi in pretežkimi spomini, da so svojo bolečino prenašali na svoje potomce. Pa ne samo bolečino, tudi nedvomno upravičeno prizadetost, mržnjo ali celo sovraštvo do vseh tistih, ki so jim neizbrisno trpljenje povzročili. Ker pa je bil vojni vihar pogojen z različnimi izključujočimi vizijami, ki je pravzaprav temelj vsake vojne, je ljudi razdelil do skrajnosti, vse tja do razkola znotraj lastnega naroda in pogostoma znotraj lastne rodbine. In kadar je razkol oškropjen s krvjo in s pobitimi svojci, postane izvir tistih spominov in tiste preteklosti, ki rušilno živi še dolgo po končanih do-

godkih in lahko sploh ne more umreti. In tovrstna preteklost razdvaja ljudi še danes, s temno senco bolečine in nikoli poravnanih računov. Nenehno zastruplja odnose znotraj istega naroda, ohranja mučne delitve, in to pogostoma zavestno. En del naroda se ne more ali noče prepoznati v drugem delu in obratno, vsak med njimi vztraja na svojem in tako ni ene same zgodovine - narod je prenehal biti celota tedaj in ni celota niti sedaj. Kot bi Slo za dva naroda z istim imenom, ki živita le znotraj svojega prostora in sodelujeta z drugim le, kolikor je nujno. Takšnemu narodu v bistvu vlada preteklost, večji del moči in energij gre za njeno uporno nadaljevanje, seveda s skrajno škodljivimi posledicami: ni pravega prepričanja in vzgona za urejanje sedanjosti, kaj šele za ustvarjanje učinkovitih vizij za prihodnost. In takšna situacija je v odnosu do druge svetovne vojne še vedno močno prisotna v mnogih narodih, med njimi tudi v našem, slovenskem. Po mnenju enega naših priznanih zgodovinarjev sta razkol in s tem oslabitev znotraj slovenskega naroda med najmočnejšimi v Evropi, če že ne najmočnejša. Prav ob letošnjem obeleževanju konca vojne bi bilo zato koristno, da bi se resno zamislili in zaradi nevarnih, čeprav prikritih izzivov sedanjega časa končno strnili svoje vrste in se odtrgali od rušilnega podoživljanja preteklosti. Kako? Z večjim človeškim razumevanjem drug za drugega, še vedno nesprejetega.

Janez Povše

SLOMAK Darko Šonc se je odpovedal mandatu

Nov koordinator Rudi Pavšič

Predsednik Slovenske kulturno gospodarske zveze Rudi Pavšič je spet prevzel koordinacijo SLOMAK-a (Slovenske manjšinske koordinacije). Na zasedanju, ki je potekalo prejšnji četrtek v Ljubljani, je koordinacijo prevzel iz rok štajerske Slovenke Susanne Weitlaner, ki je SLOMAK vodila v zadnjem letu. Do zamenjave je prišlo, kot določa pravilnik, ki je bil sprejet 24. januarja 2014 v Ljubljani. Na podlagi pravilnika bi moral koordinacijo prevzeti predstavnik Slovencev na Hrvaškem Darko Šonc, ki se zasedanja ni udeležil in je sporočil, da se funkciji koordinatorja odpoveduje. Zaradi tega je na podlagi pravilnika, ki upošteva abecedni vrstni red, prišla na vrsto slovenska manjšina v Italiji in Slovenska kulturno gospodarska zveza. Za namestnika je bil določen predstavnik Slovencev na Madžarskem Jože Hirnök. Na tajniško mesto pa je bil potrjen dosednji tajnik Jure Kufersin, ki opravlja to vlogo od same ustanovitve SLOMAK-a.

SLOMAK je bil ustanovljen 22. aprila 2004 v Ljubljani, teden dni pred vstopom Slovenije v Evropsko unijo. Kot je zapisano v ustanovni listini, "bo takšna organizacija omogočila, da izdelamo razvojne strategije za uveljavitev slovenske kulture in jezika ter da se o njih dogovarjamo s pristojnimi telesi, in to na osnovi skupnih interesov. Koordinacijsko omizje naj torej postane trajni posrednik naših hotenj in potreb v odnosu do vseh sogovornikov, tako v državi, kjer živimo, kakor tudi širše". Podpisniki listine so bili Jože Hirnök (Madžarska), Darko Šonc (Hrvaška), Branko Lenart (Društvo člen 7, avstrijska Štajer-

sko), Jože Wakounig (NSKS, avstrijska Koroška), Marjan Sturm (ZSO, avstrijska Koroška), Sergij Pahor (SSO, dežela FJK) in Rudi Pavšič (SKGZ, dežela FJK). Prvi predsednik SLOMAK-a je postal Rudi Pavšič. V naslednjih letih je SLOMAK odigral pomembno vlogo pri povezovanju Slovencev v zamejstvu in tudi pridobil pomen pri glavnih slovenskih državnih ustanovah. Težave pa so se začele med

Drago Štoka

Susanne Weitlaner

Rudi Pavšič

letoma 2008 in 2009. Začetni pravilnik je namreč predvideval, da "za učinkovitejše delovanje koordinacije le-ta imenuje iz svoje sredine predsednika in njegovega namestnika. Načelno se določi, da mandat predsednika in namestnika traja za dobo enega leta z možnostjo, da se podaljša največ dvakrat". Drugo pomembno pravilo, na katerem je deloval SLOMAK, je bilo soglasno sprejemanje sklepov.

Potrebo, da so tudi ostale komponente SLOMAK-a soudeležene pri vodenju koordinacije je zagovarjal predsednik SSO Drago Štoka. Pavšiču, ki je vse od začetka vodil SLOMAK, je priznaval uspešno vodenje, vendar je bilo ključnega pomena, da se v koordinaciji uveljavi prisotnost vseh slovenskih manjšin v zamejstvu. Žal je bilo to stališče razumljeno na zgrešen način, kot da

bi šlo za napad na takratnega predsednika SLOMAK-a. Napetost znotraj SLOMAK-a se je ustvarila tudi ob poizkusu spremembe pravilnika, da bi se sklepi sprejemali brez soglasja.

Krizno stanje SLOMAK-a je trajalo vse do januarja 2014, do njegove obnovitve. Za enoletno koordiniranje je bila izvoljena Susanne Weitlaner, njen namestnik pa je postal Darko Šonc, ki naj bi po enem letu prevzel mesto koordinatorja. Za tajnika je bil potrjen Jure Kufersin. Takrat je bila v SLOMAK sprejeta tudi Skupnost koroških Slovencev in Slovenk, tretja krovna organizacija Slovencev na avstrijskem Koroškem. V teku leta je SLOMAK imel nekoliko omejeno delovanje, in to predvsem zaradi politične krize in volitev v Sloveniji. Pri osnovanju nove slovenske vlade pod vodstvom dr. Mira Cerarja pa so se znotraj SLOMAK-a pojavili različni pogledi glede nujnosti ohranitve ministrstva za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Novo vodstvo SLOMAK-a v tiskovnem sporočilu ugotavlja, da se je v državah, kjer živijo manjšine, politična klima izboljšala, zato je potrebno nadaljevati po tej poti in ustvariti priložnosti za sodelovanje in interakcijo z državnimi institucijami. Omenja, da so še odprta vprašanja, kot je npr. reforma krajevnih uprav v deželi Furlaniji Julijski krajini, kjer nekateri predstavniki slovenske skupnosti opozarjajo na nevarnost nižanja avtonomije občinskih uprav, ki so slovenske ali dvojezične. Za SLOMAK pa so pomembni spremljanje evropskih institucij in novega programskega obdobja in tudi okviru nove strategije odnosov med Slovenijo in slovenskimi manjšinami v sosednjih državah in določiti prioritete za boljše delovanje številnih organizacij in ustanov, za trdnije medmanjšinsko povezovanje ter za pomoč pri bilateralnih in drugačnih meddržavnih povezovanjih v duhu večjega medregijskega usklajevanja, je še zapisano v sporočilu.

Kratke

Pokojninska reforma Fornero-Monti neustavna

Prejšnji četrtek je italijansko ustavno sodišče z razsodbo 70/2015 ocenilo za neustavno zakonsko določbo, ki za leti 2012 in 2013 prekinja usklajevanje letni inflaciji za pokojnine višje od 1.400 evrov. Določba je bila ena izmed ključnih določil pokojninske reforme, ki sta jo pripravila nekdanja ministrica Elsa Fornero in nekdanji predsednik ministrskega sveta Mario Monti. To določilo je tudi v veliki meri pripomoglo, da je Italija izstopila iz hude finančno-proračunske krize, v kateri se je znašla leta 2012 in zaradi katere ji je grozil poseg t. i. evropske trojke (Evroskupine, Evropske centralne banke in Svetovne banke). Po drugi strani pa je korenito poseglo v socialno državo.

Za italijanske državne račune je ustavna razsodba zelo huda, saj pomeni, da bo morala država nadoknaditi, kar je bilo z zakonom zaustavljeno. Po prvih izračunih bo državni erar moral izplačati od 4.700 do več kot 10.000 evrov upokojevcem, ki imajo od štiri do desetkrat višjo pokojnino od minimalne. V skupni vsoti to pomeni v najslabšem primeru okoli 12 milijard evrov. Taka vsota pa bo močno posegla v račune, ki jih je Italija zapisala v svojem ekonomsko-finančnem dokumentu za Evropsko unijo kot tudi v vzdržnost pokojninskega sistema v prihodnjih letih. Italijansko vlado čaka nelahko delo, da najde finančno kritje in ohrani ravnovesje med prihodi in izdatki.

Pokrajinska kongresa SSK v Gorici in Trstu

V petek, 8. maja, v Gorici in v sredo, 13. maja, na Colu se bosta zvrstila pokrajinska kongresa stranke Slovenska skupnost. Glavni namen kongresov bo seveda obnova pokrajinskih vodstev. Goriški in tržaški delegati bodo izvolili nova pokrajinska sveta, ki bosta na prvem zasedanju izvolila novega pokrajinskega predsednika, tajnika in člana pokrajinskega tajništva. Oba kongresa bosta tudi določila delegate za deželni kongres SSK. Tako na Goriškem kot na Tržaškem bo zasedanje pokrajinskega kongresa priložnost za razpravo glede prihodnjega političnega delovanja SSK. Še najbolj v ospredju bodo priprave na volitve v občini Trst (2016) in občini Gorica (2017). Odprto pa ostaja vprašanje glede prihodnosti goriške in tržaške pokrajine.

Vsodržavna stavka proti reformi Dobra šola

Po glavnih mestih Italije so v torek potekale manifestacije proti vladni reformi šolstva, ki je bolj poznana kot Dobra šola. Stavka, ki so jo oklicali glavni sindikati, je uperjena proti nekaterim določilom reforme, ki naj bi bila za protestnike sporna. Protestnike pa skrbi tudi, da pristojna komisija za kulturo in izobraževanje v poslanski zbornici s pospešenim delom pripravlja zakonsko besedilo. Sporne točke zadevajo nove zaposlitve, ki izključujejo nekatere kategorije, povečane pristojnosti ravnateljev, večje olajšave tudi glede vpisov v privatne šole in omejena sredstva za šolske zgradbe. Na proteste se je pikro odzvala šolska ministrica Stefania Giannini, češ da protestniki niso prebrali besedila reforme.

K stavki je pristopil tudi Sindikat slovenske šole. Zaskrbljeni so namreč zaradi statusa učiteljev in profesorjev, ki so svoje delo do danes opravljali kot suplenti. Drugi razlog za zaskrbljenost pa je dejstvo, da v reformi za zdaj še ni predvidena posebna obravnava glede slovenskega šolstva, ki ima svojo specifikko, predvsem pa potrebuje večjo avtonomijo.

Ministrica Maria Elena Boschi

deželi in bodo izbrani iz vrst deželnih svetnikov. Enega senatorja bodo izbrali med župani. Koliko bo parlamentu uspelo do julija 2016 izpeljati to ustavno reformo, pa je spet vprašanje, saj so sedanjí politični odnosi precej zrahljani, postopek pa predvideva po dve branji v vsaki veji italijanskega parlamenta s kvalificirano večino. Na koncu pa ni izključen niti ustavni referendum.

Odobritev novega volilnega zakona je predstavljal pomemben izpit za sedanjo italijansko vlado, ki je na koncu še kar uspešno prestala to preizkušnjo. Predsednik ministrskega sveta Matteo Renzi je poudarjal, da Italija potrebuje volilni zakon, ki bo zmagovalcu volitev omogočil učinkovito vladanje in manjše politične skupine ga ne bodo mogle izsiljevati. Ob pomoči ministrice Marie Elene Boschi je Renzi kljub notranji opoziciji uveljavil zakon, ki bo določil eno samo zmogovito listo. Ta bo v poslanski zbornici razpolagala s 340 poslanci na 630. Pri tem pa ni mogoče mimo dejstva, da nov volilni zakon vseeno ohranja nekaj, kar spominja na prejšnjega. In to je precejšen vpliv vsodržavnih strankarskih tajništev na dokončno sestavo poslanske zbornice z izbiro nosilcev list, ki so prvi na vrsti, ko se lista uspešno uveljavi v enem izmed 100 volilnih okrožij.

Kot smo že napisali v prejšnjih tednih, pa je drugo negativno dejstvo, da nov volilni zakon, z razliko od francoske in nemške manjšine, ne predvideva ničesar, da bi slovenski manjšini v FJK bila omogočena samostojna izvolitev lastnega predstavnika.

Stran pripravil
@JulijanCavdek

Rim: vlada uspešno "prestala" štiri zaupnice

Italija ima nov volilni zakon

334 glasovi za, 61 glasovi proti in 4 vzdržanimi so poslanci v ponedeljek izvolili nov volilni zakon, ki bo zamenjal sporen in v več delih protustaven Porcellum. Glasovanja se razen redkih izjem niso udeležili poslanci opozicijski sil Forza Italia, Severne lige, Gibanja 5 zvezd, SEL in Fratelli d' Italia. Notranja opozicija v Demokratiški stranki pa je glasovala proti zaupnici, ki jo je vlada postavila na celotno zakonsko besedilo. Bila je to četrta zaupnica, potem ko je vlada v prejšnjem tednu zahtevala zaupnico členom 1 (352 glasov za), 2 (350 glasov za) in 4 (342 glasov za). Volitve so potekale s tajnim glasovanjem na zahtevo opozicije in morda je to tudi razlog, zaradi katerega je bilo nekoliko več glasov proti. Poleg večine poslancev v Demokratiški stranki so zakon oziroma zaupnico vladi podprli poslanci skupine Area

Popolare (NCD in UDC) ter Montijeve Scelta civica. Zakon so podprli tudi poslanci iz Doline Aoste in Južne Tirolske, saj zanje volilna zakonodaja ostaja nespremenjena in bodo torej še naprej lahko volili na podlagi uninominalnih okrožij. Za nasprotnike tega zakona ostaja edino upanje, da bi predsednik republike Sergio Mattarella ne podpisal zakona, kar pa je bolj malo verjetno.

Nov volilni zakon bo stopil v veljavo julija 2016, ker do takrat predvidevajo, da bo končana in odobrena reforma 5. dela ustave. Glavna točka ustavne reforme bo ukinitve enakovrednosti med poslansko zbornico in senatom. Po novem naj bi senat sestavljalo 95 izvoljenih predstavnikov na deželni ravni, pet senatorjev pa bo imenoval predsednik republike. Število senatorjev bo proporcionalno glede na število prebivalstva v

Foto dpd

Ob koncu svojega mandata na čelu Sveta slovenskih organizacij je dosednji predsednik Drago Štoka v torek, 5. maja, ob prisotnosti pokrajinskega predsednika SSO za Goriško Walterja Bandlja obiskal uredništvo Novega glasa na goriškem Travniku. V krajšem vljudnostnem nagovoru je poudaril nekaj ključnih trenutkov, ki so zaznamovali njegovo predsednikovanje, zlasti začetne organizacijske težave, ki so se na srečo pozitivno razpletle. Dejal je tudi, da se je vedno zavzemal za obstoj našega tednika, ki opravlja nezamenljivo vlogo v našem zamejskem in tudi širšem prostoru.

EU slovarček: Sodišče Evropske unije

Sodišče Evropske unije izvaja svoje pristojnosti na področju evropskega prava z namenom, da se na enak način uporablja v vseh državah članicah EU. Ob tem obravnava še spore med državami članicami in ustanovami EU ter pritožbe podjetij, organizacij in posameznikov, ko menijo, da je ena izmed institucij EU kršila njihove pravice. Sodišče Evropske unije je bilo ustanovljeno leta 1952 in ima svoj sedež v Luxemburgu. Sestavljajo ga sodniki iz vseh držav članic. Poleg sodnikov je sodišču v pomoč še devet generalnih pravobranilcev. Tako sodnike kot pravobranilce imenujejo države članice in njihov mandat traja šest let. Ob koncu mandata jih države članice lahko spet potrdijo.

Sodišče lahko odloča na podlagi petih postopkov: a) **predhodno odločanje**, ko sodišče države članice prosi za razjasnitev določenega vidika prava EU; b) **tožba zaradi neizpolnitve obveznosti** se uvede, ko država članica ne izpolnjuje prava EU; c) **ničnostna tožba** se vloži zoper predpis EU, ki naj bi kršil pogodbe ali temeljne pravice EU; d) **tožba zaradi nedelovanja**, ko institucija EU ne deluje oziroma ne sprejema določenih odločitev; e) **pritožba** proti odločitvi ali ukrepu EU, ki jo lahko sproži fizična oseba, podjetje ali organizacija.

V sklopu Sodišča Evropske unije delujeta še Splošno sodišče, ki je pristojno za tožbe s strani fizičnih oseb, podjetij in nekaterih organizacij ter zadev, povezanih s konkurenčnim pravom, in Sodišče za uslužbence Evropske unije. (vir: www.curia.europa.eu in www.europa.eu)

ŠKOFJA LOKA Romualdov dan ob koncu Škofjeloškega pasijona 2015

Slovesnost ob obletnici smrti p. Romualda

Ob obletnici smrti patra Romualda, Lovrenca Marušiča, rojenega v Štandrežu leta 1676, so 22. aprila 2015 pripravili kulturno, zgodovinsko in versko bogato slovesnost, ki je bila v čudovitem in akustičnem atriju Kapucinskega samostana v Škofji Loki. Slovesnost je bila tudi sklepno dejanje letošnje uspešne izvedbe *Škofjeloškega pasijona*, ki ga je napisal pater Romuald.

Prijeten in vsebinsko bogat večer na prostem je potekal ob nagovornih uglednih strokovnjakov in ob glasbenih točkah na originalna srednjeveška glasbila. Uvodoma sta režiser *Škofjeloškega pasijona* Milan Golob in vodja projekta Matej Mohorič Peternej spregovorila o letošnji izvedbi spokorne procesije in izrazila veliko zadoščenje, ki sta ga imela pri postavitvi tega zahtevnega dela, in zadovoljstvo, da se je vse lepo in po načrtih izvedlo. Zahvalila sta se vsem številnim sodelavcem in izvajalcem, ki so se prepričljivo vživeli v posamezne vloge in prizore in ustvarili mogočno in veličastno prireditev.

Literarni kritik in zgodovinar dr. Matija Ogrin je v svojem poglobljenem nastopu prikazal obdobje in najznačilnejše osebnosti, ki so oblikovale predvsem cerkveno in versko prenovu po Primožu Trubarju in v času, ko je pater Romuald pripravil *Škofjeloški pasijon*. Pater kapucin dr. Metod Benedik je takole predstavil okoliščine, ki so vplivale na patra Romualda:

“Dne 13. marca leta 1700 je 23-letni Lovrenc Marušič iz Štandreža pri Gorici naredil redovne zaobljube in tako postal član kapucinskega reda v tedanji Štajerski redovni provinci. Provinca, ki je zajemala celotno Notranjo Avstrijo, torej dežele Koroško, Štajersko, Kranjsko, Goriško, Trst in

stmi, ki so posledično posegale na različna področja duhovnega, kulturnega in izobraževalnega življenja, vidno vpisali v slovensko duhovno in kulturno zgodovino. Kar po vrsti so bili Romualdovi sodobniki. Najstarejši med njimi, leta 1647 rojeni Janez Svetokriški, je prav v Romualdovih

Foto DP

Istro ter posegala tudi na Hrvaško, je v tistem času štela 28 samostanov (v celoti jih je bilo kasneje 33). Vodil jo je p. Lambert iz Dolnje vasi na Koroškem. Štela je 336 patrov duhovnikov, 143 bratov neuhovnikov, 44 bogoslovcev in 15 novincev, skupaj torej 538 članov. Glede na zunanjo rast se je provinca skozi prvo polovico 18. stoletja še krepila in leta 1769, ko so reforme Marije Terezije že krepko posegale tudi na cerkveno področje, štela 33 samostanov in kar 821 članov /... /

Prav v tem času so delovali patri, ki so se predvsem s svojimi pridigarskimi dejavnostmi, vzporedno s tem pa tudi z dejavno-

mladih letih objavljali svoj *Sveti priročnik*, prvi zvezek leta 1691, zadnji, peti zvezek, leta 1707. Smemo domnevati, da so odraščajočega fanta iz goriškega predmestja navdušile pridige tega znamenitega govornika v kapucinski cerkvi, kjer je bil v letih 1694-1696 gvardijan? Se je morda skupaj z veliko množico udeležil slovenskih večernic in procesij, ko je Svetokriški leta 1695 v goriškem samostanu pozdravil vrhovnega predstojnika kapucinskega reda? Je morda odmevna pisateljska dejavnost Svetokriškega spodbujala 29 let mlajšega Romualda, da je kasneje tudi sam vzel pero v roke? /... / Leta 1676 v Štandrežu pri Gorici

rojeni Lovrenc Marušič je imel že 23 let, ko je naredil redovne zaobljube. V lastnoročni napisani izjavi na koncu noviciata je zapisal, da ga je v red sprejel provincial p. Lambert iz Dolnje vasi na Koroškem, da je noviciat opravil pod vodstvom magistra p. Kerubina iz Škofje Loke ter da je naredil redovne zaobljube dne 13. marca 1700 pred p. Kerubinom in pričama, p. Hiacintom iz Dravogradu ter Heliodorom iz Ilca. Študij filozofije je najverjetneje opravil v Celju in Mariboru, teologije pa v Ljubljani, vse pod vodstvom lektorja p. Teofila iz Kranja. Očitno so bila v njegov študij vključena tudi posebna predavanja iz sholastične teologije in homiletike, saj je lahko le na temelju tovrstnega izpopolnjevanja od vrhovnega predstojnika reda mogel dobiti licenco za pridiganje. Patra Romualda seveda posebej poznamo kot tistega, ki je pasijonsko procesijo “s svojim trudom in prizadevnostjo iz temeljev postavil”, kot je zapisano v rokopisu z datumom 11. aprila 1721 /... / Tako je spet pred veliko množico gledalcev stopil pater Romuald, ki je imel na voljo 40 dni postnega časa, da

je iz bližnje in daljne okolice Škofje Loke zbral nastopajoče in jih pripravil na procesijo Velikega petka. Z njim vred spet in spet stopa pred nas veliko duhovno in kulturno bogastvo, ki pravo množico sodelujočih povezuje med seboj, gledalcem iz domovine in od drugod pa govori, kako je treba ohranjati vrednote, ki so nam izročene, živeti iz njih ter jih posredovati tudi prihodnjim rodovom”. Romualdovega dneva so se iz Štandreža udeležili dekan Karl Bolčina, predsednik društva sKultura 2001 Marjan Breščak in Damjan Paulin za Prosvetno društvo Štandrež.

DP

Kratke

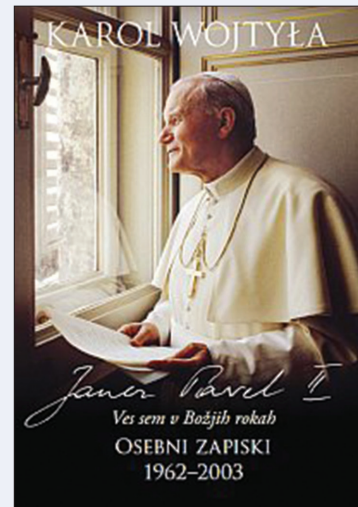
Pri založbi Družina je izšla knjiga z zapiski priljubljenega papeža Janeza Pavla II.

Pri založbi Družina je izšla knjiga Janeza Pavla II. z naslovom *Ves sem v božjih rokah*. Gre za osebne zapiske priljubljenega papeža v obdobju od leta 1962 do leta 2003.

Kot so zapisali pri založbi, so v knjigi sledovi “štiridesetletne izjemne duhovne poti Janeza Pavla II.”, pri čemer ga je mogoče spremljati skozi ključne trenutke življenja ter duhovniške in papeške službe.

V knjigi je mogoče spoznati papeža na duhovnih vajah, v njegovih najglobljih osebnih vprašanjih, ob meditacijah ter molitvah, ki so narekemale vsak njegov dan. Razkrivajo nam njegovo skrb za najbližje prijatelje, sodelavce in Cerkev.

Predgovor h knjigi je napisal ljubljanski nadškof metropolit Stanislav Zore, ki ugotavlja, da zapiski omogočajo odkrivanje človeka, “ki je svoje življenje popolnoma izročil Bogu”, pri čemer od “zapiska do zapiska v bralcu raste občudovanje”. “Kakšna intelektualna moč je bila v tem človeku, kakšna širina znanja, kakšne globine duha”, je zapisal nadškof Zore. Prepričan je tudi, da se bodo bralcu ob branju postavila vprašanja, ob katerih bo preverjal trdnost svoje vere ter zvestobo svoji krščanski poklicnosti.

Pogovori v Rotundi blaženega Elija / Izdavi papeža Frančiška

V četrtek, 7. maja, ob 20. uri, v Rotundi blaženega Elija (Dijaška ulica, Koper) bo Bogdan Vidmar vodil pogovor s p. Marjanom Čudnom, provincialom Slovenske frančiškanske province sv. Križa.

Pogovarjali se bodo o naslednjih (in še drugih) vprašanjih: - Kateri so glavni pastoralni poudarki in karizme papeža Frančiška?

- Kaj se dogaja v pripravi na sinodo o družini? Kako lahko Cerkev še bolj “služi človeku” in razodeva Očetovo potrpežljivost in usmiljenje na področju družine?

- Kako programu, ki ga je nakazal p. Frančišek, sledi Cerkev na Slovenskem? Katere so njene najbolj šibke točke in pekoče rane, ki kličejo po Božjem usmiljenju?

- Kako naj kristjani o Bogu spregovorimo na bolj razumljiv način, tudi tistim, ki so se oddaljili od Cerkve, in tistim, ki prezrti živijo na obrobju družbe?

- Kakšna so vaša pričakovanja glede dogajanja v svetem letu Božjega usmiljenja; “izrednem času milosti”?

P. Marjan Čuden, od leta 1995 viški župnik, je bil ob imenovanju p. Staneta Zoreta za ljubljanskega nadškofa metropolita izvoljen za novega provincialnega ministra slovenske Frančiškanske province svetega Križa.

Župnija Ljubljana-Vič je ena najbolj razgibanih župnij v Sloveniji, saj se vsak teden v župnijskih prostorih sreča več kot šestdeset različnih skupin. V Antonovem domu je bilo v dveh letih 230 prireditev, skupno število obiskovalcev pa 22.000.

ISKRICE

Molitev ni rezervno kolo, ki ga uporabite, ko se vam je predrla kolo na avtomobilu; je volan, ki vas vedno pripelje na pravo pot.

Vetrobransko steklo je veliko. Vzratno ogledalo pa majhno, saj naša preteklost ni tako pomembna kot naša prihodnost. Zato: “Glejte naprej in vozite dalje!”

Prijateljstvo je kot knjiga. Le nekaj sekund traja, da zgori, a veliko časa rabiš, da jo napišeš.

Vse v življenju traja le kratek čas. Če gredo stvari dobro, uživajte, ker to ne bo večno. Če gredo stvari slabo, ne skrbite, saj to ne bo trajalo večno.

Stari prijatelji so zlato! Novi prijatelji so diamant. Ko delite diamante, boste vedno potrebovali držalo iz zlata.

Pogosto, ko smo izgubili upanje in ko mislimo, da je z nami konec, se Bog od zgoraj smeji in pravi: “Sprostite se, to je le ovinek in ne konec!”

Ko Bog reši vaše težave, verjamete v Njegovo zmoglost. Ko pa Bog ne reši vaših težav, On verjame v vaše zmoglosti!

Slepec vpraša sv. Antona: “Ali je na svetu še kaj hujšega, kot če izgubiš vid?” Svetnik odgovori: “Da, izgubiti vidik!”

Ko molite za druge, Bog poslušaj in jih blagoslavlja, kdaj pa kdaj, ko ste varni in srečni, se spomnite, da je nekdo molil tudi za vas.

Vaša zaskrbljenost za jutrišnje težave, te ne bodo odpravljene. Težave bodo odpravljene z vašim današnjim mirom.

Ambrož Kodolja

Težava evropske rodnosti

Evropsko prebivalstvo prihodnosti

V zadnjem zapisu smo že vzeli za podlago raziskave raziskovalnega središča Pew Research Center. Tudi tokrat jih bomo, a bomo hkrati tudi dejali, da bi bilo zelo dobro, če bi takšnim raziskavam sledili

pridejo tudi do samih držav članic Evropske skupnosti, a hkrati resnično tudi mislimo, da bi bilo veliko boljše zavzemati se za drugačne zadeve, v primeru splava pa bi celo dejali, da bi bilo veliko boljše tega preprečevati in

zlasti vsi tisti, ki se ukvarjajo z reševanjem grških finančnih težav, ki propagirajo čim večjo dostopnost splava vsem, itd. Govorimo seveda o evropskih politikah, katerih zavzemanja vselej

spodbujati rodnost Evropejcev. Pred reševanjem Evrope bank bi bilo torej dobro rešiti Evropo zibelk, če rečemo simbolično, kar pa še kako odslikava resničnost. Zakaj bi moralo biti tako, nam

pove že omenjeno raziskovalno središče, ki pravi, kako je Stara celina edina regija na svetu, kjer se bo število lastnega prebivalstva med letoma 2010 in 2050 zmanjšalo (*The Future of World Religions: Population Growth Projections, 2010-2050*, “Pew-Templeton”, p. 147). Pa to ne pomeni, da se bo del prebivalstva izselil drugam, temveč da bomo del prebivalstva pokopali, ti umrli ljudje pa ne bodo nadomeščeni z novorojenimi. Natančna številka je 46 milijonov Evropejcev manj, kar je, glede na to, da obhajamo 70-letnico njene konca, približno enako številu vseh žrtev druge svetovne vojne. Seveda se bo našel kdo, ki bo govoril, kako bo pa tako več prostora za vse in bomo bolj udobno nameščeni, ne tako stisnjeni. Vendar pa se takšnim ljudem

ne bo sanjalo, da manj Evropejcev pomeni več starejših Evropejcev, ker se bo prebivalstvo seveda drastično postaralo, kar v prvi vrsti predstavlja dodatno prihodnje ekonomsko breme, saj bo potrebnih več pokojnin. Kakor pa gredo stvari “naprej”, bo najbrž pomenilo tudi več evtanazij. Ker je pa Pew Research Center predvsem raziskovalno središče za verstva, nam raziskava pove, da manjšanje avtohtonega evropskega prebivalstva predvsem pomeni več islama.

To verstvo bo namreč imelo dobrih 27 milijonov vernikov več, zato se bo, v teoriji, število skoraj podvojilo - s 5,9% na 10,2% v letu 2050. Da boste lepše spali, naj povemo, da je bilo v Združenem kraljestvu Velike Britanije in Severne Irske v letu 2014 najpogostejše ime novorojenih Mohammed. To pa še ni vse, saj se bo povečalo tudi število nereligioznih, kristjani pa bodo vseeno ostali v večini, čeprav se bo njihovo število zmanjšalo za kar 18% - še vedno bo kristjanov 65,2% Evropejcev. Težava je, da bodo to samo tisti uradni kristjani, tisti, ki so to na papirju, ne pa v praksi. Morali bi se torej zamisliti, začeni s samim evropskim vrhom, saj prihodnost takšne družbe ni nič kaj rožnata, sploh tista po letu 2050. Jutrišnja Evropa bi torej morala biti povsem drugačna od tiste danes, vsaj v miselnosti. Znebiti se bo treba sedaj prevladujoče praznine, nihilizma in napuha, povečati pa bo treba rodnost. Treba bo podpirati prave družine, torej tradicionalno obliko družine, ne pa “novih družin”, ki so seveda jalove, ne prinašajo rodnosti. Namesto ukvarjanja z raznoraznimi pravicami posameznikov bo treba najprej poskrbeti za dolžnosti, najprej za tisto veliko dolžnost celotnega evropskega prebivalstva, ki je preživetje.

Andrej Vončina

O nastanku organizacije slovenskih skavtinja na Goriškem

Tako se je začelo ...

Velike zasluge za nastanek skavtske dekleške organizacije na Goriškem ima otroška revija *Pastirček*. V šestdesetih letih je redno poročala o skavtinjah in skavtih na Tržaškem, o njihovem delovanju ter širila poznavanje tega gibanja tudi pri mladini na Goriškem in drugod.

V našo družino Srebrnič v Števerjanu je *Pastirček* redno prihajal in ob večerih nam ga je prebirala mama, ki je tudi sama v mladosti brala in imela rada ta "listič" ter z njim rastle. Živel so v zelo skromnih razmerah kot briška kmečka družina, a tata Lojze je skrbel, da so znali otroci brati slovensko in imeli slovenske knjige in revije, kar se je pač dalo v hudih letih fašizma.

Tako je preprosta mama Marta prebirala še svojim petim otrokom zgodbe, pisma, dogodivščine in zanimivosti iz *Pastirčka*; ni se trudila, da bi poslušalce pritegnila k poslušanju, saj je bilo zanimanje le-teh veliko in navdušeno. *Pastirček* še ni imel takrat veliko konkurentov kot danes, ko je vsega na pretek in preveč... Otroci smo rastle in obiskovali nekateri že nižjo srednjo šolo, ko smo se opogumili in poslali *Pastirčku* tudi kako pismo. Takrat ga je urejal in ustvarjal duhovnik na Tržaškem, g. Jože Prešeren, ki je na pisemca tudi potrpežljivo odgovarjal. Otroci smo se zelo navduševali nad skavtstvom in mama je rekla: "Pa dajmo o tem pisati *Pastirčku*!" In najstarejša, Marjanka, je res napisala pismo, v njem izrazila željo, da bi rada postala skavtinja, ker jo vse o tem gibanju zanima in navdušuje, ter ga poslala *Pastirčku*. G. Prešeren ji je prijazno odgovoril, a tudi poskrbel, da bi se želja uresničila. Pripeljal se je kar v Števerjan k nam na obisk, v

sočloveka, z vsem tem sta nas seznanjali skavtski voditelji.

G. Jože Prešeren nam je prinesel skavtske priročnike, iz katerih smo lahko črpale veliko zanimivosti in potrebnega vedenja. Sestanki so postajali redni in nas pripravljali na nekak izpit in nato na obljube. Srečanja so potekala kar doma pri nas ali Med borovci, v župnišču. Premlade smo bile takrat, da bi lahko vodile skupino, zato smo navdušile mamino sestro Alenko Terčič, da je začela sodelovati in se usposablja, da bi prevzela vodstvo nastajajočega skavtskega voda. Takrat je bila stara skoraj 30 let in zaposlena kot bolničarka v goriški umobolnici, a ves svoj prosti čas je posvečala nam, prihodnjim skavtinjam (Katoliški glas je objavil pogovor z njo kot voditeljico 11.5.1972).

Končno je bil določen dan za naše skavtske obljube: 1. maj 1968 v Dolini pri Trstu. Treba si je bilo priskrbeti kraj in se pripraviti za vstopni izpit. Kraj je sestavljala bluza svetlo sinje barve, kriolo je bilo temno modro, skavtska ruta okrog vratu tudi temno modra z belim trakom. Priskrbeli so nam tudi prave skavtske klobuke, ki smo jih imele zelo rade. Trakec, prišitkov o četi, vodu ali podobnem še nismo imele, le kovinski rožni venček, ki je pritrjeval ruto. Blago za krila smo kupile v znani podgorski predilnicovarni blaga, vaška šivilja pa

Jurjevenje v Dolini 1. maja 1968

sem se zelo rada igrala na prostem, plezala po drevesih; očitno sem se premalo pripravila na pomemben trenutek: na skavtski izpit, saj sem se ga zelo bala. Po uvodni molitvi, pesmih, novicah in navodilih sta nas začeli voditelji Vera in Ljuba po vrsti spraševati. Ko sta prišli do mene, sem začela jokati in še to, kar sem znala, je splahnelo. Prav nič po skavtsko se nisem izkazala in zasluzila sem si grajo obeh zaradi nepripravljenosti. A vseeno sem bila pripuščena k obljubam, ker sem imela "popravni izpit", na katerem sem gladko obvladala vso snov.

Prve obljube števerjanskih skavtinja

Prva skupina števerjanskih skavtinja je obljubila 1. maja 1968 v Dolini pri Trstu. Na čudoviti jasi, odeti v zelenje, smo izrekle vsaka svojo obljubo z roko na zastavi v krogu tržaških skavtinja, veveric, voditeljic in staršev. Navadno smo se na Tržaško vozile z vlakom, ko smo imele kako srečanje; manj prevoznih sredstev je bilo takrat po domovih in vsa so bila manjša. Voditeljica Alenka je

bogoslužju. V tistem času je pri tem ravno stekla pokoncilna prenova in vse smo razumele - ni bilo več latinščine.

Organist Herman Srebrnič nas je kaj kmalu zbral v skavtski dekleški zborček, ki se je tudi številčno

druge drugi. Imele smo dovolj verskega poglobljanja.

Skavtska dekleška organizacija se je kmalu iz Števerjana začela širiti po okoliških vaseh: v Pevmo, Štandrež, Sovodnje, Gabrje, Rupo, na Peč in seveda v Doberdob.

Pa tudi ostali župniki po vaseh so odprto sprejemali in podpirali dekleško skavtsko organizacijo. Naj jih omenim, saj so že vsi pokojni: g. Bogomil Breclj, g. Jožef Žorž, g. Marjan Komjanc, g. Stan-

ko Premrl, g. Dragotin Butkovič. G. Kazimir Humar je bil bolj vezan na goriško mesto in na skavte v njem. G. Jože Prešeren je še vrsto let spremljal naše delovanje z zanimanjem, nas občasno obiskoval v Števerjanu, nas spodbujal k vztrajnosti, ko so prišle težave. Ko smo v števerjanskem župniškem domu dobile skavtinje svoj skromni sedež, nam je iz

Trsta pripeljal leseno stojalo s policami za knjige. Pa tudi knjige nam je večkrat daroval. Na prvem samostojnem taboru v Logu pod Mangartom je bil z nami tudi g. Štanta iz Jamelj.

Gojile smo tudi dobrodelnost in misijonsko zavest, saj smo bile po

1.5.1968, obljube prvih števerjanskih skavtinja

Vod števerjanskih skavtinja - lastovk

našo preprosto družino: nasmejan in umirjen - blaga oseba, ki se je znala približati otrokom. Seveda je stopil tudi do našega župnika g. Oskarja Simčiča. V naši družini je zasijalo neko upanje, da se bo v župniji, v vasi, le rodilo nekaj za deklice, da se bo začelo tudi v Števerjanu kaj novega dogajati. G. Prešeren je vzel zares naše mladostniške želje in hrepenjenja. Poslal nam je iz Trsta dva "angela", dve skavtski voditeljici, ki sta se prišli srečati s skupino števerjanskih deklic. S sestro Marjanko sva seveda navdušili za idejo o skavtizmu sosedje in sošolke in osnovala se je začetna skupina skavtskih pripravnic ter se zbirala na tedenskih sestankih. Iz Trsta sta prihajali Vera Lozej in Ljuba Smotlak in nam navdušeno, ljubeznivo odkrivali lepoto skavtskega gibanja, njegove značilnosti, pomen, zakonitosti - celo bogastvo! Vsakdanje dobro delo, skavtska molitev, skavtski zakoni, ljubezen do narave in predvsem

nam jih je sešila.

Vstopni izpit

Preverjanje znanja ali nekak vstopni izpit v skavtsko organizacijo je potekal Med borovci v Števerjanu. S Tržaškega sta se pripeljali Vera in Ljuba, da bi bodoče skavtinje izprašali, ali so dovolj pripravljene za vstop v organizacijo. Takrat še ne dvanajstletnica

imela svoj "činkvecento" in nas večkrat kam peljala, po potrebi tudi več, kot je bilo predpisano. Obljube v Dolini so bile pomembne, čudovite, dale so nam zagona in pravega mladostnega navdušenja za naprej. Postale smo vidna, prepoznavna skupina v župniji, sodelovale smo pri mladinskih mašah, branju beril in

imela svoj "činkvecento" in nas večkrat kam peljala, po potrebi tudi več, kot je bilo predpisano. Obljube v Dolini so bile pomembne, čudovite, dale so nam zagona in pravega mladostnega navdušenja za naprej. Postale smo vidna, prepoznavna skupina v župniji, sodelovale smo pri mladinskih mašah, branju beril in

Prvi tabori goriških skavtinja

Krona vsega skavtskega delovanja so gotovo taborjenja in kako nestrpno smo pričakovale prvega! Poleti leta 1968 je nekaj števerjanskih skavtinja taborilo v Logarski dolini skupaj s tržaškimi. Naslednje leto pa smo poleti že taborile samostojno v Logu pod Mangartom skupaj z vodom goriških volčičev. Takrat je bila za mejska skavtska organizacija še deljena na dekleško in fantovsko vejo. Na prvem taborjenju je bilo vse novo, zanimivo, navdušujoče. Gotovo ni bilo vsega ugodja, ki so ga bile nekatere deležne doma, a življenje v naravi, vesela družba, dejavnosti - vse nas je osvojilo. Včasih je bilo slišati tudi kaj godrnjanja in pritoževanja, a ne preveč in bolj na tihoto.

Tam smo pobliže spoznale Petra Špacapana in bile navdušene nad njim. Premalu smo ga nato izgubile, ko je umrl v prometni nesreči.

Sledili so še drugi skavtski tabori, najpogosteje v Sloveniji: v vasi Soča, ob potoku Vrsnik v dolini Trente, na planini Polog v Zatolminu, v kraju Moggio Udinese in še kje. Vsakokrat so bili to bogati dnevi rasti, medsebojnih prijateljskih odnosov, neskončnih pogovorov, priprav, ocenjevanj, zdrave tekmovalnosti med vodi, pevskih vaj in veselega navdušenega prepevanja. Pa tudi brušenja lastnih značajev, navad in potrebnega prilagajanja

Nastajali so novi vodi, prihajale so nove sestre skavtinje. Poleg Alenke Terčič se je skavtinjam pridružila tudi Mariza Perat in vodila skupino deklet v Pevmi. V vsaki vasi so bile voditeljice, ki so skrbele za domače vode skavtinja. Gotovo je bila najbolj sposobna Franka Ferletič, ki je kasneje prevzela vodstvo goriških skavtinja, delovala v organizaciji dolgo vrsto let in pripomogla k temu, da se je kakovostno izboljšalo skavtsko gibanje na Goriškem.

Skavtinje in duhovniki

Števerjanski župnik g. Oskar Simčič je od začetka dejavno podpiral porajanje skavtske organizacije v Števerjanu. Bil je duhovni vodja skavtinja, deloval pri načrtovanju in izpeljavi taborov, skrbel za duhovno rast deklet skavtinja. Maše na taborih so bile po njegovi zaslugi doživete, povezane z življenjem in nepozabne. V bogoslužju je modro in primerno uvajal pokoncilne novosti in nam približeval nekoč odtujeno mašno daritev. Navduševal nas je tudi za lepoto planin, slovenskih gora in Božjega stvarstva nasploh. Naj mu gre vse naše priznanje!

zaslugi voditeljice Alenke Terčič povezane s slovenskimi misijonarji: z g. Silvom Česnikom na Madagaskarju, z beneškim misijonarjem Ivanom Oballo v Tanzaniji, pa še s kom. Zanje smo zbirale preproste stvari: obleke, zdravila, pa tudi denarne prispevke in jim vse pošiljale po pošti.

Odraščanje skavtinja in odhodi

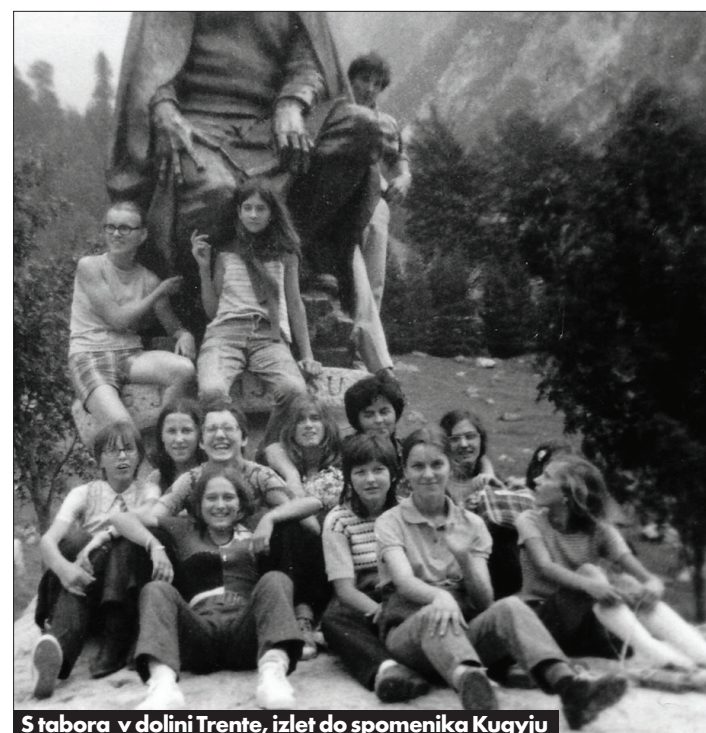
Številčna skavtska skupina v Števerjanu se je z leti manjšala, dekleta so odrasla in ni bilo še primernih oblik delovanja zanje, zato so mnoge zapustile organizacijo, ki je morda izgledala preveč za mlajše deklice. Vztrajalo nas je le nekaj bolj navdušenih; imele smo tudi mlajše veverice, a polagoma je dekleška skavtska skupina v Števerjanu zamrla. Kasneje so sodelovale v njej mlajše generacije, a bolj vezano na Gorico. Bogate izkušnje, doživetja, spoznanja - vse to bogastvo pa je gotovo ostalo v vsaki od nas in poglodalno drugačne - življenjske sado-ve za vsako od nas, pač tako kot nam je bilo dano.

A še vedno si lahko rečemo: Bodimo pripravljene, vedno pripravljene, sestre skavtinje!

Tiha srna (Tereza Srebrnič)

Med obljubami: voditeljica Vera Lozej (levo) in Tereza Srebrnič (desno)

S tabora v dolini Trente, izlet do spomenika Kuglju

Kratke

"Pod lipami" jubilejni goriški skavti

V ospredju Srečanja pod lipami, ki bo v **četrtak, 7. maja**, z začetkom ob 20.30, bodo slovenski goriški skavti. Ob 50-letnici ustanovitve skavtizma na Goriškem bodo o pomenu gibanja v današnjem času, samem nastanku, petih desetletjih delovanja in današnjih izzivih spregovorili nekateri njegovi protagonisti, ki so v prvi osebi kot načelniki, člani ali voditelji sooblikovali delovanje te za slovensko mladino pomembne organizacije. Na večeru, ki ga bo vodil časnikar in skavt Andrej Černic, bodo sodelovali skavti različnih generacij, in sicer predstavnik prve skupine goriških fantov, ki so svoje obljube dali leta 1965, Niko Klanjšček, ob njem člani, ki so organizacijo vodili v kasnejših letih: Mauro Leban, Mirjam Černic, Ivo Cotič do sedanje načelnice Alenke Di Battista. S svojim posegom bo pogovor obogatil predstavnik tržaških skavtov Ivo Jevnikar, skavtizem na Goriškem se je namreč razvil v neposrednem dialogu s Trstom, prve obljube goriških deklet in fantov so bile ravno na tržaških jurjevanjih. Ob Jevnikarju bosta spregovorila tudi duhovnika Karlo Bolčina in Marjan Markežič, saj spadajo med primarne vsebine skavtizma tudi duhovnost oz. katoliška načela. O skavtizmu v matični domovini, ki se je pred 25 leti razvil preko vezi z goriškimi skavti, pa bo spregovoril Ljubljancan Peter Lovšin.

Goriški večer bo priložnost za pogled v preteklost, v zgodovinske mejnike goriškega in zamejskega skavtizma, in hkrati priložnost, na kateri bo možno vsaj malo spoznati protagoniste, ki so ga gradili, in pa nekatere anekdote; ob tem bo v ospredju aktualnost skavtskega vzgojnega sporočila, ki je še najbolj potrebno v današnjem času; govor bo tudi o delovanju z mladimi in o tem, kako se je to prilagajalo novim časom, ter seveda o tem, kakšna je današnja slika skavtizma na Goriškem, v širšem slovenskem prostoru, kolikšno je sodelovanje med pokrajinami in tudi z italijanskimi skavti. Tudi skavti se soočajo z novimi izzivi, mlajčnostjo družbe in vedno manjšim angažiranjem mlajših generacij. Srečanja pod lipami prireja Kulturni center Lojze Bratuž in Krožek za družbena vprašanja Anton Gregorčič, večer bo potekal v komorni dvorani goriškega hrama.

SCGV Emil Komel / V gosteh znani ameriški kitarist Tim Miller

Komel Contemporary je oddelek moderne glasbe Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel, ki je nastal ob misli, da sta študij in izvajanje moderne glasbe najučinkovitejša načina za pripravo učencev na glasbeno kariero. Poleg tečajev jazz in modernega klavirja, petja, jazz in moderne kitare, aranžmaja in kompozicije ter drugih zvrsti sodobne in pop glasbe se profesorji teh predmetov posvečajo tudi strokovnim delavnicam z mednarodno znanimi glasbeniki. Koordinator oddelka, prof. Gianluca Jan Sturiale, je letos povabil na šolo izvrstnega ameriškega kitarista, pedagoga in skladatelja Tima Millerja, ki bo imel t. i. workshop-delavnico za kitariste **od 8. do 10. maja** v komorni dvorani KC Lojze Bratuž. Miller se je rodil v Michiganu, do leta 1997 je študiral na prestižni univerzi North Texas Music School v Dallasu in potem koncertiral, izdajal zgoščenke ter jih promoviral s turnejami v Parizu in po Evropi. Danes je eden najboljših modernih kitaristov in skladateljev na svetu. Poučuje na Berklee College of Music v Bostonu, izdal je vrsto učbenikov za mlade in sodeloval na zadnjih koncertih z znanimi glasbeniki, kot so Randy Brecker, Mark Turner, Gary Husband ter veliko drugih. Njegova zadnja zgoščenka Trio, v kateri se predstavlja prav v triu sestavi, je prejela odlične kritike po vsem svetu. Tudi Goričani in ljubitelji njegove glasbe mu bodo lahko prisluhnili na t. i. jam session skupaj z basistom Alessandrom Turchetom in tolkalistom Luco Colussijem **v soboto, 9. maja**, v Irish pubu v ul. Aquileia v Gorici s pričetkom ob 21.30.

SOVODNJE OB SOČI Jurjevanje goriških skavtov

Skavti, "bodite čudovita luč"!

Biti skavt danes je še kako naporno. Kljub krizam, ki jih Slovenska zamejska skavtska organizacija na Goriškem doživlja, je pa "še vedno tu, že 51 let". Odločilna je vztrajnost! To je bila ena glavnih misli, ki sta jo v pozdravnem nagovoru poudarila načelnik in načelnica goriških skavtov, David Bandelj in Alenka Di Battista, na letošnjem jurjevanju, ki je 1. maja zaradi nič kaj prijetnega vremena potekalo v občinski telodavnici v Sovodnjah ob Soči.

Obljube so vsako leto dragocena priložnost, da skavti različnih starostnih vej - volčiči in volkuljice, izvidniki in vodnice, roverji in popotnice - ter seveda voditelji, pa tudi nekdanji aktivni skavti, danes tudi starši dejavnih članov, začutijo tesnejšo pripadnost organizaciji in hkrati razmislijo o globljem pomenu gibanja. O tem, ali so besede skavtske obljube danes še veljavne. Obljuba je nekaj pomembnega in častnega, izraža pripravljenost sprejeti odgovornosti, zato mora biti izrečena prostovoljno in zavestno, sta podčrtala načelnika. Vsebine obljub je potrebno večkrat priklicati v spomin, predvsem pa jih vestno udejanjati in živeti. Za današnje družbo so skavti v svoji "osamljeni hoji proti toku" žal neaktualni. Družba ima očitno izredno pogo-

jevalno moč, zato ima organizacija vedno manj članov, ki tudi težko dojemajo ustanoviteljevo idejo o skavtizmu. In vendar je skavtizem družbeno pomemben zaradi svojega alternativnega načina vzgoje, ki nadaljuje s svojim poslanstvom kljub negativnim vplivom družbe in temu primernih posledic. Morda je potreben prevetritve, nikakor pa se ne more in ne sme oddaljiti od svojih korenin. Te namreč popeljejo človeka "v svet pozabljenih, pohojenih in v ropotarnico spravljenih, a na srečo za preživetje nujnih vrednot soočanja s samim sabo, svetom, Bogom in sočlovekom". Prav te štiri razsežnosti so "v postmoderni družbi najbolj zaposta-

vljene, ker od človeka zahtevajo napor". Brez tega pa ni sadov, še zlasti v organizaciji, ki ima opravila v vzgojo mladih. Lepa priložnost za obeležitev polstoletnega dela, pa tudi za zahvalo vsem, ki so ga opravili, bo gotovo sklepno praznovanje 50. obletnice goriškega skavtizma, ki bo potekalo

v nedeljo, 7. junija letos, v Gorici.

Zelo lepe misli o skavtskem življenju in poslanstvu je med sveto mašo, ki so ji sledile obljube, v homiliji izrazil duhovni asistent msgr. Renato Podbersič. Mlade je pozval, naj vse, kar hočejo, da živi naprej in ostane večno, delajo iz ljubezni s svojim življenjem! "Prižgimo svetilko ljubezni s svojim življenjem"! je dejal s Tagorejevimi besedami. Če delamo stvari iz ljubezni do Jezusa Kristusa, bo on dvignil naša dejanja na še višjo raven. V dobro

se lahko obrnejo tudi naši napori in neuspehi. Živeli bomo "drugič, bolj kvalitetno, bolj pristno, bolj človeško in bolj božje". Zato "ste skavti čudovita luč", je dejal msgr. Podbersič. Skavtska ruta naj vse člane vedno spominja, za koga se odločajo, da so poklicani v služnje, bi naj bo veselo. "Želim vam srečno pot na skavtskem potovanju skozi življenje!"

V prisotnosti voditeljev in ob zastavi organizacije so nato svečano obljubili trije

mladiči, ki so stopili v vejo volčičev in volkuljic, ter devet novincev, ki so se pridružili izvidnikom in vodnicam. Obred, ki ga je seveda spremljalo nepogrešljivo skavtsko petje, se je končal s Pesmijo slovesa in v pričakovanju na poletne taborne, ki kronajo letno delovanje. / DG

Okrogla obletnica v skupnosti Marijinih sester
Iskrena zahvala Bogu
za sestro Benjamina

Praznik sv. Jožefa in začetek Marijinega meseca je bil v goriški skupnosti Marijinih sester čudodelne svetinje posebno občuten in zaznamovan s posebno hvaležnostjo Bogu. Pri jutranji maši, ki jo je daroval msgr. Oskar Simčič, so se namreč v z belimi vrtnicami okrašeni kapeli doma na Korzu Italija št. 120 spomnili 50 let redovnega življenja sestre Benjamine Čuk. Mašnik je v homiliji poudaril, da odrešenje ni le odrešenje duše, ampak vsega človeka. Vprašanje je, kaj je glavno in kaj ne, kam spada to,

kar si želimo, na vrednostni lestvici, v pogledu na naše celotno življenje. Delo človeških in Božjih rok prinaša sadove, ki jih nimajo preštevalni, ki dela prav tako nimajo. Praznik sv. Jožefa naj nam da širino pogleda tudi na ljudi, ki prihajajo od daleč, kjer nimajo pogojev za človeka vredno življenje, pa tudi na probleme, ki jih prinašata delo in življenje. Znati moramo prositi in biti hvaležni za vse, kar nam je dano. Vse je milost! O s. Benjamini je msgr. Simčič povedal, da se je spominja še iz rimskih let v Sloveniku, kjer so

S. Benjamina (pod Marijinim kipom) z nekaterimi sosesstrami

živeli v družinskem vzdušju. Pomembno je ohraniti spomin in hvaležnost za vse pozornosti. "Vse, kar človek doživi lepega in velikega, ostane v njem, je del njega". Vsakdo je enkrat in lepega. "Sestro Benjamina z njeno prijaznostjo in preprostostjo

imamo vsi radi. Ni nam vseeno, ali je ali ni". Bogu in Mariji hvale za njeno življenje in vse, kar je prejela v njem, je še dejal mašnik. Za vse milosti, ki jih je prejela in dala, so navzoči po obhajilu odpeli tudi *Zahvalno pesem*.

Še eno pravljčno srečanje v Feiglovi knjižnici

Previdna ptičica Rdečerepka

Čeprav se je ciklus Pravljičnih uric v Feiglovi knjižnici končal v marcu, je posebno lepo, zbrano pravljčno vzdušje zavelo v mladinski sobi Feiglove knjižnice na Verdijevem korzu v Gorici, v ponedeljek, 20. aprila 2015. Ob svetovnem tednu knjige sta v goste prišli članici waldorfskega vrtca Kresnica, ki domuje v Bukovici 65, in iniciative za waldorfsko šolo, Tadeja Faganel in Polonca Leban Grmek. Z nežno pesmico in prav tako nežnim, tihim, pomirjajočim pripovedovanjem, ki je vidno dobro vplivalo na okrog 15 malih poslušalcev, sta ob trepetajočem plamenčku majhne sveče in s pomočjo drobnih lutk na podolgovatem, nižjem odrčku razpredali pravljico o ptičici Rdečerepki. Drobna ptičica je v zgodnjem jutru letela proti gradu, da bi kral-

ju zapela pesmico za dobro jutro. Na tej poti je srečala mačka, nato sivega skobca, zvito lisico, pa tudi dečka. Vsak jo je hotel s sladkimi, "hinnavskimi" besedami priklicati k sebi. A ptičica je bila zelo pametna, ni se dala ujeti na limanice in je srečno prišla do gradu. Tam je veselo zapela in kralj in kraljica sta ji v zameno dala ščinkavca za moža. Po gostiji sta se ptičica vrnila v Rdečerepkinovo gnezdece ob potočku in še danes v njem zadovoljno žrvgolita. Otroci so ob čarobnem vzdušju, ki sta jim ga znali ustvariti gostji, mirno poslušali pravljčno pripoved, ki je namignila na to, da moramo spoštovati ptičice, ki nas razveseljujejo s svojim petjem. Ob koncu

so malčki iz papirja in lepenke izdelali svojo ptičico, ki jih bo spominjala na to prijetno pravljčno doživetje, polno miline.

Waldorfski vrtci slonijo na pedagoških temeljih, ki jih je dal začetnik waldorfske pedagogike Rudolf Steiner; on pra-

vi, "da je v kali rastline začetek prihodnjega življenja. V prenesenem pomenu - je zapisano v zgbanki, ki predstavlja vrt in njegove dejavnosti - bi lahko dejali, da sta dom in otroški vrt, otroci cvetlice, starši in vgojitelji pa vrtnarji, ki negujemo in čuvamo te cvetlice". Za to pa je treba veliko ljubezni, rahločnosti in potrpežljivosti. Že z nastopa waldorfskih vzgojiteljc je bilo več kot opazno, da so jima lastne vse te vrline. Zato zlahka verjamemo, da v waldorfskem vrtcu "ščitijo otroke pred pretirano in prezgodnjo intelektualizacijo in se držijo nepisane pravila 'vse ob svojem (pravem) času'". Otroku omogočijo spoznavati in

doživljati svet skozi igro. Vse igrače in sredstva za igro imajo tu iz naravnega materiala. Dan otroka v vrtcu poteka med igro, počitkom, ustvarjalnostjo in sprejemanjem, svobodno igro in poslušanjem. Vse dejavnosti so vezane na kroženje letnih časov. V vrtcu Kresnica, ki deluje v stavbi stare šole v Bukovici 65 in je odprt od 7. do 16. ure, imajo sedaj eno skupino. Delovanje vrtca je usklajeno s šolskim koledarjem Waldorfske šole Ljubljana.

Interesenti lahko dobijo več pojasnil na w. vrtcu. go@gmail.com, info http://www.waldorf-primorska.si.

Da bi otroci, ki obiskujejo waldorfski vrtcu, lahko nadaljevali take vrste pouk tudi v osnovni šoli, je nastala iniciativa za waldorfsko šolo na Primorskem. Vpis prve generacije načrtujejo za leto 2015-2016. Zaradi tega pripravljajo v prihodnje predavanja in delavnice. Vse dogodke bodo sproti objavljali na svoji spletni strani.

ISKRIVI SMEH NA USTIH VSEH Snovanja

Ah, ta ljubezen!

Kako naj živimo brez ljubezni! Okrog tega čustva se vrtijo vse mladostne želje, sanje, hrepenenje, upi, pa seveda tudi razočaranja, ljubosumje, žalost, jeza ... Vsak izmed nas v mladostni zagnanosti si zida "gradove v oblakih" in sanja o "princu - princeski", ki bo izpolnil (a) vse najbolj nepotešene misli v najbolj skritem kotičku srca. Z odraščanjem, z zorenjem, ki naj bi prineslo modro razmišljanje in preudarjanje, in nazadnje s staranjem, ki razkriva, kako kratko je naše življenje in kako se v grenkobo pelina spreobrnejo marsikatero mladostne sanje, se razblinijo tudi vse romantične podobe ljubezni, ki smo si jih zarisali v naših mladih hrepenenjih. Ostaja le gola, prav nič poetična stvarnost. Vse to, sicer v kar lahkotni humoristični odsliska glasbena igra *Poglej, moj dragi Figaro* ... Premierno je zaživela na velikem odru Kulturnega centra Lojze Bratuž v torek, 28. aprila 2015, kot zadnja prireditev letošnjega niza veseloiger ljubiteljskih odrov *Iskrivi smeh na ustih vseh*, ki ga že skoraj dve desetletji prireja Kulturni center Lojze Bratuž in Zveza slovenske katoliške prosvete, in kot tretji večer glasbenega cikla *Snovanja*, v organizaciji Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel. Letos *Snovanja* praznuje svoj prvi okrogli jubilej. Z njimi SCGV Emil Komel želi mladim glasbenim ustvarjalcem nuditi možnost, da javno izkažejo svoje

napredke in talente v glasbeni umetnosti. Sama glasbena igra, nastala iz izbora znanih arij bolj ali manj slovitih del velikega glasbenega mojstra W. A. Mozarta (1756-1791), se je porodila v zamisli dveh mlajših pevcev, sopranistke Polone Kante Pavlin in basista Manuela Pintarja, učencev Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel iz Gorice, v razredu solopetja prof. Franke Žgavec. Prvotna ideja, da bi nastopila z nekaj arijami pred občinstvom, se je v njenem pevskem zanosu spremenila v zamisel, da bi iz poznanih Mozartovih arij zasnovala pravo "komično opero". Tako sta vzela pero v roke in štiri-letno napisala vezni tekst, ki naj bi povezoval solistične pevske točke ali duete v italijanskem in nemškem izvorniku Mozartovih oper *Don Giovanni*, *La finta semplice*, *Così fan tutte*, *La finta giardiniera*, *Le nozze di Figaro* (*Figarova svatba*), pa še *Il flauto magico* (*Čarobna piščal*) in *Der Stein der Weisen*. Izseke iz čudovitih, spevnih Mozartovih del jima je uspelo sešiti v smiselno celoto z več kot kančkom ironije na

Hilarij Lavrenčič, Manuel Pintar in Polona Kante Pavlin (foto dpd)

lične predstave o življenju samem. Pri tej novi napisani zgodbi je v njuni zamisli vzklik Don Alfonso. Tako je v začetni režijski zasnovi Emila Aberška, ki je iz zdravstvenih razlogov režijske vadebi prepustil koreografiji Carolini Bagnati, zvesti sodelavki KCLB in ZSKP pri postavitvi opere, nastala zelo prijetno gledljiva glasbena igra *Poglej, moj dragi Figaro* ... Povezovalca Dona Alfonsa je s komično noto in z razpoznavnim ironičnim nadihom, še posebno učinkovito, ko "očita" nežnemu spolu, da se z leti zna spremeniti v pravo kačjo zalego, izoblikoval Marko Černic, ki se je dobro vtisnil v spomin kot odlični komični lik iz marsikatero opere, ki sta jo na oder postavila Kulturni center Lojze Bratuž ali Zveza slovenske katoliške prosvete. S simpatično privlačnostjo in z izrazito mimiko se je tudi tokrat dobro znašel v vlogi povezovalca-komentatorja in s svojim komentiranjem, tudi kar med publiko v dvorani, je gledalce še bolj neposredno vključil v odsko pri-poved. Protagonista, mlada, sanjava zaljubljenca, ki se seveda z leti spremenita v starejši zakonski par, že pošteno naveličan drug drugega, sta v veznem besedilu odigrala in izrazito odpela Polona Kante Pavlin in Manuel Pintar, oblečena v zelo lepe in do potankosti izdelane stilne kostume, ki sta si jih izposodila iz fundusa ljubljanske Opere. Njuni dueti so bili zelo prisrčni in doživeti in so izžarevali iskreno željo po razdajanju tega, kar sta pridobila med študijem in v ustvarjalnem zanosu. Polonine sopranske visoke le-

ge in živahna interpretacija ter Manuelovi basovski toni so se lepo ujemali med seboj. Seveda ima svetel sopran možnost in moč nadkriljevati temnejšemu basovskemu zvenu in Polona je s svojim jasnim pevskim izražanjem, pa tudi igralsko prepričljivo to tudi spretno izkoristila, tako da je Susanni izrisala iskrive poteze. Smeh je vzbudila njena interpretacija postarane Susanne, ko z naveličanjem "mijavkanjem" izraža svojo vdanost in razočaranje nad življenjskim vsakdanom v ariji *Nun, liebes Weibchen*. V igri v duhovitosti pa je izzzvenel duet *Pa-pa-papageno*, ki zahteva kar nekaj pevske spretnosti in študija. Prijetno in mestoma prav učinkovito, tudi v igranih intermez-zih, je svojo vlogo "prebrisanega zapeljivca", ki ga Susanna sicer takoj razkrinka, izoblikoval Manuel Pintar. Uvodoma je pridrvel v dvorano kot pred možem svo-

je ljubice pobežli Figaro, ki mu pogled takoj obstane na privlačni Susanni. Ta ob luninem svitu sanja o svojem princu, naslonjena na balkon. Balkon seveda ne more manjkati v scenografski podobi takih zgodb, ki opevajo ljubezen. Zato so se scenski elementi scenografa Aleksandra Starca in njegove pomočnice Stelle Erossa osredotočili na steno palače s balkonom, ki se je nato z zasukom spremenila v spalnico; na odru sta bila še drevo in klopa, ki je seveda tudi neobhodno potrebna na prizorišču takih ljubezenskih zapletov. Na levi strani odra se je videl nekakšen izsek iz bogatejšega salona, z velikim klavirjem in lesketajočim se lestencem nad njim. S črno-belih tipk je spevne melodije Mozartovih umetnin zanesljivo zvaljbal maestro Hilarij Lavrenčič, ki zmeraj z veliko resnostjo opravlja poverjeno mu vlogo. Tudi tokrat je bil solidna opora solistoma. Gledalci, ki so polno zasedli veliko dvorano Kulturnega centra Lojze Bratuž, so z dolgotrajnim, navdušenim ploskanjem kar nekajkrat priklicali izvajalce na oder in s tem izrazili svoje zadovoljstvo s tem pevskim podvigom, ki se je porodil v naših ljubiteljskih glasbenih vrstah, in zgovorno pričali, da jim je bil ta izvorni splet Mozartovih arij zelo všeč in da cenijo trud, požrtvovalnost, zagnanost in ljubezen do petja dveh mladih pevcev, ki sta želela svoje stremljenje in nagnjenje do tovrstnega umetniškega snovanja radostno deliti tudi z občinstvom.

Iva Koršič

KULTURNI DOM Komigo Zabaven satiričen TV dnevnik

Na Komigo, trijezičnem festivalu komičnega gledališča, ki ga prireja goriški Kulturni dom in kulturna zadruga Maja iz Gorice v sodelovanju z različnimi slovenskimi in italijanskimi ustanovami, so v sredo, 22. aprila 2015, najbolj uživali gledalci, ki jim je furlanski jezik materinščina, ali tisti, ki furlanščino kar dobro poznajo. Drugi pa, ki nam ni tako domača in nam zaradi tega tekst predstave ni bil povsem razumljiv, smo se vseeno pozabavali ob komičnem nastopu igralcev iz ljubiteljske gledališke skupine Sis scussas iz Romansa pri Gorici. V režiji avtorja Maura Fontaninija, zagnanega gledališkega navdušenca, po poklicu zdravnika, so se predstavili s televizijskim dnevnikom *Tele scussas - Notiziari comic satiric dal Friul e dal mont* ... Gledalci so se lahko prešerno nasmejali ob tem "lokalnem" TV dnevniku, pri katerem se vse dogaja bolj "po domače". Smeh so namreč vzbujali že sama televizijska napovedovalca s svojimi nerodnostmi, pa tudi poročevalci na terenu, npr. iz nakupovalnih središč Tiare iz Vileša ali Qlandia iz Nove Gorice, pa tudi z drugih koncev. V nekakšni lepljenki, sestavljeni iz raznih

sketchev, je bila med drugim tudi satirična inačica zelo popularne kviz oddaje znanega televizijskega voditelja Mikeja Bongiorno, ki jo je avtor Fontanini preimenoval v Riscjadut. V njej se je avtor kar privoščil tudi Bongiornovih kikssov. Satirične puščice so seveda padale tudi na lokalne politične upravitelje, pa tudi na današnje

finančno-gospodarsko stanje, ki ne obeta nič dobrega. Kot se pač v resnici dogaja, so se med novice dnevnika vsiljivo vrivali oglasi, ki so "prepričljivo" ponujali "nore" stvari. Vse to je bilo začinjeno tudi z nostalgičnim pogledom nazaj v glasbeni repertoar znane skupine Quartetto Cetra, ki so ga prekrstili v Suneta. Na poznane melodije so napisali novo, duhovito besedilo, ki je lepo zazvenelo v izvedbi nastopajočih. Ti so številnemu občinstvu podarili prijeten, sproščujoč večer, da bi vsaj za kako urico vsakdo pozabil na vsakodnevne skrbi.

IK

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

vljudno vabijo na

**slovesnost podelitve 11. priznanja
KAZIMIR HUMAR**

priznanje prejmejo:

IVO KOVIC
za dolgoletno kulturno delovanje

ŠTANDREŠKI CERKVENI PEVSKI ZBOR
in
MEŠANI PEVSKI ZBOR ŠTANDREŽ
ob 140-letnici delovanja

ponedeljek, 11. maja 2014, ob 21. uri
Kulturni center Lojze Bratuž v Gorici

Obvestila

Skupnost družin Sončnica iz Gorice vabi na nočni pohod v petek, 8. maja, z zbirališčem ob 22.30 pri vodnjaku v Gabrjah. Pohod bo vodil prof. Aldo Rupel. Udeleženci naj bodo obuti v težko obutev, s seboj naj prinesejo pohodne palice, svetilko ter obrok hrane. V primeru slabega vremena pohod odpade. Podrobnejše informacije na gsm št. 328 9181685 (Ana).

Kulturno društvo Mazzini Endas iz Tržiča, Zadruga banka iz Štaranca in Vileša ter občina Štaranca so priredili razstavo del likovnih umetnic Mari Angele Davi, Flavie Delise in Mirjane Richter iz Tržiča ter Laure Miorin iz Štaranca. Razstavljena dela bodo na ogled v občinski dvorani v Štaranca na Trgu Dante Alighieri do 16. maja 2015, od ponedeljka do petka ob uradnih urah in ob sobotah od 10.00 do 12.30.

Kulturno in rekreacijsko društvo don Eugenio Brandl in Kulturno društvo Mazzini Endas iz Tržiča vabita na odprtje likovne razstave z naslovom "Tra Isonzo e Carso 2014" (med Sočo in Krasom 2014), ki bo 9. maja 2015 ob 18.30 v dvorani na Trgu Libertà 2 v Turjaku. Na odprtju bo spregovorila Eliana Mogorovich. Razstava bo odprta od 10. do 24. maja 2015 od ponedeljka do petka od 17. do 19. ure, ob sobotah in nedeljah od 10.30 do 12.30.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško vabi na enodnevni pomladanski izlet v Prlekijo in Varaždin v soboto, 30. maja. Vpisovanje do 17. maja do zasedbe razpoložljivih mest na enem samem avtobusu na tel. št.: 0481 884156 (Andrej F.), 0481 20801 (Sonja K.), 0481 882183 (Dragica V.), 0481 78138 (Sonja Š.). Odhod iz Gorice okrog 6. ure. Udeleženci morajo imeti s seboj veljaven osebni dokument za tujino. Na račun 20 evrov.

V okviru Srečanj pod lipami in ob 70-letnici konca druge svetovne vojne prireja Kulturni center Lojze Bratuž in Krožek Anton Gregorčič v nedeljo, 14. junija, avtobus za obisk spominske svečanosti v Kočevskem rogu pod vodstvom zgodovinarja Renata Podbersiča. Spremljal nas bo tudi umetnostni zgodovinar Saša Quinzi, ki bo predstavil mozaik Marka Rupnika DJ. Poskrbljeno bo za kosilo in popoldanski obisk Muzeja krščanstva v Stični. Avtobus se bo ustavil tudi na Opčinah. Vse informacije in prijave na tel. 0039 0481 531445 od ponedeljka do petka od 8.30 do 12.30 ali po elektronski pošti info@centerbratuz.org.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja od 5. do 10. oktobra potovanje v Rim. Vpisovanje za en sam avtobus bo na društvenem sedežu na korzu Verdi 51/int. samo ob sredah od 10. do 11. ure do 27. maja. Udeleženci morajo imeti s seboj veljaven osebni dokument. Na račun 200 evrov.

Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnatelj prof. Silvana Kerševana lahko nakazete na bančni tekoči račun: Banca di Ci-

vidale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CIVIIT2C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Zanesljiva in izkušena gospa pomaga pri likanju in čiščenju stanovanja. Tel. št. 00386 40153213.

Resna gospa nudi pomoč v gospodinjstvu in nego starejšim osebam od 4 do 6 ur na dan. Tel. št. 0038641390244.

20-letna študentka z izkušnjami nudi lekcije slovenščine, angleščine, nemščine ter varstvo otrok. Tel.: 0038631478807.

Urejena gospa išče delo za čiščenje in likanje na območju Gorice. Tel. št. 0038631449311.

Masaže: protistresna - relaks, protibolečinska, refleksna masaža stopal, tajska masaža itd. Zelo ugodno, blizu meje. Pokličite na 00386 40 575805.

Resna gospa s petnajstletno izkušnjo nudi nego in pomoč starejšim osebam tudi 24 ur na dan. Tel. št. 0038640484339.

Resna in odgovorna medicinska sestra nudi nego in pomoč starejšim osebam. Tel. št. 00386 30 325 558.

Varujem starejše, pomoci potrebne osebe, in sicer 24 ur ali pa samo čez dan ali varstvo ponoči. Sem človek dobrega srca in imam nekajletne izkušnje! Sem upokojenka, vse ostalo (vrednotnice) in vprašanja na št. 040 621 424 (v poštev pride celotno primorsko in goriško območje).

Darovi

Za Novi glas v spomin na brata duhovnika Vilija Žerjala daruje Danila 50 evrov.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 8.5.2015 do 14.5.2015)
Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:
Petek, 8. maja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.
Sobota, 9. maja (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v slovenščini ter v benečanskem in rezijanskem narečju.
Nedelja, 10. maja (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.
Ponedeljek, 11. maja (v studiu Andrej Baucon): Narodnozabavna in zabavna glasba - Zborovski kotiček - Iz krščanskega sveta - Novice iz naših krajev - Obvestila.
Torek, 12. maja (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.
Sreda, 13. maja (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Bo zmagal človek ali podgana? - Izbor melodij.
Cetrtek, 14. maja (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti in obvestila.

POGOVOR Breda Ilich Klančnik

Vidic je oživljal literarne like na bojiščih

Roman Doberdob, v katerega je Prežihov Voranc pretil strahotno trpljenje udeležence množične morije na Soški fronti, je svojo likovno upodobitev našel v opusu slovenskega slikarja Janeza Vidica. Njegove ilustracije, ki nosijo ime po romanu, so bile na ogled do 3. maja na sedežu društva Hrast v Doberdolu, zdaj pa so razstavljene v prostorih DSI na ulici Donizetti v Trstu. O umetniku in njegovem opusu smo se po odprtju razstave v Doberdolu, ki jo je organiziralo domače društvo SKD Hrast, pogovorili s kustosinjo razstave in umetnostno zgodovinarico Bredo Ilich Klančnik.

Kako slikar Janez Vidic doživlja vojni roman Doberdob? Kako grafično upodablja kruto Vorančevo pri-

zmožnost vživljanja v pisano besedo. Ilustriranje je nadaljeval tudi kot študent na ljubljanski Akademiji upodablajočih umetnosti ter se s skromnimi honorarji prebijal skozi študijska leta. Ko se je veliko pozneje (1979) lotil "upodabljenja" Vorančevega besedila, je imel za seboj že veliko izkušenj z branjem najrazličnejših tekstov in "prevajanjem" zapisanih besed v sliko. Pri tem so mu bile zagotovo v pomoč lastne izkušnje iz druge svetovne vojne, ki se je od prve močno razlikovala, še bolj pa je prihajal v ospredje njegov pretanjeni občutek za oris značajev literarnih

ugled te mariborske založniške hiše na najvišjo raven. Za vsako od svojih ilustratorskih nalog pa se je Vidic temeljito pripravil najprej s pozornim in poglobljenim branjem,

Košar, oblikovno podobo pa mu je vtisnil Janez Vidic. Plod njunega sodelovanja je bila tudi imenitna zbirka **Iz slovenske kulturne zakladnice**, lahko bi ji dodali kar oznako bibliofilska zbirka, kjer so izšla dela, ki jih omenjate. V tej zbirki po ilustratorski plati zagotovo iz-

tančno se je poučil o oblačilni kulturi in z velikim darom likovnega pripovedovanja ter mojstrsko risbo, zvečine v tušu, v resnici oživil literarne like, ki jih je postavil v prepričljivo naravno okolje, notranjščine ali posebne okoliščine, ki se izrisujejo na bojiščih prve vojne.

Vidic je pri svojih ilustracijah zelo navezan na slovensko literaturo. Z ilustracijami je med drugim opremil Tavčarjevo Visoško kroniko in Prešernov Krst pri Savici. Od kod ta njegova ljubezen do slovenske pisane besede?

Lep del Vidičevega ilustratorskega opusa je, kot sem že omenila, povezan z založniškim programom njegove matične založbe, Založbe Obzorja, ki ga je premišljeno oblikoval Jože

Kratek življenjepis

Janez Vidic je bil rojen 8. februarja 1923 v Ljubljani. Okusil je grozote taborišč v Čedadu, Gonarsu in Reniciju, od koder so se ohranile njegove prve ilustracije. Leta 1946 se je vpisal na Akademijo upodablajočih umetnosti v Ljubljani, kjer sta na slikarskem oddelku postala kolega z Jožetom Ciuho (prof. Franca Mihelič, prof. Gojmir Anton Kos in prof. Božidar Jakac). Ko je leta 1956 postal tehnični urednik pri Založbi Obzorja, se je preselil v Maribor. Poslej sta bili oprema knjig in ilustracija njegovi dnevni spremljevalki.

Janez Vidic je za svoje delo dobil številna priznanja in nagrade. Leta 1977 je prejel nagrado Prešernovega sklada. Umrl je 21. maja 1996 v Mariboru.

verzom likovno spremljavo **Krsta pri Savici**. Če rečemo, da je ljubezen do pisane slovenske besede spremljala slikarja že od rane mladosti, se ne bomo zmotili. Narodnoudeljskega duha odkrijemo pri mladem fantu že v času okupacije.

Trojica slikarjev, prijatelj in malodane vrstnikov, Jože Ciuha, Ive Šubic in Janez Vidic, je v slovenski slikarski krajini 20. stoletja pustila pomemben pečat. Kaj je prinesla novega na naše kulturno prizorišče?

Ciuha, Šubic, Vidic predstavljajo pomembno slikarsko in ilustratorsko trojko, ki jo je povezovalo iskreno prijateljstvo od študijskih let naprej. Kar neko simbolno ujemanje z odhodom zadnjega od trojice zaslužitim v dnevu odprtja Vidičeve razstave v Doberdolu. Ko smo v tamkajšnji Glasbeni šoli odpirali razstavo Vidičevih ilustracij Prežihovega romana, so se na ljubljanskih Žalah poslavljali od prijatelja Jožeta Ciuhe. V lanskem letu je poteklo

natanko 40 let od njihove zadnje skupne razstave (1974), ko so trije umetniki na poseben način proslavljali "Abrahama" najmlajšega med njimi, Jožeta Ciuhe. Tri leta zapored so namreč s skupnimi razstavami v Škofji Loki (1972), Mariboru (1973) in končno v Ljubljani (1974) nazdravljali svojim okroglim obletnicam. Vsi trije so za svoje delo prejeli Prešernovo nagrado in se zato štirideset let pozneje v počastitev Ciuhove devetdesetletnice ponovno združili pod streho Galerije Prešernovih nagradencev v Kranju. Šubica in Vidica ni bilo več med živimi, Ciuha pa je še živahno podpisoval izdave svoje poslednje knjige, ki jo je ilustriral za prijatelja Nika Grafenauerja. Grafenauerjeve **Kraljice mačke** so bile, ne da bi slutili, igrivo slova drugega velikega ilustratorja, ki se je oblikoval v prvi generaciji po drugi svetovni vojni ustanovljene akademije upodablajočih umetnosti v Ljubljani. Razstava je povezala prijatelje z njihovimi stičnimi področji, predvsem ilustracijo in sliko na steklo.

Andrej Černič

poved?

Slikar Janez Vidic (*Ljubljana, 8. 2. 1923, †Maribor, 19. 5. 1996) je kot mlad fant doživel strahote druge vojne, najprej kot interniranec v taboriščih Čedad, Gonars in Renicci, mimogrede, v ta čas sodijo njegove prve ilustracije, ki jih je prispeval za taboriščno glasilo *Jutro* (Gonars, 1942). Kot ilustrator je deloval tudi v partizanskih tehnikah na Gorenjskem, kjer je jeseni 1944 sodeloval pri izjemni bibliofilski izdaji Prešernove *Zdravljice*. Za ta najlepši partizanski tisk je prispeval osem linorezov in z njimi pospremil pesnikove verze, ki nam danes odzvanjajo kot državna himna. Že v teh izjemnih okoliščinah, še preden si je Vidic pridobil formalno izobrazbo, je pokazal svojo risarsko nadarjenost in

junakov ter sposobnost za dramatično oživljanje opisanih prizorišč.

Kako je slikar Vidic prišel v stik s temo prve svetovne vojne oziroma, če smo bolj natančni, z romanom *Doberdob*?

Ilustracij Vorančevega vojnega romana *Doberdob* se Vidic ni lotil iz povsem lastnega nagiba, čeprav mu je bil pisatelj blizu, ampak mu je bilo delo zaupano kot uveljavljenemu hišnemu ilustratorju in tehničnemu uredniku Založbe Obzorja, kjer je bil zaposlen od leta 1956 pa vse do upokojitve leta 1973. To je bil čas tesnega sodelovanja in prijateljstva z direktorjem Jožetom Košarjem, uglednim mariborskim kulturnim delavcem, ki je dvignil

nato izrisovanjem literarnih junakov, poudarjanjem njihovih značajskih potez, študijem noše, prilagojene času in okoliščinam likov ter skrbnemu študiju prizorišča. Nadrobno, ki jo razberemo iz ilustracij *Doberdoba*, je, na primer, natančen posnetek vaškega prizorišča s kamnitim vodnjakom in s korci kritih kraških streh v ozadju. Na-

stopajo dela: Tavčarjeva **Visoška kronika**, Linhartov **Matiček se ženi** in **Šentpeter** Juša Kozaka. V tej zbirki se znova srečamo s Prešernom. Po **Zdravljici** iz partizanskih časov je leta 1970 postavil ob bok pesnikovim

Zbirka ilustracij Doberdob

Dvajset ilustracij, izdelanih v prefinjeni perorisbi, izdaja Vidičevo mojstrstvo pripovedovanja in bravuro risarske poteze. Nekaj izbranih utrkov z lepo izpisanimi vrsticami in z duhovitimi vinjetami, ki si v maju 1979 sledijo v umetnikovem intimnem dnevniku, nam razkrije avtorjev ustvarjalni postopek. Nastajanje likovnega besedila spremljamo od poglobljenega branja literarne predloge do oživljanja opisanih likov. "Ljudi, ki so v knjigah, hočem vtisniti vase", je izjavil Vidic v nekem intervjuju. Skrbni realizem in verodostojna upodobitev noše, v tem primeru vojaških uniform, značilne kraške stavbne dediščine in zaledju ter še posebej srhljivih strelskih jarkov na fronti, izrisujeta stvarni okvir, v katerem se odigravajo človeške usode v tej nesmiselni vojni. Zvečine moške uniformirane postave z bleščečimi čini in tiste brez zvezdic, pa invalidi in še posebej prestrašeni, izpiti, neobriti obrazi v povečanem izrezu predstavljajo Vidičevo ekspresivno galerijo Vorančevih romanesknih junakov.

Srečanje pisateljev na Bledu Prisotni tudi trije goriški književniki

Na Bledu poteka med 6. in 9. majem v organizaciji Slovenskega centra PEN 47. mednarodno srečanje pisateljev, ki se ga udeležujejo okoli 50 književnikov z vsega sveta. Med osrednjimi dogodki sta okrogli mizi o temi pisatelja v sodobni družbi in nevidnih vojn ter drugi festival literature za mir *Obrazi miru*.

Prvo okroglo mizo so posvetili pisateljskemu poklicu, kot je za STA pred srečanjem povedal nekdanji predsednik Slovenskega centra PEN Marjan Strojani, moderator pogovora. Pisatelji bodo opozorili na fenomen, če te ni v medijih, te

ni, je pojasnil Strojani. Po njegovih besedah to za večino pisateljev ni sprejemljivo.

Na okrogli mizi je beseda tekla tudi o vedno manj prostora, ki ga literaturi posvečajo mediji. Literatura je skoraj povsem izrinjena iz časopisov. Objavljajo jo le še specializirane revije, katerih naročniki so v glavnem le pisatelji in kritiki, kar, kot meni Strojani, pomeni, da se ti zapirajo v svoj lastni krog.

Za takšno stanje so po Strojani mnenju deloma krive tudi velike založniške hiše, kot je, denimo, Random House, ki jih ne zanimajo posamezne

nacionalne literature, pač pa zgolj uspešnice. Ocene so se tako skrčile na raven kratkih zapisov na zavhih knjig, ki pritegnejo bralce. Obenem velike založniške hiše delujejo na območju velikih jezikov. Zanima jih le, kako bodo prevedli dela iz velikih jezikov v manjše, ne pa tudi obratno. Na srečanju bodo podpisali deklaracijo o prevajanju, ki bo sprejeta jeseni na kongresu PEN v Quebecu, je napovedal Strojani.

Druga okrogla miza se bo posvetila t. i. vidnim in nevidnim vojnám. Čeprav nismo pričali veliki svetovni vojni, vsak dan potekajo manjše, kar ustvarja psihozo in nešteto malih tragedij. Govorci bodo spregovorili o ekonomskih, finančnih, medkulturnih in medverskih vojnám. O tej tematiki bo govoril tudi ukrajinski pisatelj Andrej Kurkov, ki ga bodo imeli v

gosteh že pred srečanjem. Okroglo mizo bo pripravil odbor pisateljev za mir Mednarodnega PEN, ki bo imel v sklopu srečanja tudi generalno skupščino.

Srečanje se je začelo 6. maja, ko se je sestala ženska odbor Slovenskega centra PEN - MIRA skupaj s predstavnicami ženskih odborov, ki delujejo znotraj drugih centrov PEN. Sestanku je sledila okrogla miza o temi Socialna omrežja proti ženskam?

Sledil bo prvi literarni večer, ki bo letos posvečen slovenski etnični manjšini na Goriškem. Večer je pripravil pesnik Marko Kravos, z branjem svojih pesmi pa bodo nastopili Goričani David Bandelj, Janez Povše ter Jurij Paljak.

Letošnji častni gost bo kanadski pisatelj in filozof John Ralston Saul, ki končuje

svoj mandat kot predsednik Mednarodnega PEN. Predstavili bodo tudi njegov roman *Mračni odkloni*, ki je izšel pri Celjski Mohorjevi družbi.

V sklopu festivala literature za mir *Obrazi miru* bodo gostujoči pisatelji v približno desetih mestih brali iz svojih del. Obenem bodo pisatelji, ki imajo za seboj zgodbe, zaznamovane s pregnanstvom, o teh spregovorili na šolah. V sklopu festivala bodo nagradili dela, ki so jih prejeli na razpisana natečaja za osnovnošolce in srednješolce.

Vodstvo mednarodnega PEN je letos sprejel tudi predsednik republike Borut Pahor, ministrica za kulturo Julijana Bizjak Mlakar pa je na Brdu pri Kranju pripravila sprejem za vse udeležence.

PEN s skoraj 150 centri velja za eno največjih nevladnih organizacij na svetu.

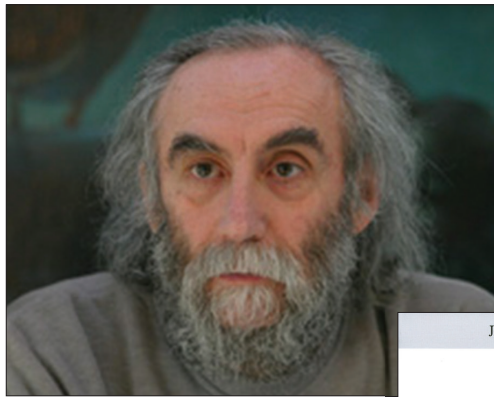

Pesniška zirka Josipa Ostija Majhna pesem Preko dvesto hajkujev s trenutki vsakdana

Na straneh našega tednika zadnje čase veliko pozornosti namenimo pesniškemu ustvarjanju iz naših krajev. Vrsto zapisov smo namreč posvetili Miroslavu Košuti ob izidu njegovih treh knjig, pa tudi pesniku Josipu Ostiju, ki je pred kratkim praznoval 70. življenjski jubilej. Ob tej priložnosti smo z njim objavili daljši intervju, tokrat pa bomo bralcem poročali o njegovem zadnjem knjižnem delu, in sicer novi pesniški zbirki z naslovom *Majhna pesem*, ki je pred kratkim izšla pri mariborski založbi Pivec. Pravzaprav gre za knjižno objavo pesniškega ciklusa z naslovom *Mala pesem, ki se razrašča v meni in me prerašča*, in posvetilo "Urški Lunder, z ljubeznijo, in njeni beli zlati prinašalki Snežki, s katero sem se to zimo pogosto dolgo sprehajal po snegu". Ciklus je leta 2009 objavila revija *Sodobnost* v svojem razdelku *Sodobna slovenska poezija*.

Josipa Ostija, ki zadnja desetletja živi med Tomajem na Krasu in Ljubljano, našim bralcem ni tre-

ba več posebej predstavljati, saj smo to na straneh našega tednika že velikokrat naredili. Kar pri Ostiju dejansko preseneča, pa je izredna intenzivnost, s katero prihajajo na dan njegove publikacije. Samo letos jih je avtorskih (torej lastnih) izdal že dve, da o prevodih sploh ne govorimo. Na splošno lahko zapišemo, da je avtor v naših krajih – predvsem na Krasu, o katerem se danes govori, da ne pozna več meja – premalo ovrednoten oziroma nima tiste pozornosti, ki bi si jo v resnici in po pravici tudi zaslužil. Bralci našega tednika, ki premorejo dober spomin, bodo brez dvoma predse takoj priklicali pesnikovo izjavo oziroma odgovor na vprašanje, zakaj je izbral haiku pesniško obliko za izražanje. Osti je namreč na naše vprašanje odvrnil, da je s tem skušal zajeziti lastno gostobesednost oziroma brzdati plaz jezika. Če se zazremo

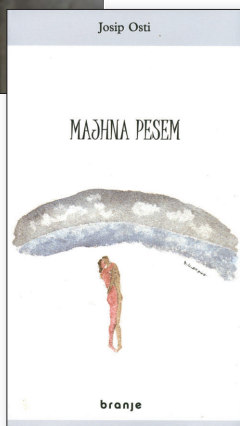

v avtorjevo pesniško ustvarjanje do njegove zbirke *Salomonov pečat* iz leta 1995, ki je dejansko zadnja v srbohrvaškem jeziku oziroma sarajevski različici hrvaščine, bomo takoj opazili, da se je Ostijev pesniški slog ob prehodu na slovenski jezik precej spremenil. Sodobna literarna teorija namreč pozna kategorijo medkulturnih avtorjev, kateri Osti pripada brez nadaljnega, saj je bil sposoben lastno

materinščino zamenjati za nov jezik okolja, ki ga je privzel za svojega. Pri tem se je Osti tudi slogovno izbrusil in začel uporabljati zanj nove pesniške oblike, največ seveda haiku.

Tudi pesniško obliko ustvarjanja haiku, ki zanimivo med slovenskimi pesniki v Italiji še ni našla vidnejšega mesta, smo velikokrat obravnavali. Najbolj izrazita Ostijeva pesniška zbirka v tem smislu je prav gotovo *Objemam te in poljubljam v vseh barvah Marca Chagalla*, ki je pred petimi leti izšla pri že

omenjeni mariborski založbi Pivec, poleg nje pa še *Med Koprivo in Križem*, ki jo je objavila založba Apokalipsa.

Za 'pravoverni' haiku seveda velja, da mora biti sestavljen iz treh verzov, ki vsebujejo pet, sedem in znova pet zlogov. Tema naj bi bila narava, Osti pa je lastnemu haikujcu dodal še eno zlahtno prvino, in sicer ljubezen. Sama zbirka *Majhna pesem* je posejana še z drugimi motivi, kot so zima, smrt, življenje in podobno. Kar se same vsebine tiče, premore *Majhna pesem* preko dvesto haikujev, ki so razdeljeni na štiri najst pesniških razdelkov, katerih naslov je prvi haiku sklopa sam. Sprema beseda z naslovom *Zerjavica besed, po kateri se avtor sprehaja bos* prihaja izpod peresa literarnega kritika in zgodovinarja Milana Vincetića iz Murske Sobotice.

Naslov sta pesniška zbirka *Majhna pesem* in v *Sodobnosti* pred njo objavljen istoimenski pesniški ciklus po vsej verjetnosti dobila po dolžini oziroma kračini haikuja, pa tudi po vsebini. Čeprav se avtor dotika nekaterih tem in motivov, ki so velikokrat večji od človeka, torej veselja, žalosti, smrti, življenja ipd., je dogajanje dejansko zaobjeto v majhnem trenutku vsakdana. Posebno vlogo namreč odigrava sneg, ki je vsesplošno prisoten mot, tako v besedah kakor tudi

v grafični podobi, saj so posamezni haikujci drug od drugega ločeni s simbolom modro obarvane snežinke. Preplet prvini se seveda mojstrski, kakor smo pri Ostiju že dolgo časa navajeni. Njihov pregled pa ne bi bil popoln, ko ne bi omenili nekaterih pesniških oziroma zgodovinskih reminiscenc, ki se pojavljajo med avtorjevimi verzji. Od pesnikov imamo v mislih predvsem dva zlahtna predstavnika slovenske moderne, Dragotina Ketteja in Josipa Murna Aleksandrova, izmed zgodovinskih osebnosti pa izstopata predvsem rimski pesnik Ovid, ki ga v svoji glosi omenja tudi sam Prešeren, ter sveti Frančišek Asiški. V zbirki Ostijevih motivov pa ne manjka niti likovna umetnost, tudi tokrat se namreč znova pojavi Marc Chagall, poleg njega pa še Vincent Van Gogh.

Ekzistencialni motivi v Ostijevi zbirki *Majhna pesem* nihajo med vero v Boga (da, piše ga z veliko začetnico) ter življenjsko stisko vsakdana, ki je prisotna malodane pri vsakem umetniku. Svojo uteho pa pesnik tudi tokrat dobi v ljubezni. Svojo razpetost pa najbolj ponazoril z uporabo dvojice besed zahod-vzhod.

Primož Sturman

SNG Nova Gorica / Dve gostujoči predstavi Najstarejša obrt in Gospa Olga

Med gostujočimi predstavami, ki jih abonantom raznih abonmajev v raznolikem, bogatem programu vsake sezone ponuja Slovensko narodno gledališče Nova Gorica, sta bili letos tudi dve vsebinsko različni, a z življenjskimi resnicami in dognanji prepleteni uprizoritvi. Prva je bila na sporedu že osmega marca, na sam dan žena. V goste je prišlo Mestno gledališče Ptuj s predstavo *Najstarejša obrt* (The Oldest Profession) Paule Vogel v režijski in dramaturški interpretaciji Petra Srpčiča. Že sam naslov izdaja vsebinsko predstavo, ki pa ob ogledu razkriva večplasten pomen. V njej je avtorica v središču postavila pet "dam", katerih starost se suče od 72 do 83 let. Njihova zlata doba razdajanja užitkov moškim je že zdavnaj minila. A vendar neomajno vztrajajo na svojem mestu, na isti klopki pod isto ulično svetilko, pod katero se je pred mnogo leti začela njihova "službena pot". Ker so že tako dolgo časa skupaj, do potankosti dobro poznajo vrline in slabosti vsake izmed njih. Zato večkrat prihaja med njimi do živahnega besednega spopada, tudi okrog tega, katera izmed njih bo na-

Najstarejša obrt

slednica najstarejše Mae, ki je tudi zvodnica vseh ostalih. Med temi ostrimi besednimi "boji" se kreše veliko humornih iskric. Iz njihovih pogovorov se izrisujejo tudi hudi časi krize, ki ne prizanašajo niti "tem nočnim pticam". Same so že ostarele, nekdanji čari so se razblinili, čeprav si tega nočejo priznati, izpodrivajo jih druge, mlajše in privlačnejše kolegice, ki seveda povsem drugače ponujajo svoje "usluge". Postarala pa se je ali za večno odšla tudi

večina njihovih najzvestejših strank, tiste, ki so ostale, pa so bolehe in slabotne, tako da perspektive za prihodnost niso prav nič rožnate. Pravzaprav uprizoritev iz začetnega, radoživega uvoda počasi prehaja v zmeraj bolj

grenke in trpke tone, saj iz pogovorov protagonistk gledalec spozna tudi njihove bolj žalostne življenjske izkušnje in skrb, kako se bodo preživljale. Gledalec v teh grenkih tonih v nadaljnjih prizorih spremlja tudi njihove odhode s tega sveta. Vsakič, ko se ena izmed njih dokončno poslovilo od življenja, zapoje bolj ali manj bridko pesem-song in ob njenem odhodu z odra se v ozadju pojavi rdeča svetloba (režijsko klišejski, ne najbolj domiselni odhod s prizorišča). Najmlajša umre zadnja, še najbolj zapuščenca in osamljena kot kakšna klošarka, prav na klopki, kjer so nekdanje vse skupaj skrbno naličene pričakovale svoje stranke.

V teh pet dam, oblečenih v natančno izdelane kostume, ki so odsliskavali njihov "status", pa tudi njihove značajske odtenke, se je mojstrsko vživel odlični kvintet slovenskih gledaliških igralk. Zvezdana Mlakar, Anica Kumer, Marijana Brecelj, Alenka Cilenšek in Marinka Štern, ki so temperamentno, pa tudi zelo ganljivo orisale protagoniste in jim vdahnile polnokrvne poteze ter z njimi izpovedale, kako čas neizbežno teče in odnaša s sabo vse, upe, želje, pričakovanja... Poleg izjemnih igralskih interpretacij so gledalci lahko na odru uživali pri uvodni in sklepni pevski točki, ki jo je kot legendarna diva Mar-

lene Dietrich podarila Helena Blagne v družbi spremljevalca Petra Srpčiča. V torek, 21. aprila 2015, pa je v veliki dvorani SNG Nova Gorica gostovalo Narodno gledališče Sombor iz Srbije s predstavo *Gospa Olga* (*Gospoda Olga*), ki je ena izmed najboljših srbskih meščanskih iger. Avtor Milutin Bojić jo je napisal l. 1914, a njena vsebina ni da-

Ivana V. Jovanović kot Olga Ristićka, Marija Bergam kot Vuka, njena hči, Milijana Makević kot Marija, služkinja in Tanjana Šanta kot Novakovića, žena odvetnika Novakovića

nes prav nič zastarela. Tudi sedaj nad vsem vlada denar brez kakršnihkoli predsodkov kot v tej malomeščanski družini, v kateri odvetnik, njegova žena in sin, večni študent prava, pa še hčerka, ki je v tujini, razkošno živijo na račun očetove ljubice Olge, ne da bi si nihče postavljali kakšnega etičnega vprašanja. Le ko se gospa Olga odloči, da bi se njena hči lahko poročila z odvetnikovim sinom, začne ključvati dvom, da nista mlada morda brat in se-

nitna in tudi opremljena s slovenskimi nadnapisi. Slovensko narodno gledališče Nova Gorica, ki ustvarja zelo kakovostne lastne produkcije in ponuja gostovanje drugih slovenskih ter tujih gledališč, goriški zamejci še vedno premalo poznajo in vanj le poredko zahajajo, čeprav se gotovo mimo njega večkrat vozijo v bližnji nakupovalni center Qlandia!

Iva Koršič

Kratke

O izobešanju slovenskih zastav na slovenskih šolah

Foto JMP

V zvezi z žal še vedno nerešenim vprašanjem glede izobešanja slovenskih zastav na pročeljih občinskih šol in otroških vrtcev zaradi pomanjkanja nosilcev je občinski svetnik SSK Igor Švab v nedavnem razgovoru z odbornikom za javna dela Andreo Daprettom in odgovornim za šolsko imovino Sergijom Ashikujem prejel zagotovilo, da bo občinska uprava poskrbela za postavitev nosilcev v najkrajšem času. "Zamik pri načrtovanem roku za izpeljavo del je samo posledica drugih nujnih del, ki jih je isto podjetje moralo opraviti v drugih šolah in vrtcih", je zapisal svetnik Švab v tiskovnem sporočilu, v katerem ponuja pojasnila glede zaskrbljenosti predstavnikov združenja staršev na Proseku v zvezi s to tematiko.

Fotografska razstava o ženski toponomastiki

Društvo Toponomastica femminile / Ženska toponomastika, ki ima sedež v Rimu, organizira skupaj z Društvom slovenskih izobražencev, ki ima sedež v Trstu, v ulici Donizetti 3, fotografsko razstavo o ženski toponomastiki v Sloveniji, in sicer o ženski odonomastiki v Ljubljani, Kopru, Mariboru, Novi Gorici, Novem mestu in Krškem. S to pobudo, ki smo jo uresničili v sodelovanju s Komisijo za enake možnosti Občine Trst, si prizadevamo, da bi Tržačani spoznali življenje in delo Slovenk, ki so bile aktivne na različnih področjih, na političnem, zgodovinskem, kulturnem, v raznih mestih Slovenije in po katerih so bile poimenovane nekatere ulice. Prizadevamo si tudi, da bi občinska uprava Trst poimenovala ulice, vrtove, zelenice po zaslužnih Slovenkah. Na razstavi bodo na ogled fotografije tabel z ženskimi poimenovanji s podnapisi, ki bodo v strnjeni obliki predstavili življenje in delo Slovenk, po katerih so bile poimenovane ulice. Razstava ima pokroviteljstvo Sklada Libero in Zora Polojaz, ki je tudi finančni projekt, poleg tega še Espansioni - Ekspanzije, Centra Unesco Trst. Na odprtje razstave bomo povabili podžupanjo Fabiano Martini, odbornico Antonello Grim in poslanko Tamaro Blažino. Odprtje fotografske razstave bo v ponedeljek, 1. junija, v Trstu, v dvorani Peterlin, v prvem nadstropju, v ulici Donizetti 3. Razstava bo odprta vsak dan do ponedeljka, 15. junija, vključno. / Elena Cerkvenič

Majenca 2015

V četrtek, 7. maja, se bo z odprtjem kioskov na prireditvenem prostoru začela priljubljena manifestacija Majenca 2015. S časom je vaška veselica presešla vsebinske in geografske meje ter postala razpoznavni dogodek po vsem Bregu in drugod. Vsak dan do torka, 12. maja, bo na programu bogata

enogastronomska in kulturna ponudba. Višek praznovanja bo v soboto, ko bodo od 20.30 slovesno postavljali maj. Na nedeljo zvečer ob 19. uri pa bodo na osrednji vaški trg Gorica prikorakali parterji in parterice ter zaplesali pod okrašenim majem. Tega bodo podrli v torek po nastopu Pihalnega orkestra Breg. Več informacij na www.majenca.com.

Vrsta koncertov komornega zborava Ave V odkrivanju švedske zborovske glasbe

Tematsko raziskovanje specifičnih glasbenih svetov je lepa spodbuda za zborovske pevce, za katere so izzivi repertoarja ena bistvenih motivacij. Komorni zbor Ave je komaj končal vrsto treh koncertov švedske zborovske glasbe, ki jih je predstavil v Trstu, Ljubljani in Kopru. Premiera je bila v cerkvi svetega Ivana v Trstu, kjer je celovečerni na-

stop imelo v gosteh društvo Marij Kogoj. "V švedščini" so z glasbo spregovorili člani priznanega slovenskega zborava, organist Tilen Bajec in gostujoča sopranistka Hillevi Martinpelto. Projekt je nastal ob pevki, ki je pela v slovenskem zboru Erica Ericsona in se je nato s precejšnjim uspehom posvetila solopevske kariere, a tudi zaradi študijskih in

Dolga in priljubljena tradicija Vsetržaško romanje v Crngrob na Gorenjskem

Dolga je že tradicija, da slovenski verniki v Trstu na državni praznik 25. aprila skupaj poromajo v kakšno romarsko središče. Pobudnik teh romarskih srečanj je bil pokojni duhovnik Franc Štuhec, salezijanec. Vrsto let so slovenski verniki imeli tudi večdnevno romanje. To je usahnilo. Na 25. april pa se je ohranilo. Res pa je, da se je v zadnjih 20 letih zmanjšalo število udeležencev, kljub temu pa je romanje še vedno množično. Letošnji cilj je bila cerkev Marijinega oznanjenja v Crngrobu. Lepo vreme se je odražalo na obrazih že na poti. Še bolj pa smo ga uživali na poti k cerkvi. Avtobuse smo pustili pod cerkvijo, vseh je bilo sedem. Mnogi starejši so vzpon doživljali kot pravo romarsko pot. Za malo mlajše pa sama pot do cerkve ni bila

spomnil preminulih duhovnikov, g. Jakomina in g. Suarda. Somaševanje 12 tržaških duhovnikov in domačega župnika je vodil škofov vikar za slovenske

pretežka. Nekaj več kot 300 romarjev je ob 11. uri napolnilo mogočno cerkev. Pred mašo se je g. Ivo Miklavc v molitvi rožnega venca

vernike v Trstu, g. Anton Bendenčič SDB. V uvodu je poudaril pomen vsakoletnega romanja. Vse skupnosti se povežejo v skupnem cilju. To je potrebno

uresničevati tudi vse leto. Nagovor in homilijo je imel domači župnik g. dr. Alojzij Snoj. Crngrob je podružnica župnije Stara Loka. Svoj nagovor je po-

vezal s pomenom cerkve in nedeljsko mislijo o dobrem pastirju.

Skupno srečanje ob Kristusu v Marijini cerkvi je bogatilo ljudsko petje, ki ga je spremljal David Lenisa. Ob koncu je g. župnik preskrbel, da je g. Alojz Pavel Florjančič, zgodovinar in geolog, izredno poglobljeno predstavil zgodovinsko in umetniško podobo tega svetišča.

Začetki cerkve segajo v 13. stoletje, njena zanimivost je, da se je skozi več stoletij dograjevala in tako ohranjala različne sloge in več cerkva v eni. Tudi mogočen zvonik so dograjevali v več obdobjih. V njej je toliko bogastva, da se jo splača obiskati in tudi podrobno prebrati celotno zgodovino. Naj omenim le fresko Sveta Nedelja ob glavnem vhodu. Poleg trpečega Jezusa je še 47 poslikav raznih opravil in zabav, ki se jih v nedeljo ne sme opravljati. Po bogoslužju je vsaka skupina izbrala cilj za popoldanski del romanja. Nekateri so obiskali Škofjo Loko, Poljansko ali Selško dolino, grad Strmol in druge znamenitosti v sonce odete prelepe Gorenjske.

BA

Svetovni popotnik Bruno Križman v DSI Z nahrbtnikom na ramenih ...

Iz Ljubljane je poletel do Carigrada in v Adis Abebo, glavno mesto Etiopije, kjer je decembra lani in januarja letos doživel prvo organizirano potovanje. Svetovni popotnik Bruno Križman je namreč navajen, da si sam začrta potovanje in to opravi z nahrbtnikom na ramenih. Tokrat se je pridružil že organizirani skupini. Ker pa je bil že poučen o zgodovini italijanske kolonizacije, si je hotel ogledati določene kraje, ki so jih zavzeli Italijani prav v Etiopiji. Zbranim poslušalcem v Peterlinovi dvorani je spregovoril tako o glavnih geografskih podatkih Federativne demokratične republike Etiopije kot o njenih kulturnih znamenitostih, čeprav nad temi ni bil pretirano navdušen. Pot je bila razdeljena na ogled krajev, pomembnih zaradi etiopske zgodovine, in pa na ogled slane puščave Dancalie, ki doseže 118 metrov nadmorske višine. Drugače leži celotna država na dva tisoč do tri tisoč metrih. Tu je podnebje zelo suho, tako da tudi temperatura 40 stopinj prenašajo brez večjih težav. Povprečna ženska rodi šest otrok, umrljivost pa

je sto dojenčkov na tisoč. Življenjska doba se giblje povprečno od 45 do 47 let. V prvem delu potovanja so jim pripovedovali o legendi kraljice Isabe. Čeprav nimajo spomenikov, so arhitekti, ki so gradili stavbe, prihajali z arabskega polotoka. V zadnjih desetih letih je prišlo do velikih revolucij na gradbenem področju, a kljub temu, po besedah Bruna Križmana, živijo slabše kot v srednjem veku. Nivo infrastrukture je še vedno zelo slab in nizek. Ogromno jim gradijo Kitajci, od železnice do avtoceste. Na poti so bili vsi domačini, ki so jih srečevali, dostojanstveni in jih niso motili z nenehnimi prošnjami za miloščino. Najprej so si ogledali manjše mesto Lalibela, ki leži na 2.700 m nadmorske višine in je znano po cerkvah, ki so izklesane pod zemljo in spadajo v Unescovo dediščino. Te cerkve so izklesane iz enega samega kosa kamna, torej so monolitni. Vse zgradbe je potekoval potres izpred dvesto let. Znamenita je cerkev sv. Jurija, 15 metrov pod zemljo, ki hrani dragoceno vodo - še danes polnijo

tukaj vedra. Koče so iz slame in vejevja, glavni gradbeni material pa je evkaliptus.

Tukaj ni velikih njiv, obdelujejo jih manjši posestniki. Zemljo orjejo z lesenim plugom in kravo, imena vasi niso nikjer označena, najbolj poceni prevozno sredstvo je osel. Naravna znamenitost so "amba", stolpi vulkanskega izvora. Pri jezeru Tana rastejo čudovite

tudi spomenik, na katerem piše: "Adua - 1.3.1896. Non dobbiamo dimenticare". Takrat je umrlo skoraj pet tisoč Italijanov in deset tisoč Etiopijcev, saj so se bojevali s sabljami in sulicami. Drugi marec je narodni praznik. O porazu Italijanov so poročali številni dnevnikarji, od Edinosti do francoskega Le petit Journal. Po letu 1935 je prišlo do druge koloniza-

Bruno Križman nagovarja občinstvo (foto Damj@n)

rastline in cvetovi čez celo leto, medtem ko so značilnost narodnega parka Simien opice. Zelo pomembna je žitarica tef, ki ima drobna zrnca, bogata z beljakovinami. Krave oziroma osle vprežejo tako, da se vrtijo v krogu in teptajo žitarice, na koncu pa pobirajo zrna s tal. Največji italijanski poraz ob koncu 19. stoletja predstavlja mesto Adua, nekateri ga enačijo celo s Kobariodom. Dogodku so posvetili

cije, ko je Italija uporabila strupene bojne pline. Italijansko poveljstvo je takrat zasedlo grad Gondar. O tem dogodku in še marsičem je na rednem srečanju Društva slovenskih izobražencev spregovoril svetovni popotnik Bruno Križman, ki je s sabo prinesel tudi številne spominke: etiopsko zastavo, kavo, zrna žitarice tef, časopise in še marsikaj zanimivega.

Šin

Foto Damj@n

delovnih izkušenj na Švedskem zborovodkinje Jerice Gregorc Bukovec. Publiko je koncertni projekt ponudil manj konven-

cionalno doživetje ob glasbi uveljavljenih, predvsem pa nam manj znanih skandinavskih avtorjev 19. in 20. stoletja:

Söderman, Netsel, Lindberg, Larsson, Ahlén, Jennefelt, Lidholm, Olsson, Almqvist. Spoznanje je bilo prijetno in dovtetno tudi za najmanj izkušene poslušalce, saj je vse skladbe povezovala spevnost značaja, predvsem ko je šlo za ljudske motive, stare pesmi in psalme, ki so zazveneli tako zborovsko kot v dialoški kombinaciji s solistko ali v zelo sporočilni solo a cappella različici. Cerkevna akustika je sodelovala pri ustvarjanju posebno homogenega in polnega zborovskega zvoka, solidni pevci pa ne bi v vsakem primeru potrebovali posebnih pripomočkov, da bi se izkazali z bogatim zvo-

kom, ki združuje intenzivnost ženskih in ubranost moških glasov. Solistka je potrdila dolgoletno izkušnjo, čeprav je njeno vodenje fraziranja pokazalo včasih določeno fragmentarnost. Prvi del koncerta je bil na koru, kjer so zazveneli Södermanove *Duhovne pesmi*, Netselina lirična *Ave Maria*, pastirski psalm iz *Älvdalena* v Lundbergovi priredbi, eksotične barve *Larssonove nabožne skladbe*. V program so bili vključeni tudi operni odlomek iz Lidholnove *Ett drömspel* (po Strindbergu) in znana *Ave Maria* iz opere Otello Giuseppeja Verdija.

PAL

Kulturni dom

Žalna seja v spomin na Sergeja Verča

Pripravi teren prijatelj. Verjamem, da lahko marsikaj narediva tudi tam. Tačas pa te bom tukaj zelo pogrešal.

S to mislijo je Boris Kopal končal svoj poseg na žalni seji v spomin na gledališkega režiserja, radijskega delavca in pisatelja Sergeja Verča; spominsko srečanje je bilo v veliki dvorani Kulturnega doma v ponedeljek, 4. maja.

Kobalove besede so izzvenele kot iskren, mukotrpen in globok de profundis, v katerem se je zgodilo in hkrati izbistrilo njuno dolgo prijateljstvo in skupno delovanje na raznih gledaliških ravneh, zlasti v kabaretu, kjer sta najprej v zamestvu, nato pa v Sloveniji postala sprva razpoznaven duo, nato pravi pojem. Začrtala se je podoba dveh gledališčnikov, ki sta marsikaj dobrega storila in bila za to nagrajena. V skladu z življenjskimi sunki in udarci pa sta iz svoje steklenice

Boris Kopal, v ozadju portret Sergeja Verča (foto Damj@n)

žlahne umetnosti najbrž vse izpila in se morda zato tudi izpela. Pretresljivo je bilo poslušati, kako sta se tega tudi sama zavedala, kako sta gledala rasti razdaljo med sabo, ki pa ni načela njunega odnosa v globini, v korenini. Kopal je razpredel celo vrsto postaj, plasti, na katerih je temeljil njun odnos, od časa mladosti, ko sta se "čutila večna, bila pa sva kralja navivnosti", do obdobja amaterskega gledališča in ljubljanskega šolanja (ali bolje indoktrinacije

za profesionalni gledališki svet). Najdebelejša plast pa je bila nedvomno tista, ki je skovala obdobje kabaretne naveze (Kopal je spomnil, da ju je pred mikrofonom 'spravila' radijska urednica Lida

vsak je začel uresničevati svoje solistične načrte (Kopal svoje gledališke projekte, Verč pa je začel pisateljvati). Bilo je konec nekega obdobja: "Ali sva se odtlej pogrešala? Ne vem, morda pa ..."

Res je, da je bilo nemogoče vzdržati ritme, ki sta jih bila do takrat vajena, ko sta ure in ure, dneve in dneve v prostorih tržaškega radia pilila besedila prodrone politične satire. Zadnja postaja njunega prijateljstva se je oblikovala pretežno na dometu razdalje. Skeči so se vrstili zgolj med njunimi telefonskimi pogovori, ko sta na podlagi kodne izbire tržaškega narečja dejansko iskala vez z zlato preteklostjo, je bil pa morda le še način, s katerim sta si drug drugemu vlivala pogum za sprejetje preprostega dejstva, da se je obdobje njunega dua, predvsem pa njunega sveta, končalo: 'tako kot je bilo svojčas za dinosavre' – se je pošalil Kopal.

Goste parterja, med katerimi so sedeli svojci pokojnega, je kot prvi nagovoril drugi Verčev prijatelj, igralec Vladimir Jurc. Spoznal ga je že v ljubljanskih študentskih letih, ko se je Verč "ukvarjal s Strniševimi žabami": ta postavitev je ostala do danes neprežetega. Spomnil se ga je kot zavzetega in poštenega režiserja, ki je "delotovorno deloval na tem našem skromnem območju", še zlasti v odnosu do mladih: gledališka šola Studio Art bo namreč svojo produkcijo ob koncu šolskega leta posvetila ravno pokojnemu. O tem, da je bil za Sergeja

Verča radio "kruh, včasih okusen kolač, gledališče pa intima, ljubezen", je spregovorila nekdanja odgovorna urednica slovenskih programov in dolgolena pokojnikova kolegica Nataša Sosič. Izpostavila je predvsem zanos, s katerim se je Verč posvečal dramskim programom, pri katerih je izbiral nekonvencionalne in poudarne avtorje: za režijsko prizadevanje v zvezi z radijsko 'postavitevijo' Dantejeve Božanske komedije, ki je štela 40 nadaljevanj, si je prislužila nagrado Prešernovega sklada. Spomnila je tudi, da je njegov umetniški zanos segel do satire (v sodelovanju z že omenjenim Kopalom), pisanja radijskih iger in detektivk: v imenu Društva slovenskih pisateljev je spomnil na pokojnega počastil predsednik Ivo Svetina. Gledališče pa mu je bilo napisano na kožo, kot je med drugim zaupal v šolski nalogi, ko je obiskoval 5. razred šentjakobske osnovne šole (to besedilo je na odru prebrala Maja Blagovič kot tudi pisno sožalje ministra za Slovence v zamestvu in po svetu Gorazda Žmavca in generalne konzulke RS v Trstu Ingrid Sergaš). Gledališki režiji se je namreč posvečal z enako vnemo ne glede na to, ali je imel pred sabo profesionalni ansambel ali amaterski. Še kako dragoceno je bilo pričevanje amaterskega igralca Lorisa Tavčarja, ki je v imenu openskega društva Tabor, s katerim je Verč izvedel svoje zadnje gledališko dejanje, prikazal premočrtno in neomajno delavno etiko Sergeja Verča, za katerega je gledališko predstavo mogoče odpovedati le v primeru hude bolezni ali smrti...

Ko je bilo žalne seje konec, sta na zaslonu nad odrom Kulturnega doma še žarela portret Sergeja Verča in njegov nasmeh; pod njim je stal šop živordečih rož. V dvorani je manjkal le cigaretni dim, s katerim je Sergej Verč prepočil svoje življenje ...

Obvestila

Društvo slovenskih izobražencev vabi v ponedeljek, 11. maja, v Peterlinovo dvorano, Ulica Donizetti, 3 v Trstu na istrski večer z glasbenikom in etnomuzikologom Emilom Zonto. Pogovor z gostom bo vodil Milan Gregorič. Začetek ob 20.30.

V torek, 12. maja 2015, ob 17.

uri bo v cerkvi pri Sv. Jakobu maša z aduščnico za g. Dušana Jakomina.

Darovi

Ob 10. obletnici smrti dragega očeta Ivana Artača daruje za repentabrsko svetišče hčerka Majda Artač 50 evrov.

Za rojansko glasilo Med nami daruje Iza Arban 15 evrov.

Društvo Rojanski Marijin dom Glasilo Med nami

"Naj torej Jezusova zmaga nad grehom in smrtjo obnovi tudi naše upanje in pogled v prihodnost, ki nam jo On sam pripravlja in obenem pričakuje, da izpolnimo poslanstvo, ki nam je dano. Naj mir in vdanost Božjemu usmiljenemu

srcu napolni naša srca s hvaležnostjo Njemu, ki nas ljubi in se je za nas daroval". Tako piše rojanski dušni pastir g. Franc Vončina v voščilu, ki ga je prispeval za letošnjo velikončno številko glasila Med nami (izdaja ga Društvo Rojanski Marijin dom). Letos je po dogovoru med našim uredništvom in snovalci glasila Med nami prišlo do lepega sodelovanja: dogovorili smo se, da bo naš tednik objavil in tako dal širšo odmevnost zapisu Marije Trobec, ki obravnava 50-letnico slovenske maše po tržaškem radiu. O dragocenosti te tradicije, ki je lahko v veliko uteho slo-

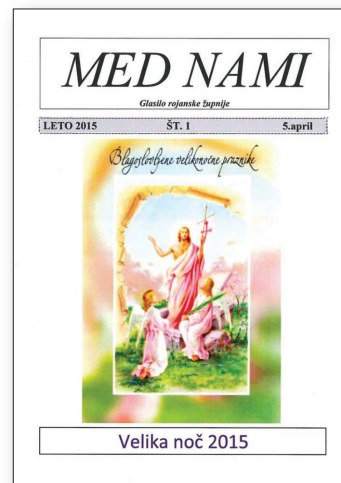
venskim nepokretnim vernikom, je pisala Bojana Don; Anamarija Volk Zlobec pa se v svojem sestavku na podlagi osebnih spominov pogloblja v človekove vrline in pomanjkljivosti.

Kot v vsaki številki glasila Med nami je tudi v tej bogat Misijon-

ski kotiček, ki ga skrbno pripravljata Marija in Franc Saksida in v katerem prinašata novice o delovanju naših slovenskih misijonarjev.

Obširen je tudi razdelek, ki obravnava delovanje domačega društva: govor je o letošnjem novoletnem

druženju, o predavanju, ki ga je astrofizičarka Dunja Fabjan imela v društvenih prostorih, in o Prešernovi proslavi, na kateri je kot častni govornik nastopil predsednik ZSSDI Ivan Peterlin. V glasilu so tudi novice o dinamičnem pevskem življenju v Rojanu ter stalne rubrike – čestitke in sožalja ter darovi.

Velika noč 2015

Štirje prevodi, dve kulturi

Projekt jezik-lingua pogloblja povezovanje s knjigami

Kaže, da je končno nastopil čas, ko se mesto ob zalivu dejansko spogleduje s svojo jezikovno in kulturno raznolikostjo. Veliko spodbudnih novic je moč spremljati med bolj ozaveščenimi in neobremenjenimi občani, žal pa vztrajajo tudi črne lise.

V ponedeljek, 27. aprila, je prav zato v sklopu evropskega projekta *Jezik-Lingua*, ki je nastal v okviru Programa čezmejnega sodelovanja Italija-Slovenija 2007-2013, v knjigarni Lovat v Trstu potekala predstavitev štirih novih prevodov, ki italijanskim bralcem ponujajo vpogled v literaturo prav toliko sloven-

skih tržaških avtorjev. Gre za dela Zore Saksida *Pomenki - Chiacchierate*, Eveline Umek *Ključ - La chiave*, Dušana Jelinčiča *Kjer se svet konča - Dove finisce il mondo* in Ovsene besede - *Parole d'avena* Marka Sosiča. Vse knjige so opremljene tako s slovenskim izvirnikom kot z italijanskim prevodom in so brezplačno na voljo, tudi v digitalni obliki na spletni strani www.jezik-lingua.eu v sekciji storitve.

Kot je pred številnim občinstvom povedal Ivo Corva, gre za strateško pobudo, ki spodbuja uporabo italijanskega in slovenskega jezika v čezmejnem ob-

močju. Jezikovna promocija poteka po različnih kanalih, od šol in družin do podjetniškega sveta, steklo je že 90 tečajev in workshopov, veliko je bilo raziskovalnega in arhivskega dela, izdelali pa so tudi priročnike in uporabne slovarje. Najbolj aktualno je menda odprtje muzeja Slovensko multimedialno okno v Špetru.

Predstavitev knjižnih novosti sta vodila razgledana Marino Vocci in Patrizia Vascotto. Prvi je z anekdotami in krajevnimi življenjskimi zgodbami poudaril, da potrebujemo več kroženja in mešanja obeh jezikov ter kultur, saj se premalo poznamo. Kot mnogi ob meji se tudi sam

ima za čistokrvnega mešanca, torej "baštarda", priznal pa je, da je italijanski živel v zamudi v primerjavi s slovenskim, saj ga nepoznavanje jezika oddaljuje od žive realnosti slovenskih so-

Marino Vocci, Patrizia Vascotto, Evelina Umek, Marko Sosič in Dušan Jelinčič

meščanov. Vocci se je sprehodil skozi življenje in delo pokojne goriške učiteljice Saksida ter spodbudil "Duškota", da obrazloži, kako je ustvaril nov literarni slog, ki ne spada nujno v goriško lite-

raturu.

Navdušeno in doživeto predstavitev je izvedla tudi Patrizia Vascotto, ki se je z Evelino Umek pogovarjala o ženski literaturi in kulturnih razlikah Trsta in

Ljubljane, Sosiču pa omogočila, da svoje prve zgodbe iz poznih 80. let uokviri v celoto nenavadnih, obrobnih, izoliranih, pozabljenih in zapuščenih likov. V vzdušju zmedenosti in

osebne krize globalnega sveta Sosič pristaja na avtentično iskanje izhodov iz diktature kapitala, ki človeka oddaljuje od bistva.

Jernej Šček

PRIMORCI BEREMO Jurij Paljk v NŠK

Knjiga nas dela lepše

V sklopu skupnega projekta primorskih knjižnic *Primorci beremo* je bil v torek, 28. aprila, gost v Narodni in študijski knjižnici odgovorni urednik našega tednika Jurij Paljk, čigar knjiga *Kaj sploh počnem tukaj* je bila uvrščena v letošnji bralni seznam. Bralna manifestacija, ki se je začela ravno meseca aprila, končala pa se bo 11. novembra, je namenjena

slovenskim pesnikom in pisateljem ter slovenski pisani besedi nasploh. Z Jurijem Paljkom, ki so mu letos za knjigo *Kaj sploh počnem tukaj* podelili nagrado Vstajenje, se je pogovarjal publicist in javni delavec mlajše generacije Jernej Šček. Izhodišče pogovora je bila nedvomno vsebina Paljkove knjige, v kateri je zbran izbor besedil istoimenske rubrike, ki jo je časnikar imel v

Jernej Šček, Jurij Paljk in Ksenija Majovski (foto IG)

našem časopisu. Beseda pa je tekla zlasti o pomenu bralne kulture v našem in širšem prostoru. "Knjiga je bila vedno moja spremljevalka, z njo sem prepotoval svet. Knjiga nas dela lepše", je dejal Paljk. To je še zlasti pomembno v današnji družbi, "kjer je vse manj opornih točk". Jernej Šček je v uvodnem posegu opredelil Paljka za velikega motivatorja mladih. Za časnikarja imajo starejše generacije dolžnost podpreti mlajše sile naše družbe, čeprav se je svet v času spremenil in z njim tudi mladi. "Nekoč smo se kre-

gali o idejah, danes pa pogrešam v naših vrstah neko zdravo zvedavost, prav tako pa me skrbi 'notranji eksil' slovenske inteligence, ki zaradi raznovrstnega razočaranja zapušča javno sceno in se umika v zasebnost", je dejal. V tej 'tekoči družbi' – kot ji pravi Paljku priljubljeni sociolog Bauman – je potrebno vsekakor imeti še pogum, da ubesedimo svoje misli, četudi niso v skladu s trenutnimi težnjami, ki za vsako ceno hlajstajo po politično korektnem odnosu do vsega, kar nas obdaja.

IG

Še o izkrivljeni razlagi slovenščine v Benečiji

Nediško? Gre za politično manipulacijo

“Teška politična manipulacija”. Te tri besede predsednika Sveta slovenskih organizacij Draga Štoke so zadostovale, da so vrnili pošiljatelju poskus – ki sloni v celoti na politični in nič na znanstveni osnovi – desnosredinske večine občine Podbonesec, da bi krajevno narečje spremenili – preimenovali v “fantomatski” avtohtoni jezik, imenovan “nediški”, in ga vsilili vseh Nediški dolini. Nič novega pod soncem. Že desetletja, vsaj od tistega 30. marca 1946, ko se je neki občinski tajnik iz doline s svojo izjavo osmešil, ko je dejal, “da, se tu uporablja slovanski jezik, ki pa je le narečje italijanskega jezika”, kroži teorija, na osnovi katere narečja, ki jih govorijo v Nediški in Terski dolini ter Reziji, niso slovenskega izvora, temveč skrivnostni “arhaični idiomi slovanskega izvora”. Vse to z namenom da bi zanikali skupno vez s slovensko jezikovno in kulturno skupnostjo, kljub temu da se v obmejnih krajih Slovenije

govorijo ista narečja. Medtem ko ljudje govorijo o svojem jeziku, pravijo: “Guormo po slov (i) ensko” in ne “po našin” ali “po nediško”. V zvezi s temi igracami je treba celo Benitu Mussoliniju priznati večjo intelektualno poštenost, ko je pred sto leti, in sicer leta 1915, napisal: “Postojanka v Špetru ob Nadiži. Prva od sedmih občin, kjer govorijo slovensko narečje”. Tisto slovensko, ki ga je, ko je prišel na oblast, zatiral na vse načine in ga prepovedal celo v cerkvah (1933). Skupni imenovalec vseh teh čudnih teorij o neslovenskem izvoru narečij, češ da ne izhajajo iz znanstveno utemeljene jezikovne skupnosti, ampak iz nekakšnih “pomagaj si sam”, izumljenih morda v celo čisto drugačnih okoljih. To je tako, kot da bi šli k mesarju za operacijo slepiča ali k brusarju, da bi se

naučili igrati klavir, ali pa k smetarju, ko bi želeli opraviti neko sociološko raziskavo. Toda zagovorniki

“avtohtonih jezikov” Benečije in Rezije ne morejo ukrepati drugače, glede na to, da so se strokovnjaki tega področja, tj. jezikoslovci sami, o tej zadevi že jasno izrekli. Člani Italijanskega slavističnega društva (gre za

univerzitetne profesorje vseh slovanskih jezikov in z njimi povezanih predmetov) so že večkrat soglasno dokazali slovenski izvor narečij, ki jih govorijo v obmejnem pasu v Videmski pokrajini s Slovenijo. Prilagamo dokument, ki so ga odobrili 21. septembra 2006: Zbor Italijanskega slavističnega društva, zbran v Vidmu na 4. Italijanskem slavističnem kongresu, čuti

“slovansko govoreči”, “avtohtono prebivalstvo slovanskega porekla” itd.), želi načrtno zanikati pripadnost teh narečij in teh ljudi slovenski jezikovni in kulturni skupnosti. V zvezi s tem ponavljamo, kar je Italijansko slavistično društvo že potrdilo leta 1989 v dokumentu, v katerem so bile podčrtane predvsem naslednje točke: - Slovenci v Videmski pokrajini (na območju Nediške doline, Rezije in Terske doline govorijo tri različna narečja. Ta, skupaj z narečji, ki jih govorijo v Goriški in Tržaški pokrajini, spadajo v skupino narečij, ki jih označujemo za primorska. Pripadnost teh narečij slovenskemu jeziku je dokazana na osnovi cele vrste znanstvenih in uveljavljenih študij, ki so rodili sad z izvirnim raziskovanjem jezikoslovcev ter italijanskih in tujih slavistov. Skromno razširjenost slovenskega knjižnega jezika v preteklosti in “arhaičnost” slovenskih narečij, ki jih uporabljajo v zgoraj omenjenih krajih videmske pokrajine je treba pripisati predvsem zgodovinskim in političnopravnim okoliščinam, ki so bile odločilne za današnje jezikovno stanje, in ne domnevnim in znanstveno

netočnim pogledom na nepripadnost teh narečij slovenskemu jeziku. - Značilnost slovenskih narečij v Videmski pokrajini in njihov posebni zgodovinski razvoj ne moreta biti sedaj razlog za neko izumetničeno razlikovanje teh govoric od ostalega dela slovenskega jezika ali povod za diferencirano izvajanje zaščitnega zakona (482/99 in 38/01). V zadnjih desetletjih se je s pomočjo slovenskih kulturnih društev in dvojezične šole v Špetru okrepila navezanost na lokalne različice narečij in na njihovo uporabo tudi v pisni obliki. Istočasno pa se je znatno povečalo zanimanje za osnovni slovenski jezik in njegov študij. Bolj jasno kot tako... Toda, kakšne bodo dejanske posledice dokumenta, ki ga je odobrila občinska večina v Podbonescu? Nobene, ki bi lahko konkretno spremenile zakone in druge dispozicije v zvezi z zaščito slovenske manjšine v Videmski pokrajini. Lahko pa bi oškodile administracijo pri porazdeljevanju prispevkov, namenjenih kulturnemu delovanju, ki naj bi ovrednotilo slovensko kulturo, jezik in narečja. To se pravi narediti luknjo v vodi!

RD

MIREN Prireditev ob 150 let starem vodnjaku Najstarejši “p’č” v vasi

“P’či” ali knjižno vodnjaki so obvezni člani vsake vasi; nekoč so namreč omogočali samooskrbo z vodo. Zato so bili dragoceni. Danes je skoraj v vsako slovensko vas speljan vodovod in “p’čem” se je pomembnost bistveno zmanjšala. Mirenci znajo ceniti dobro pitno vodo, ki še danes lahko priteče iz tega vodnjaka. Ob 150-letnici so pred vodnjakom

stavbnih mas in strešin, ki ustvarjajo vizualno harmonično okolje okrog središča – to je vodnjaka”. V nadaljevanju je predlagano, da se ta dediščina varuje oziroma obnavlja tako, da ne ogroža vidne učinkovitosti prostora. “P’č” je bil po znanih podatkih prvič obnovljen po 1. svetovni vojni. Za kasnejše obdobje nimamo podatkov, pač pa je na razpolago predlog za obnovo vodnjaka,

vetra. Obod oziroma “šapa” vodnjaka se na vrhu zaključuje z dvema kovinskima lokoma za vreteno /.../ Vseh šest litoželeznih stebrov je na zgornji strani povezanih z ločno potekajočo kovano mrežo”. Ves ta podrobni opis je bil napisan zato, da bi vodnjak strokovno obnovili, saj ga je načel zob časa. Občina Miren - Kostanjevica, KS Miren in Zavod za varovanje naravne in kulturne dediščine so vodnjak v naslednjih letih ustrezno prenovili. V nedeljo, 26. aprila 2015, je pred tem “p’čem” potekal kulturni program, ki so ga pripravili v Kulturnem društvu Stanko Vuk Miren - Orehovlje. Nastopili so pevski zbor Chorus 97, učenci OŠ Miren in Župnijski pevski zbor Miren. Slavnostna govornika sta bila dva: župan Mavricij Humar in Peter Budin. Župan je spregovoril o pomembnosti vodnjaka za samooskrbo z vodo. Peter Budin je predstavil strokovno mnenje, ki ga je leta 1995 sestavil Marko Vuk. KS Miren je ob okrogli obletnici izdelala magnetek, na katerem je fotografija tega najstarejšega vodnjaka. Fotografiral je Tomaž Povodnik. Dogodek se je nadaljeval z druženjem vaščanov ob vodnjaku. Marsikdo od starejših je pripomnil, da se še dobro spominja tistih dni, ko so s “šelami” (vrči) hodili po vodo. Marsikdaj je bilo prav zabavno: tu so ženske poklepetale, zvečer se zbirali fantje in možje, čez dan dekleta skrivoma pogledovala za fanti... Ah, kje so tisti časi! Še danes pa se ob vodnjaku srečujejo osnovnošolci, ko čakajo na verouk ali mašo. Druženje se nadaljuje, le da na drugačen način, kot je bilo nekoč. Življenje se spreminja, “p’č” ostaja na svojem mestu in nemo opazuje drsenje časa.

Sonja Cijan

pripravili kulturno prireditev in krajše druženje vaščanov. Ob tako imenitnem jubileju ne moremo mimo nekaterih zgodovinskih podatkov, o čemer pripoveduje besedilo v nadaljevanju. Sredi Mirna stoji “p’č”, na katerem je izklesana častljiva letnica 1865. Nahaja se nasproti župnijske cerkve svetega Jurija, obdajajo pa ga spomeniško zaščitene hiše s hišnimi številkami Miren 105–111. V evidenčnem listu spomenika piše: “Ambient okrog vodnjaka predstavlja prostorsko kvaliteto zaradi ohranjanja avtentičnih

ki ga je leta 1995 predstavil domačin Marko Vuk, umetnostni zgodovinar in višji kustos v Goriškem muzeju. Vodnjak je opisal takole: “Do vodnjaka s kamnitim obodom iz rezanega kamna z globokimi fugami vodita s prednje strani dve kamniti klasično profilirani stopnici. Okrog in okrog so postavljeni kamniti šesterkotni stebri, iz katerih izhajajo litoželezni stebriči. Nanje je prislonjena edinstvena šotorasto oblikovana paviljonska pločevinasta streha. Na skrajni zgornji točki je nameščen premakljiv drog s pločevinasto zastavico, ki nam kaže smer

MARIJINE BOŽJE POTI PRI NAS (95)

Mariza Perat

Cerkev Marije Vnebovzete na Repentabru

Naj tu omenim še kongres slovenskih Marijinih družb s Tržaškega in Goriškega, ki je na Repentabru potekal 23. maja 1954. Ob tisti priložnosti so se tu zbrale družbenice iz Barkovelj, Rojana, iz ulice Risorta v Trstu, od Sv. Ivana ter družbenice iz Gorice. Vseh udeleženk je bilo preko 350.

Kongres na Repentabru je bil prvi tovrstni kongres, ki so ga Marijine družbe iz goriške in tržaške škofije priredile po vojni, medtem ko so pred drugo svetovno vojno taki kongresi bili nekaj navadnega, saj so bili v Logu pri Vipavi, na Vitovljah, na Sveti Gori in drugje. Svetišče na Repentabru je bilo še posebno pri srcu tudi tržaško-koprskemu škofu dr. Alojziju Fogarju (1882-1971), ki je zelo rad prihajal v ta tihi in mirni kraj. V dobi fašizma je bil na Repentabru za župnika g. Emil Wester (1878-1946). Rojen je bil v Budjevicah na Moravskem, študiral pa je v Ljubljani in v Mariboru, kjer je bil leta 1900 posvečen v duhovnika. Leta 1921 je bil imenovan za župnika na Repentabru in je tu ostal do smrti. G. Wester je bil skromen, poštvovalen duhovnik, zaveden Slovenec, pri vseh zelo priljubljen in spoštovan. Po njegovi zasluzi sta se tudi pod fašizmom v cerkvi ohranili slovenska beseda in slovenska pesem.

Bil je dosleden in premočrten. Ko so od njega zahtevali, naj slovenske otroke poučuje verouk v italijanskem jeziku, tega ni hotel sprejeti in se je poučevanju raje odpovedal. Mnogo je ljudem pomagal tudi med drugo svetovno vojno, ko je prav s svojo doslednostjo in razumnostjo, pa tudi s svojim znanjem nemščine, dvakrat preprečil, da bi nemška vojska požgala vasi. Danes na pročelju župnijskega doma na Ta-

bru stoji njegov doprni kip. Izdelal ga je kipar in slikar Evgen Guštin, domačin iz Repna v zahvalo za nesebično delo, ki ga je požrtvovalni duhovnik in rodoljub opravil med tamkajšnjim prebivalstvom.

Naj še omenim, da so na pročelju omenjenega Doma ob stoletnici začetka prve svetovne vojne postavili spominsko ploščo, saj je v tej vojni padlo 33 mož in fantov, doma z Repentabra. Po drugi svetovni vojni so se razmere spremenile, spremenile so se tudi meje. Tudi repentabska župnija je bila razdeljena, saj so vasi Voglje, Vrhovlje in Dol pripadle takratni Jugoslaviji. Razdeljena je bila tudi občina, saj je izgubila vse omenjene vasi, pridobila pa je Ferneče.

Na Repentabru je v tem času župnikoval g. Avgust Žele (1914-1984). Gospod Žele je temeljito prenovil notranjost cerkve in dal postaviti tudi nove orgle.

G. Žele je leta 1976 nasledil gospod Anton Bedenčič, nadžupnik in sedanji škofijski vikar za Slovence v Trstu. Pod njegovim vodstvom so bili v letih 1983-1991 popolnoma obnovljeni župnišče, cerkev, srenjska hiša in dvorišče. Mnogo tega težaškega dela so prostovoljno opravili domačini sami. Leta 2012, ob 50-letnici posvetitve obnovljene cerkve na Tabru, je repentabska župnija postala nadžupnija. Istega leta je tržaški škof Giampaolo Crepaldi

15. avgusta izdal dekret, s katerim je repentabska cerkev postala svetišče z uradnim nazivom “Škofijsko svetišče Blažene Device Marije Vnebovzete”.

/ dalje

Škof Alojzij Fogar

Doprni kip župnika Emila Westra

Ob 70. obletnici osvoboditve izpod nacifašizma

Na slovesnostih molk o medvojnih in povojnih dogodkih

V Sloveniji se poteka zaznamovanje dogodkov v polpretekli zgodovini našega naroda, ki nas, očitno, na zelo boleče, celo travmatične načine, zaznamujejo in opredeljujejo. Bilo je veliko srečanj in drugačnih dogodkov, namenjenih prvemu maju, mednarodnemu prazniku delavcev in dela, področju, kjer so pomanjkljivosti v zakonodaji in praksi največje, delavci pa zato praviloma brez zaščite in marsikje celo ustrahovani. Pričakovali bi lahko, denimo, da nacionalna TV dogajanje in vzdušju nameni skrb in pozornost, toda prvi prispevek v televizijskem dnevniku zvečer pred praznikom je uperila zoper Janeza Janšo. Bolj realno so se odzvali v časniku Delo, kjer je v uvodniku, objavljenem na prvi strani, Mario Belovič zapisal tudi: "Država, pa ne samo pri nas, se je z vsemi "protikriznimi" vladami in preostalimi političnimi strukturami pokazala za nezmožno zaščititi dolgoročne interese svojih državljanov. Vse bolj postaja servis finančnih struktur moči, politiki pa njihovi piarovci. Ceno za to je v paketu z nekaterimi nujnimi varčevalnimi ukrepi prevladala na lastne ljudi, ki naj bi jim služila".

Osrednji spodbujevalec in organizator slovesnosti in najrazličnejših prireditev, ki potekajo v Sloveniji, ter naj bi z njimi zaznamovali 70. obletnico konca druge svetovne vojne oziroma po uradnih razlagah zlasti 70. obletnico osvoboditve, je Zveza združenj borcev za vrednote narodnoosvobodilnega boja. Samo v mesecu maju pripravljajo skupaj kar 63 večjih proslav, srečanj, nastopov in drugačnih prireditev po vsej državi. V Ajdovščini so 2. maja z veliko slovesnostjo in številnimi vzporednimi prireditvami zaznamovali, tako so sporočili tudi v

časniku Delo, in sicer z naslovom na prvi strani, 70. obletnico ustanovitve prve slovenske narodne vlade. Zaradi zgodovine in poročevalske korektnosti in odgovornosti pa je vendarle treba opozoriti, da ta vlada ni bila prva slovenska narodna vlada. Prva slovenska narodna vlada je bila namreč ustanovljena že 31. oktobra leta 1918, njen predsednik pa je postal Josip Pogačnik. Vlada, ki jo je 5. maja leta 1945 v Ajdovščini sestavil in predstavil Boris Kidrič, pa je bila prva slovenska narodna vlada, ustanovljena po drugi svetovni vojni. Slovesnost v Ajdovščini je dobila širši pomen, ker sta se je udeležila in na njej s svojimi posegi sodelovala tudi premier Miro Cerar ter pisatelj in akademik Saša Vuga. Tudi ob prazniku Ljubljane ob 9. maja ob 13. uri na Trgu republike slovenskega glavnega mesta govoril nekdanji predsednik Republike Slovenije Milan Kučan. Kot dogodek, namenjen svobodi in miru, je najavljena slovesnost na Poljani v občini Prevalje ob 70. obletnici zadnjih bojev druge svetovne vojne na slovenskih tleh. Slavnostni govornik bo Janez Stanovnik, častni predsednik organizacije borcev narodnoosvobodilnega boja. Drugi del slovenskega ideološkega in političnega tabora, pogojno in z vsemi pridržki rečeno, desnega tabora, bo 70.

obletnico konca druge svetovne vojne, z vseh njenih vidikov, v Sloveniji in mednarodnem okviru, obravnaval na znanstvenem posvetu, ki ga pripravljajo Študijski center za narodno spravo ter civilno družbene organizacije Nova slovenska zaveza, Društvo katoliških izo-

Predsednik vlade Miro Cerar v Ajdovščini

bražencev in Zbor za republiko. Posvet bo v četrtek, 28. maja, v prostorih Državnega sveta Republike Slovenije. O razmerjih in stališčih do revolucije, protirevolucije, medvojnih in povojnih pobojev ter posledično do razmer v sedanji Sloveniji so politične stranke, civilnodružbene organizacije in nekateri politiki objavili svoja stališča ali dali izjave. O omenjenih temah so izšle in se še objavljajo knjige. Najbrž je manj vzemirljivo to, da je na proslavah videti veliko več zastav in simbolov, denimo rdečih zvezd, jugoslovanskih zastav in tudi podob Tita, kot pa ustavno in zakonsko predpisanih obeležij nove države Slovenije, kot pa vzbujajo proteste in za-

skrbjenost dejstvo, da se še vedno prikrivata resnica in odgovornost za zločine, ki so se dogajali med vojno in po njej. Zgodovinar dr. Jože Dežman v svoji novi knjigi z naslovom *Nismo še dosegli dna Hude jame* zatrjuje, da se je v Sloveniji že takoj po vojni začelo stalinistično obdobje. To je, tako pravi, v najbolj grobih oblikah trajalo kakih deset let po drugi svetovni vojni. Poudarja: "Ali je osvoboditev, kot pravi sekretar borčevske organizacije Mitja Klavara, če pobijeh v dveh mesecih en odstotek prebivalstva Slovenije, uvedeš enopartijsko diktaturo, organiziraš policijsko državo, če sistematično, množično in do razpada režima kratiš temeljne človekove pravice. Upoštevajmo tudi, da je iz Slovenije pobegnilo oziroma je bilo izgnanih več kot sto tisoč njenih prebivalcev. Z nasiljem pač ni bilo mogoče vzpostaviti miru, blaginje, in ne sožitja". Ena izmed voditeljic TV dnevnika, precej gledane informativne oddaje nacionalne televizije, je v praznični oddaji o pomirjenju in narodni spravi dejala, da je bila beseda sprava največkrat uporabljena v vsem času samostojne države Slovenije. Toda od sprave še nikoli nismo bili bolj oddaljeni, kot je Slovenija sedaj. V nekaterih okoljih govori celo o vzdušju in razmerah, ki bi lahko privedle do državljske vojne ali celo revolucije. K zaostritvi odnosov najbolj ščuvajo poslanci stranke Združena levica. V sedanjem vzdušju pri pojasnjevanju in razlagi polpretekle zgodovine, kot že poudarjeno, večina protagonistov v zadregi ali iz sramu molči oziroma se na razne načine spreneveda. Kljub temu pa zlasti največje grobišče Huda jama pri Laškem čedalje bolj odmeva in čedalje več je zahtev za nadaljevanje in konec raziskav ter seveda uradno počastitev še zmeraj neugotovljenega, vsekakor pa visokega števila žrtev v njej. Medtem pa ne pojenjajo domneve o tem, ali je veliko prikrito grobišče z velikim številom žrtev povojnih pobojev morda primerljivo ali pa celo še

večje kot pa v Hudi jami tudi v opuščnem rudniku premoga Bohemia v Pečovniku na obrobju Celja. Očitno zaradi preusmerjanja pozornosti od aktualnih vprašanj družbe in države in potreb dnevne politike vlade oziroma sedanjih oblastnikov se v državi nadaljuje kampanja zoper Janeza Janšo, ki je z odločbo Ustavnega sodišča o razveljavitvi sodbe v zadevi Patria in vrnitvi primera na prvo stopnjo odločanja ponovno pridobil del ugleda in nemara tudi nekdanje karizme. Zato ne preseneča, da je v prvomajski prilogi časnika Delo znani časnikar in komentator, po izobrazbi družboslovec, znan po svojem značilnem izključevalnem in ironičnem slogu, popolnoma razvrednotil Ustavno sodišče. Po njegovem to "kar tako odloča o čemerkoli, kar se ga niti ne tiče". Pa se vprašuje: "Ali smo že v čudnih razmerah. Prevtrata"? Seveda ni napisal niti besede o kakšni sodnici ali sodniku, tožilcu ali celo vrhovih slovenskega sodstva, ki so sodelovali v zadevi Patria. V isti prilogi časnika je dr. Primož Gorkič, sicer sodelavec na vrhovnem državnem tožilstvu, v zvezi z odločitvijo Ustavnega sodišča o zadevi Patria tudi zapisal, "da je podcenjevanje vrha slovenskih pravnikov zadnje, kar bi si dovolil". Od obravnavanih dogodkov seveda ni manj pomembna 25. obletnica delovanja Karitas, velike, vsestranske in zelo uspešne dobrodelne organizacije katoliškega navdiha in usmeritve. "Za seboj imamo več kot 450 župnikov, ker imamo toliko župnijskih Karitas. Smo ljubeči obraz Cerkve, glas ubogih v naši družbi, zato moramo biti v službi človekovega dostojanstva. Ne glede na to, ali je vlada leva ali desna", je v dolgem pogovoru za slovenski katoliški tednik Družina dejal Imre Jerebic, generalni tajnik Slovenske karitas. Karitas je bila ustanovljena 1. maja leta 1990, obletnico so njeni sodelavci, med njimi je skoraj 10.000 prostovoljcev, počastili 3. maja z romanjem na Brezje. "Tam smo se zahvalili Mariji. Ona je z nami. Brez Marije Karitas v Sloveniji ni", je zagotovil Imre Jerebic.

Marijan Drobež

Ob prazniku dela Živel 1. maj!

Praznik dela je v Sloveniji poseben, ker ga obeležujejo dva dni. Poleg 1. maja je dela prost dan tudi 2. maj. Delo se, ob tej priložnosti, tako kot v drugih državah, obeležuje kot vrednota in civilizacijski dosežek, ki se je oblikoval v bojih za delavske pravice. Jasno, 1. maj je mednarodno vezan na dogodek iz leta 1867, ko je 12 tisoč delavcev iz Chicaga manifestiralo v podporo osemurnemu delavniku. V naslednjih desetletjih se je nato prav 1. maj uveljavil kot dan, ki je namenjen pravicam delavcev. Slovenija je tako kot ves vzhodni blok temu datumu ves povojni čas posvečala prav posebno pozornost: od tod tudi posebnost dveh dela prostih dni, ki se je še danes ohranila.

"Zagovorniki" delavskih pravic
Da, v Sloveniji ima 1. maj (deklarativno) še vedno močan simbolični naboj. Njegov pomen pa se pogosto izvotli zaradi ideološkega pristopa, ki je (žal) tudi še vedno močno prisoten in ki pogosto zasenči realne probleme. S tem mislim seveda v prvi vrsti na računice politike, pa tudi na večkrat populistične prijeme sindikatov, ki dajejo vtis, da jih bolj kot vsebina praznika zanima populistična retorika in nabiranje političnih točk. Tukaj lahko najdemo tudi cel kup protislovij, ki kažejo na dvoličnost boja za delavske pravice. Začnimo prav z enim od teh protislovij, ki emblematično prikazuje "modus operandi" dela slovenske politike, in prvi vrsti tistega, ki se na delavske pravice in

boj za njihovo pridobitev najbolj sklicuje. Slovenska prestolnica Ljubljana praznuje praznik dela s shodom na Rožniku, griču v zahodnem delu Ljubljane. Scenografija je seveda prazniku dela primerna: pihalni orkestri, recitacije, prevladujoča rdeča barva z estetskimi dodatki nageljnina, ki naj bi ga nosili udeleženci. In potem je tukaj seveda še slavnostni govornik, ki je v Ljubljani župan Zoran Janković. In evo nas pri protislovju: kako lahko delavcem o delavskih pravicah na mednarodni dan dela predava Zoran Janković? Kot bi spustili lisico v košnjač.

Lahko bi sicer rekli, da mu ta vloga pripada zaradi institucionalne funkcije župana. A to ne bi bilo intelektualno pošteno: Janković simbolizira to, kar je v splošnem imaginariju delavcev antiteza skrbi za delavske pravice. Dokler je bil na čelu Mercatorja, je bil prvi slovenski "kapitalist": če bi ga prej ne odstavili, bi najbrž tudi on, kot številni drugi menedžerji, poskusil izvesti menedžerski prevzem (po družinskem podjetju KLM). Med drugim je bil v začetku tega tisočletja med tistimi, ki so najbolj zavzeto zagovarjali nedeljsko delo v živilski industriji in takrat grozil, da bo moral Mercator brez nedeljskega dela odpustiti 500 ljudi. Pa ne gre samo za Mercator, pogledjmo na nekoliko aktualnejše zadeve: vzemimo za primer gradnjo športnega centra Stožice. Gre za projekt, ki je nastal v javno-zasebnem partnerstvu in ki si ga je Janković za-

misлил kot spomenik svojemu obdobju županovanja. Javni partner je bila ljubljanska mestna občina, zasebni pa Grep, malodane dvorno podjetje ljubljanskega župana. Projekt Stožice je bil zaradi stiske s časom, da se gradnja sklene pravčasno, grajen ob vseh vremenskih razmerah, v vseh letnih časih, pa tudi, po potrebi, ob nočnih izmenah. Pravice delavcev so bile takrat "postranska stvar". Pa ne samo to: številni podizvajalci in dobavitelji so ostali brez plačila, ker je bila finančna konstrukcija celotnega načrta nevdzdržna (eden od dobaviteljev si je zaradi tega celo vzel življenje).

Bistroumni nesmisli

Da bo mera polna... Janković se kot zagovornik dela in delavskih pravic ni legitimiral samo skozi govore ob 1. maju. Tako so ga pred volitvami, ko je leta 2011 kandidiral za predsednika vlade, legitimirali tudi njegovi podporniki. Kučan je takrat dejal celo, da je Janković kapitalist, ki je pokazal socialno ozavešenost: kot bi šlo za Mahatmo Gandija. Ta izjava je bila seveda ne samo hudo zavajajoča in populistična, prisluzila bi si lahko nagado za cinični bistroumni nesmisel leta. To so protislovja slovenskega praznika dela. Janković je retoriko 1. maja in delavskih pravic (tako kot retoriko partizanstva in OF) zajahal samo zato, ker je politično zmogovalni konj. Gre skratka za prazno besedičenje. Gre za puhlice in gre za izvotlitev simboličnega pomena 1. maja. A na tem je Janković gradil svojo politično kariero in s to retoriko ga je legitimirala tudi politična struja, ki ji je pripadal. Kje je pri tem prava skrb za delavce, je se-

veda povsem drugo vprašanje. Vprašanje, ki nima odgovora. **Vrtičkarski socialni partnerji**
Poglejmo še na en vidik "aktualnosti" 1. maja. V Sloveniji je ta trenutek 115 tisoč brezposelnih, v deležu je to približno 13 odstotkov. Slovenija je s tega vidika nekje v povprečju EU, a zavedati se moramo, da je to povprečje zelo visoko (predvsem zaradi kriznih

poslenih. Kako glasni so bili takrat protesti? Pa še besedo ali dve o vladni politiki glede dela: pravzaprav je o tem težko kaj reči, ker je ta politika zelo pomanjkljiva, čeprav bi bila krvavo potrebna. Res je, da je brezposelnost v lanskem letu padla. Padec pa ni bil posledica premišljenih vladnih politik, temveč predvsem strukturnega izboljšanja

Zoran Janković med gradnjo stadiona Stožice

razmer, ki se vlečejo od leta 2008). Tukaj se postavi vprašanje zastopanja delavcev: res je, da sindikaliste, kakršna sta Branimir Štrukelj ali Dušan Semolič, pogosto vidimo in poslušamo po medijih. A kaj, ko se tudi sindikati zavzemajo samo za svoje vrtičke in svoje parcialne interese. Dovolj je, da ugotovimo, kako šibka je bila mobilizacija, ko so na ceste leteli tisoči zaposlenih v velikih podjetjih, ki so šla v stečaj. Primorje, SCT in celoten gradbeni sektor, pa tudi številna druga podjetja, žrtve menedžerskih prevzemov, so malodane iz dneva v dan metali na cesto več tisoč za-

ja pogojev. Sistematičnega premisleka, kako oblikovati prijazno delovno okolje za slovenske delavce, še ni bilo. Premier Miro Cerar je popuščal Erjavcu pri pokojninah, popuščal je tudi sindikatom pri njihovih zahtevah, jasne strategije za vse zaposlene v javnem in zasebnem sektorju pa še ni izdelal. Rešitev ni niti v nedavni strategiji "nacionalnega reformnega programa", dokumentu, ki opredeljuje vladni program za obdobje dveh let in ga mora vlada poslati v Bruselj. Glede pomanjkanja aktivnega pristopa do vprašanja dela je slovensko vlado opozoril tudi Angel Gurría, gene-

ralni sekretar OECD (organizacija 30 najbolj razvitih držav na svetu). Pojasnil je, da Ljubljana namenja aktivnim politikam zaposlovanja samo 0,3 odstotka BDP, kar znaša približno polovico zneska, ki jih za te politike namenja članice OECD.

Kaj z mladimi?

Med ugotovitvami Gurrija gre še podčrtati podatek, da je brezposelnost lani v Sloveniji sicer na splošno upadla, število mladih brez dela pa je naraslo. In s tem se postavlja še eno bistveno vprašanje: kako se vlada sooča z brezposelnostjo mladih? Spet nobenega odgovora. Vladnih spodbud k zaposlovanju v obliki davčne razbremenitve novih zaposlitev ta trenutek ni zaznati, pa jih za zdaj tudi ni na vladnem seznamu. Gre za ukrep, ki bi sicer kratkoročno res morda v državno blagajno prinesel manjše zneske, a bi hkrati delodajalcem olajšal pot zaposlovanja, hkrati pa bi se število brezposelnih zmanjšalo. Pomanjkljivosti je v tem sektorju nazadnje občutili tudi na področju samozaposlovanja. Samostojni podjetniki so med mlajšimi vse pogostejši pojav. Ob pomanjkanju zaposlitev za določen in nedoločen čas je to ena od pogostejših oblik dela, h kateri se zatekajo mladi. Statistični urad je nazadnje v Sloveniji naštel 95 tisoč samozaposlenih, od tega je 70 tisoč samostojnih podjetnikov. Žal je tudi v tem sektorju občutili pomanjkanje vsakršne vladne strategije. Če sile razmer mlajše silijo v tako delovno razmerje, bi morala vlada poskrbeti, da bi to bilo vsaj čim bolj ugodno. Žal tega ni. No ja, prvi maj pa še vedno vseeno praznujemo.

Andrej Černic

Prosvetno društvo Štandrež

Zanimiv izlet po Makedoniji

Kot je že tradicija, je tudi letos Prosvetno društvo Štandrež organiziralo večdnevni spomladanski izlet, od 21. do 26. aprila. Tokrat so si ogledali Makedonijo, sicer revno državo, ki pa ima veliko bogastvo

ko zanimivosti iz turških časov, od mošeje Mustafa Paše do čaršije. Mestno središče je bilo po uničujočem potresu leta 1963 obnovljeno in je pridobilo bolj sodoben videz. Med cerkvami izstopa cerkev Sv. Spasa, ki ima bo-

četrti dan je avtobus peljal po slikoviti pokrajini južne Makedonije s postankom v Bitoli in ogledu ruševin antičnega mesta Herakleje. V notranjosti dežele so se ustavili v Prilepu, ki je znan po gojenju tobaka in ima zanimiv muzej o gojenju te rastline. V muzeju so prikazane najrazličnejše oblike pip in uglednih osebnosti, ki so jih uporabljali. Poleg tobaka je zelo razvito tudi vinogradništvo in vinski izdelki so kakovostni. K temu so pripomogli tudi slovenski enologi. Na vinskem področju Kavadarcev so si izletniki ogledali tipično klet

v cerkvenih in drugih spomenikih, kakor tudi v naravnih lepota. Zgodovina Makedonije je povezana predvsem z odporom proti Turkom in o tem pričajo številni spomeniki. Zanimiva so seveda tudi starejša arheološka odkritja iz rimske dobe.

Začasna srbska prestolnica med prvo svetovno vojno, Niš, je bila prva postaja izletnikov, kjer je posebno znamenje, ki so ga Turki sezidali iz lobanj odsekanih glav srbskih rodoljubov in bojevnikov.

Makedonija je v času Aleksandra Velikega doživela največji razmah in zavlada nad večjim delom Sredozemlja in Bližnjega vzhoda.

V glavnem mestu Skopje je veli-

gat ikonostas s številnimi bibličnimi prizori. V mestu so si ogledali tudi spominsko hišo, posvečeno materi Tereziji iz Kalkute.

Tudi staro mestno središče Ohrida je zelo slikovito s številnimi cerkvami, med katerimi sta najlepši sv. Klimenta in sv. Sofije. Med udeleženci izleta je bila tudi skupina pevcev, ki je v tej cerkvi zapela nekaj Marijinih pesmi, ki so pritegnile pozornost drugih obiskovalcev. Na območju Ohridskega jezera je zanimiv samostan Sv. Nauma. Prijeten in razigran je bil tudi večer v Ohridu v tipičnem lokalni z glasbo in s folklornim programom, v katerem so se vključili tudi mlajši štandreški izletniki.

in je niso zapustili ravno žejni. Med naravnimi lepota slovi kanjon Matka s številnimi jama, srednjeveškimi cerkvami in samostani ter neokrnjeno naravo z edinstvenimi rastlinami in živalmi. Tu je tudi cerkev sv. Andreja, ki je povezana z legendo in junaštvom kraljeviča Marka, narodnega junaka Balkanskega polotoka. Na poti domov je bil na programu še ogled Beograda. Pot je bila sicer dolga, a ne dolgočasna, saj sta animatorki Vanja in Roberta poskrbeli, da so se sopotniki lepo in prijetno počutili. Svoje so prispevali tudi prijazna vodička Jasna in voznika Marjan in Boštjan. Za organizacijske zadeve je skrbel Božidar Tabaj.

DP

Ponudba Mladinskega doma Gorica

Odprta vrata in priprava na maturo

Društvo Mladinski dom, ki goriškim šolarjem nudi prevoz od šole, kosilo, spremstvo pri domačih nalogah, psihopedagoško svetovanje itd., bo imelo od 18. do 22. maja dneve odprtih vrat. Učenci 4. in 5. razredov osnovne šole ter dijaki srednje šole bodo lahko brezplačno obiskovali pošolski pouk v popoldanskih urah, da spoznajo življenje v Mladinskem domu. Po domeni je možen tudi samo enkratni obisk. Kdor se vpiše za sezono 2015/16, lahko brezplačno obiskuje pouk do konca leta.

Priprava na maturo za tretješolce bo potekala

v dveh delih: od 4. do 29. maja bo od 17. do 18.15 vsak dan na vrsti eden izmed glavnih predmetov (slovenščina, angleščina, italijanščina, matematika, nemščina). Posebna pozornost bo posvečena pripravi na test INVALSI. Drugi del bo potekal od 3. do 9. junija med 15. in 18. uro z dvema enotama dnevno. Po želji je možno naknadno individualno spremstvo. Vpisnina na prvi del znaša 25 evrov za vsak predmet, na drugi pa 50 evrov. Za gojence je seveda priprava na maturo brezplačna! Več informacij dobite na tel. št. 0481 280857 ali 366 6861441.

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik prof. Peter Černic
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385
Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu
www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C, naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publistar, ul. Treppo 5/B - Videm. Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publistarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 5. maja, ob 14. uri.

MIREN Literarno-glasbeni večer

Shakespeare v besedi in glasbi

Velikega pisca 16. in začetka 17. stoletja, Williama Shakespeara, smo navajeni slišati in gledati v njegovih dramskih stvaritvah. Morda nam je manj blizu to, da je pisal tudi pesmi. Znanih je na primer kakih 150 sonetov.

Večer, ki ga je na Mirenskem Gradu organiziralo Kulturno društvo Stanko Vuk Miren - Oreholjce v sodelovanju s triom Tres Aves in pesnikom Marjanom Strojano, je bil prav poseben. In to zato, ker sta se združili baročna glasba in beseda. Marjan Strojano, pesnik, prevajalec in novinar, je bral svoje prevode nekaterih Shakespeareovih pesmi. Te pesmi niso goli prevodi, ampak gre v resnici za prepeljane stihove. To pomeni, da je Strojano smiselno prevedel besede in jih ujel v ustrezen ritem, rimo. Vse to troje združiti ni enostavno. V izbranih besedah mu je uspelo ujeti tudi duha tistega časa. Marjan Strojano je prejemnik mnogih nagrad, na primer Sovretovi nagradi (za prevod staroangleškega epa *Beowulf*, 1996, in Miltonovega bibličnega epa *Izgubljeni raj*, 2004), Veronikina nagrada (za pesniško zbirko *Parniki v dežju*, 1999), nagrada Prešernovega sklada (za prevod *Canterburyjskih povesti* Chaucerja, 2015), viktor za radijsko oddajo *Gremo v kino*. Po razlagi Marjana Strojana so ta večer predstavljene Shakespeareove pesmi imele nalogo vnesti čustva med poslušalce in jih tako pripraviti na nadaljevanje dramskega dogajanja. Obenem so bile neke vrste oddih za nastopajoče, da so se lahko preoblekli, spremeni morebitne skromne kulise. Vedeti je namreč treba, da okrog leta 1600 niso poznali odrskih luči in drugih odrskih učinkov v današnjem smislu. Tudi glasbeni vložki so imeli podoben namen. Pogosto je bila ta glasba poslušalcem znana in so celo pomagali peti.

Na ta večer slišane Shakespeareove pesmi so izražale posmeh takrat modernim ljubezenskim pesmim (na primer za vsako ceno pisati

pesem na ime Rozalinda). Obenem so vnašale kritiko tedanje družbe, po drugi strani pa humoren pogled na življenje. Že takrat so poznali pesmi "nesmiselnice" - to so pesmi, ki nimajo nobenega smisla in so same sebi namen. Pesnik Marjan Strojano pa ni ostal

Domačinka Eva Dolinšek je za uvod na čembalu izvedla virtuozno skladbo *Kraljevi lov* (*The King's hunt*) in z njo igrivo povabila poslušalce v duha tistega časa. V tem obdobju je vokalna glasba doživljala preporod, se osvobajala preobloženega večglasja in v

le pri prevodih pesmi. Prebral nam je zajeten šopek variacij na Shakespeareove pesmi. To pomeni, da je začetnih nekaj verzov res Shakespeareovih, nadaljevanje je pa njegovo, avtorsko. In poslušalci smo zelo uživali prav ob teh pesmih. Iz publike so se slišali komentarji, da so te pesmi še lepše. Seveda, saj se nanašajo na današnji - nam domači svet in so zato dobro razumljene.

Ta večer ni bil namenjen le branju pesmi - takšnih in drugačnih. Poslušalci smo se navduševali nad renesančno in baročno glasbo - to je glasbo iz tistega časa, kot so Shakespeareove pesmi. V dvorani Gnidovčevega doma na Mirenskem Gradu smo imeli priložnost videti in slišati dokaj ne navadno glasbilo, čembalo, imenitno na pogled s prefinjenim zvokom. Trio Tres aves - po slovensko Tri ptičice -, ki ga sestavljajo študentke zadnjega letnika magistrskega študija na Akademiji za glasbo v Ljubljani, je izvajal glasbo na besedila Shakespeareovih pesmi, ki jih je pisatelj prebral.

ospredje je začela prihajati beseda, njen pomen, ki je posledično narekoval glasbo. Vse to nam je z odlično baročno interpretacijo nazorno pokazala sopranistka Christina Thaler, ki je skupaj s triom izvedla pet skladb na Shakespeareovo besedilo. Iz časa baročna flavta, na katero je igrala Kristina Martinc in tako končala s skladbo *Angleški slavček*, s katero je mojstrsko oponašala ptičje petje.

Z glasbeno-literarnim večerom smo se za skoraj dve uri preselili za 400 let nazaj v preteklost. Nasmejali smo se ob zabavni vsebini pesmi in uživali ob prefinjenih zvokih tedanjega časa. Vedeti je treba, da so prav v omenjenem obdobju spet začeli ceniti glasposameznika in zvok enega inštrumenta ali dveh sočasno zvenecih glasbil. Priložnost, da slišimo staro glasbo, izvedeno na starih glasbilih, se ne ponudi tako pogosto. Tokrat smo v tem biseru uživali na Mirenskem Gradu.

Sonja Cijan

Na Univerzi v Vidmu Srečanje z Nejcem Gazvodo

Večertek, 14. maja 2015, bo ob 17. uri na Univerzi v Vidmu v ulici Zanon 6. srečanje z mladim slovenskim pisateljem, režiserjem in scenaristom Nejcem Gazvodo, ki se v svoji literaturi, zanimovanju in obstoju, na prvooseben način ukvarja z vsakdanjo bivanjsko problematiko svojih vrstnikov. Njegova zbirka kratkih zgodb *Vevecam nič ne uide* je bila leta 2004 nominirana za najboljši literarni prvenec, za katerega je leta 2005 prejel nagrado zlata ptica liberalne akademije, leta 2006 pa nagrado za najboljšo zbirko kratke proze, Dnevnikovo fabulo. Gazvodov roman *Came-ra obscura* iz leta 2006 je bil nominiran za nagrado kresnik za najboljši roman. Njegov

drugi roman z naslovom *Sanjajo tisti, ki preveč spijo* je izšel leta 2008, za njim, leta 2009, pa še roman *V petek so sporočili, da bo v nedeljo konec sveta*. Dejaven in uspešen je tudi na filmskem področju. Za diplomsko TV dramo *Merica*

sreče iz leta 2008 je prejel Prešernovo nagrado, za scenarij za kratek film z naslovom *Čisto lahko* pa Grossmanovo nagrado. Leta 2011 je doživel premiero njegov celovečerni prvenec *Izlet*, nazadnje pa se je leta 2013 predstavil z ljubezensko dramo *Dvojina*.

Srečanje v sodelovanju s Študentsko založbo prirejata lektorat in katedra za slovenski jezik Univerze v Vidmu. V uvodnem delu bo kratka predstavitev avtorja in njegovih del, besedo bo nato prevzel Gazvoda in povedal nekaj več o sebi, svojih delih in od kod je črpal navdih za ustvarjanje, za tem pa bodo študenti slovenskega jezika Univerze v Vidmu prebrali nekaj krajših odlomkov iz njegovih del in prevode, ki so jih pripravili za to priložnost. Sklepni del srečanja pa bo namenjen vprašanjem publike in študentov. Vabljeni vsi radovedni bralci!

Eva Srebrnič,
lektorica za slovenščino

Spomini na minule dni in današnja stvarnost (1)

Nekoč je živel prvi maj

Letošnji prvi maj je bil vse prej kot sončen in povsem enak vsem prvim majem zadnjih petih, šestih let. Ravno zato me je ob prihodu domov prijetno presenetilo sporočilo na telefonski tajnici. Bil je prijatelj iz mladih let, ki mi je veselo in razigrano vpil v slušalko... Živel prvi maj, viva il primo maggio... Potem mi je seveda vse v eni sapi, se pravi, preden je preteklet čas na razpolago za registracijo sporočila, povedal, da se spominja naših prvomajskih praznovanj izpred nekaj let, takoj nato se je popravil izpred nekaj desetletij, čas namreč hiti, zelo hiti. In me je vprašal, če se spominim, kako smo se zjutraj srečevali pri Sv. Jakobu, v Trstu. Sedaj po toliko letih in po toliko selitvah moram napisati "v Trstu", da vsi razumejo, tudi "Netržačani". Srečevali pa smo se on, Marko, Lidija, jaz... Nasmehnila sem se ob poslušanju sporočila. Nam, takim, kot smo bili pred nekaj desetletji, zanosu, upanju, idealom. Z grenkobo sem se nasmehnila, ker sem se namreč komaj vrnila z obiska pri mami in pri prijateljih v Trstu. In zjutraj me je pot mimogrede zanesla še na Trg Unita', kjer se je kot že desetletja prej tudi tokrat končal prvomajski shod. Z možem sva prišla seveda prepozno, saj sva se pripeljala od daleč, tako da so se na trg tedaj že odpravljale zadnje v vrsti skupine anarhistov in oporečnikov. Delavcev, če so na sprevedu sploh bili, nisva ujela. In ko sva

prišla na trg, jih tudi tam nisva našla. Tiste velike, mogočne delavske množice izpred toliko desetletij. Spominjam se, kolikokrat sem se pridružila zaposlenim tržaške tovarne VM, kjer je

očeta-delavca vedno zelo ponosna, nikoli nisem občutila manjvrednosti v družbi vrstnikov, ki so izhajali iz bogatih, malo-meščanskih družin. In še sedaj trdno verjamem, da mi je delav-

delal moj oče. Bajje so tam proizvajali neke dizelske motorje, sedaj je vse skupaj zaprto. Od nekdanj sem bila ponosna, da sem hči delavca, in od nekdanj sem znala pripovedovati, da moj oče dela v tej veliki tržaški tovarni. Tovarni dizelskih motorjev.

Mojega očeta žal ni več že veliko let, tržaško podružnico tovarne VM pa so že zdavnaj zaprli, tako kot veliko drugih tovarn in podjetij. In ravno zato je tudi delavci - nekoč so šli po tržaških ulicah kar v modrih in sivih kombinezonih - na prvomajskem sprevedu vse manj. Spominjam se, da sem bila na

svet pustil veliko lepih spominov in izkušenj. In da vanj še vedno spadam, tudi ko mi mož v šali govori, kako si robata, nič buržujskega nimaš na sebi. Seveda ne, ker sem delavska hči.

Kljub temu mi je bilo v petek na Trgu Unita' v Trstu nekoliko tesno pri srcu. Tile obrazi, ki jih videm že desetletja za istimi transparenti, ki z delavskim svetom nimajo veliko. Med njimi so predvsem politiki, tisti, ki so morda krivi, da so nekatere tovarne za vedno zaprle vrata, predstavniki raznih organizacij, znanci in prijatelji, ki iščejo tu koga za klepet. Vse leto sem do-

ma, mi je povedal prijatelj, ki je bil nekoč poln energije, sedaj pa je zaradi zdravstvenih težav žalosten in betežen ter celo abstinent. Zato gre rad na prvomajsko manifestacijo, nekako kot gredo nekateri k maši, je pojasnil, da poklepeta in se spomni na tiste ideale, ki smo jih imeli vsi. In smo vanje verjeli.

Pod palačo prefektore je skupina mladih, ki v titovkah razkazuje jugoslavansko zastavo s peterokrako. Vsako leto so tu. Nihče izmed njih ni doživel vojne. Premladri so celo, da bi vedeli, kako se je živelo v Jugoslaviji. Sama sem taka, da hočem naprej, ne maram nostalgije za preteklostjo, še najmanj, ko je sploh ne pozna-

mo in jo zato brez vsake kritičnosti idealiziramo. In brez smisla je drezati v rane, netiti sovraštvo. Na sovraštvo ne bomo gradili ničesar, samo rušiti se da, rušenje pa ne prinaša upanja. Zato ne maram tega razkazovanja in sploh ne maram zastav. Nobenih, ker ločujejo.

Mladih deklet, ki bi prodajale nagelečke, kot so jih pred toliko leti, ko sem jih tudi sama kupovala, ni več. Pred kavarno Agli spechij jih prodaja utrjena, starejša gospa, ki se vsa zgrbljena sklanja nad polno torbo. Na drugem koncu jih prodaja mlad Afričan. Skupaj s knjigami in ogrlicami. Afričani svojo šaro prodajajo itak vsepovsod in na prvomajskem

sprevedu jih nihče ne preganja. Meni se zdijo žalostne žrtve globalnih interesov, vem, da bi jim bilo veliko bolje doma, ko bi tam našli dostojno delo. Tega pa itak niso in ne bodo našli niti pri nas. Ne vem, kdo jim tiska knjige in od kod denar, da plačujejo tiho-tapce s človeškim blagom. Osem, deset tisoč evrov naj bi jih stala negotova pot, na kateri nanje preži smrt. Sprašujem se, kdo ima od tega korist. Prepričana sem, da jo nekdo ima. Morda celo tisti, ki njihovo domovino, Afriko, izkoriščajo v svoje interese. Tako je kot povsod dandanes.

/ dalje
Suzi Pertot

JURIJ PALJK

TAKO PAČ JE!

7

Tako pač je, si po navadi rečemo, ko izvemo za smrt prijatelja, ki nas vedno, kot nas vsaka smrt, najde nepripravljene. Ta preklemani "Tako pač je"! me moti, tudi ob prijateljevi smrti me moti, tudi takrat, ko vem, da nekdo boleha, da se mu približuje zadnja ura, me moti. Duhovnik, s katerim se večkrat pogovarjava o zadnjih rečeh, o poslednjih stvareh, o katerih se v naši družbi ne sme več pogovarjati, ker sodobna družba smrt potiska v senco, v temo, pod žarometi so lahko samo uspeh, zdravje, lepo telo, beli zobje namesto iskrenega nasmeha, a naj bo, tako pač je, me skuša pomiriti z obljubo večnega življenja. A je težko, ko sem pa tako vpet v minljivost, naše dnevno minevanje.

Naj si dam že enkrat mir, mi je sve-toval znanec pred kratkim, tako pač je, in da jaz ničesar ne bom spremenil, pa naj se še tako jezim. Dr. Bogomila Kravos, za prijatelj Milica, mi je nekaj ur po smrti prijatelja Sergeja Verča napisala kratko sporočilo, v katerem me je ob-vestila o odhodu prijatelja v večnost. Prizadelo me je, kot prizadene vsaka smrt človeka, ki skuša v sebi še imeti nekaj človečnosti. Takoj sem novico povedal ženi Adriani, ki je Sergeja dobro poznala in sta se v preteklosti velikokrat srečevala, spoprijateljila sta se na vlaku, sama pa je pri Sergeju cenila predvsem njegovo tiho in globoko človečnost in pa dejstvo, da je lahko z njim govorila slovensko, čeprav se je takrat šele učila slovenščine in se je zavedala lastnih grobih napak. "Ma kako, saj si mi rekel, da si ga srečal pred dvema tednoma in je bil fajn"? je bolj predse kot meni rekla.

S Sergejem sva se zadnjič videla na trgu pred tržaškim sodiščem, kjer po navadi v tamkajšnjem podzemnem parkirišču tisti, ki prihajamo za nekaj ur v Trst, puščamo avtomobile. Povedal mi je, da gre k zdravniku. Vedel sem, da je preboleval hudo bolezen, a bil je v redu, z nasmehom je pospremil moje jamranje, da nimamo časa za nič, predolgo sem se namreč sam odpravljal k njemu na Kras in predolgo se je sam s svojo ljubo Minu odpravljal k meni v Oglej. Čas naju je prehitel. Pravzaprav naju je prehitela smrt, kot se mi je že večkrat zgodilo. Stala sva tam na trgu in se pogovarjala, kot sva se velikokrat prej, vsaj pol ure, če ne več, sva si vedno ukradla.

Sergeja sem spoznal v študentskih letih v Trstu, velikokrat sem zahajal k njemu v sobo, ki jo je v palači Radia Trst A delil s skupno prijateljico in sodelavko Natašo Sosič; oba sta delala v uredništvu za dramska, leposlovna besedila naše osrednje radijske postaje. Včasih je ljubezniva Nataša diskretno vstala in naju pustila sama, velikokrat pa je poslušala najine pogovore, v njih aktivno sodelovala. Pogrešam take vrste pogovorov, tudi na Radio Trst A ne hodim skorajda več, zdi se mi, da nekako ne spadam več tja, niti sam ne vem, zakaj ne. Takrat se je lahko še kadilo v uradih in pri Sergeju se je kadilo. Sergej je bil kultiviran mož, to sem izjemno cenil, imel je odnos do jezika in vsega, čeprav se je na prvi pogled zdel za debelimi očali kot kak dobrodušen medo, ki ne pušči do sebe. Tudi hodil je z njemu lastno značilno hojo in večina ljudi je zmotno mislila, da ima opravka z odljudnežem, kar pa ni bilo res, Sergej je bil imeniten in duhovit sogovornik. Samo stik z njim si moral navezati. Še danes mi zveni njegov: "Ja, ja", ki je spremljal moje govorjenje v njegovi družbi. Imel sem občutek, da je že šel čez, da ga naša razdvojenost in dvojnost krovnih organizacij ni zanimala več... Leta 1991 smo novolarji, tisti, ki smo urejali

Novi list in vanj pisali, imeli skromno sobico pri tiskarju Viniciu Stuparju. Nepozabni lik tiskarja, resničnega obrtnika plemenitega tiska, človeka, ki je našega dr. Draga Legišo nagovarjal s tovariš in le-ta mu je vračal, kot je le on znal. Cenila sta se vedno in se spoštovala, a njuni prepriki tik pred tiskom Novega lista so bili doživljaja, ki jih ne pozabiš. Vinicio Stupar je bil človek plemenitega srca in velik bralec, ne samo imeniten tiskar. Počasi me je vzel za svojega, nalašč je dr. Legišo pravil, da bere samo moje in drugih mladih zapise, da bi ga razjezil, a dr. Legiša se ni dal, vračal mu je milo za drago. In tako je Vinicio, skrit za debelimi očali na koncu nosu in večno cigareto v ustih, teden za tednom na konec velike delovne mize postavljal nove slovenske knjige, ki jih je stiskala njegova tiskarna za različne založbe. Nikdar nisem vprašal nič, le na koncu našega sestanka je pogledal čez očala in rekel: "Vzemi knjige in kaj napiši"! Kakšni časi, kakšni možje!

In sem vzel in sem napisal. In tako me je na koncu mize nekega dne čakal

Sergej Verč

tudi prvi detektivski roman Sergeja Verča, za katerega sem vedel, da je nastajal in bil že spisan in je končno izšel pri ZTT. Vzel sem knjigo in jo že na poti domov v Furlanijo v vlaku začel brati, naslednji teden sem za Novi list napisal stran dolgo predstavitev romana Rolandov steber, sedga poln navdušenja in veselja, da imamo na Slovenskem končno dostojnega komisarja Benjamina Perka. Najbrž sem pri svojem pisanju pretiraval v navdušenjem, za kar mi še danes niti malo ni žal, še vedno sem namreč mnenja, da je njegov komisar edini, ki je v slovensko književnost vpeljal žanr detektivke z dostojanstvom!, a samo slab mesec kasneje je dr. Matjaž Kmecl z drugimi besedami povedal, kar sem sam zapisal. Ves vesel sem iz tiskarne nesel še sveži Novi list s svojim zapisom o prijateljevem romanu Sergeju na deželni sedež RAI in on je bil debesedno šokiran, saj sam natis-kane knjige še ni videl...

In sva seveda kasneje imela tudi o tem veliko povedati, o distribuciji knjige in njeni promociji namreč.

Raje ne bi, dragi Sergej! Zares ne bi o tem, ne? Ne bova več govorila niti o knjigah, včasih sva se namreč srečevala, naključno, kot skorajda vedno, če so naključja sploh možna, tudi s torbami pravkar kupljenih knjig, iskreno govorila o tem, kaj nama ni všeč. Tako njemu kot Borisu Kobalu sem povedal, da sta šla včasih čez mero, ko sta pred leti v svojem kabaretu smešila primorskega duhovnika, Sergeja sem namreč zelo cenil, ker je kritiko sprejel mirno in brez zamere.

Potem naju je življenje ločilo, on je odšel živeti na Kras, jaz v Trst nisem več zahajal tako pogosto kot pred leti, a ostala sva povezana, tudi po omrežju Facebook, preko katerega mi je še iskreno čestital za nedavno prejeto nagrado Vstajenje. Zanj vem, da je bil vesel, kot tudi vem, da je bral moje in drugih zapise, razmišljanja, Ivino pisanje o gledališču redno, z Novim glasom je bil vedno povezan in vedno smo z veseljem objavljali njegove napovedi predstav, ki jih je pripravljali z gledališko skupino Brce.

In vem, da bi se nasmehnil, melanholično, kot se je po navadi, ko bi me sedaj slišal, da mi gre ob njegovi smrti ta naš vseprisotni "Tako pač je"! pošteno na jetra.

Odlična domača odbojka na vrhovih lestvice

Sijajno prvenstvo B2 ligašev, mladinci Olympie deželni prvaki

Tokratni športni koticek namenjamo moški odbojki. Konec tedna bosta zadnjič letos stopili na igrišče šestereki Olympie in Sloge Tabor, ki sta odigrali sijajno prvenstvo državne B2 lige. Najverjetneje bo goriška združena

boja le nekaj krogov prej. Izenačen je bil tudi obračun derbi-jev, le da so v prvem krogu v Gorici domači prevladali gladko, repenska trdnjava pa je v povratnem delu vzdržala po petih neodločenih nizih. Oboji so v splošnem predvajali lepo od-

velikem finalu, v katerem so bili kot favoriti - prvi po rednem delu, nepremagani - in brez prve violine Jerneja Terpina, ki si je poškodoval gleženj na zadnjem treningu, pod velikim pritiskom. Izgubili so prvi set, tu pa jih je trener Marchesini umiril in vzpodbudil, da so pokazali najlepše lice ter zmagali s 3 proti 1. V začetku junija bodo sodelovali še v državnem finalu v kraju Abano Terme pri Padovi, lani so bili med italijansko mladinsko smetano odlični šesti. Ob ekipnem dosežku, ki je seveda najpomembnejši, so gostitelji pobrali tudi tri prestižne individualne nagrade: najboljši igralec finala je bil

postava kot novinec v ligi zasedla končno peto mesto, slogaši, ki so v drugoligaški družščini že štiri leta, pa šesto. Roko na srce, izjemen rezultat za našo odbojko in za naš šport. B2 liga je ugledno prvenstvo, ki združuje predvsem društva iz Veneta z organizacijsko strukturo na visoki ravni.

Oboji so bili malodane do konca v igri celo za tretje mesto, ki vodi v play-off za napredovanje, Goričani trenerja Fabrizia Marchesinija še pred predzadnjo tekmo prejšnje soboto, belordiši s Tržaškega s trenerjem in igralcem Gregorjem Jerončičem pa so izpadli iz tega

bojko in navduševali številne privržence, ki so polnili stopnišče na domačih tekmah. Sloge Tabor z bolj izkušeno zasedbo z višjo srednjo starostjo, Olympia pa po projektu, v ospredju katerega so zelo mladi odbojkarji, in torej posledično s še večjo perspektivo.

In prav mladinci, odraz vseh štirih slovenskih društev, ki se na Goriškem ukvarjajo z odbojko (Olympia, Val, Soča in Naš prapor), so v nedeljo v domači telovadnici Mirka Špacapana osvojili, tako kot lani, deželni naslov v prvenstvu Under 19. Ugnali so videmsko Auroro v polfinalu in Pasian di Prato v

Matija Corsi, najboljši podajalec Samuel Princi, najboljši libero pa Štefan Čavdek. Nagrajevali so med drugimi predsednik deželne federacije Giorgio Tirel, prvi mož Združenja slovenskih športnih društev v Italiji Ivan Peterlin in odbornica za šport pokrajine Gorica Vesna Tomsič. Napetih dvobojev pri nas pa s tem še ni konec. Že v soboto se bosta v polfinalu play-offa moške deželne D lige v edini tekmi v šolski telovadnici na Opčinah pomerila mlajša ekipa Sloge Tabor in ekipa Soča, ki sta bili po rednem delu tretja oziroma četrta.

HC

Gorska skupnost Ter, Nediža in Brda obvešča

Pot miru in Bimobis usmerjena v povezovanje in integracijo

Zadnjimi srečanji med projektnimi partnerji se je zaključila dejavnost dveh pomembnih evropskih projektov, pri katerih ima vlogo partnerja tudi Gorska skupnost Ter, Nadiža in Brda. Gre za projekta "Pot miru - Via di pace" in "Bimobis".

Ta dva projekta imata neko skupno značilnost: oba sta usmerjena v povezovanje in integracijo. Projekt Pot miru - Via di pace povezuje s približno 250 km dolgo potjo trbiško področje s Trstom, projekt Bimobis pa predvideva približno 140 km dolg povezovalni krog med Kobaridom - Novo Gorico - Krminom - Čedadom in Nadiškimi dolinami.

Oba projekta v celoti sledita načelom evropskega sodelovanja, saj imata za cilj povezovanje in integracijo dveh področij, ki ju je nekoč ločevala politična in ekonomska meja, danes pa je to le še zemljepisna in administrativna črta.

Še druga skupna značilnost obeh projektov izhaja iz moči partnerstva, ki ga predstavljajo v teritorij močno vraščene krajevne ustanove, društva in organizacije; vse to pa povečuje vrednost področju, ki je danes že združeno.

Projekt Bimobis "Kolesarska mobilnost med Italijo in Slovenijo" sestavljajo tri vrste dejavnosti: mobilnost, kolesarjenje in turizem. Vrhunec teh dejavnosti je postavitve čezmejnega

kolesarsko-turističnega kroga, njegova vključitev v turistično ponudbo in uresničitev novega čezmejnega turističnega proizvoda z vključevanjem turističnih operaterjev v skupno omrežje. Področje, ki ga obravnava omenjeni projekt, je turistično zelo pomembno, saj obsega različna okolja: alpsko in predalpsko, vse do gričevnate pokrajine Brd.

Projekt je predvidel dokončno sistematično določitev tras in njihovo ureditev ali realizacijo novih delov kolesarskih poti. Vse poti so mapirane: izdelani sta bili dve karti v razmerju 1:90.000 in 1:55.000, ki prikazujeta v projektu predvidene poti in prinašata informacije turistične in kulturne narave.

Ob čisto športnem vidiku in vidiku mobilnosti projekt upošteva tudi pobude s področja turistične promocije z namenom, da bi turistične organizacije, združenja in zasebne podjetnike povezal v mrežo, kar bi omogočilo, da bi se lahko pohvalili z novim turističnim proizvodom za večje pospeševanje razvoja dodatnih pobud turističnih delavcev.

Projekt Bimobis se bo poleg tega vključil v veliko omrežje kolesarskih poti, kot so Interbike in Trans Slovenija, da bi se povezal tudi s kolesarskimi stezami v Avstriji in tako razširil in povečal enovito turistično destinacijo področja Alpe-Adria. Še druge informacije, možnost izbire poti, karte in App dobite na spletnih straneh projekta na naslovu www.bimobis.eu.

Projekt Pot miru - Via di pace so uradno odprli 21. marca v Gorici, na trgu Evropa ob navzočnosti državnih, deželnih in krajevnih oblasti iz Italije in Slovenije, z ganljivo slovesnostjo, pri kateri sta se pokazali volja in želja po ohranjanju in spodbujanju spomina na tragične dogodke iz prve svetovne vojne na področju med Trbižem in Trstom.

Projekt je predvidel natančno določitev in uresničitev ene same čezmejne kulturne smeri, ki bo povezovala že obstoječe steze in poti. Glavni namen je bil ovrednotiti zgodovinsko zapuščino, kulturne sledi in dediščino vseh zainteresiranih dežel, hkrati pa tudi poudariti vrednosti naravnega bogastva obmejnega področja. To naj bi imelo za posledico okrepitev odnosov med prebivalci na nekdanjem obmejnem področju in čustev evropske pripadnosti ter bi povečalo privlačnost in kompetitivnost tega področja, saj bi na tak način nastal turistično-kulturni proizvod edinstvenega in integriranega značaja, ki bi temu področju zagotovil tudi dolgoročen vpliv ter evropsko vidnost.

Izdelana je bila ponudba za makro in mini poti, ki prečkajo ozemlje med Italijo in Slovenijo in jih lahko

prevozimo z avtom, prekolesarimo ali prehodimo, ter povezujejo zgodovinske predele, muzeje, muzeje na prostem in tudi turistično zanimive kraje. Organizirana so bila številna srečanja in seminarji zgodovinskega in znanstvenega značaja, ki naj bi se poglobili zgodovinski vidik vojnega dogajanja, ne le z vojaškega zornega kota, pač pa tudi z vidika, kako je to učinkovalo in se odražalo na civilnem prebivalstvu tega ozemlja. Zgodovinska in znanstvena poglobitev je bila opravljena po sledeči shemi: Pokrajine in mesta v vojni - Obrazi prve svetovne vojne, vojaki,

oficirji in slavne osebnosti - Strelski jarki, utrdbe in bojna polja - Pokopališča in spomeniki padlim - Prva svetovna vojna in kinematografija - Turizem, kultura in narava. Poti. Poleg tega je obiskovalcem na razpolago še poseben oddelek "Časovnica prve svetovne vojne 1914 - 1918". Ta z datumi in kratkimi opisi shematično ponazarja pomembnejše dogodke, ki so povzročili nastanek vojne. Zelo zanimive so zbirke pomembnega fotografskega in filmsko-dokumentarnega materiala iz tistega obdobja, kakor tudi sodobnejše produkcije, ki se nanašajo na upoštevano področje.

Tudi pri tem projektu se je izkazalo, da je partnerstvo s številnimi soudeleženi krajevnimi ustanovami tega področja in s sodelujočimi zgodovinsko - kulturnimi organizacijami zelo močno. Trenutno poteka zbiranje še zadnjega že pripravljenega materiala, ki bo objavljen na spletnih straneh tega projekta www.potmiru-viadipace.org

V zvezi z obema projektoma je bil izražen namen, da bi ju nadaljevali s popolno izvedbo vseh projektnih pobud. Predvideva se tudi soudeležba na prihodnjih razpisih, ki bodo objavljeni v sklopu evropskega načrtovanja.

2007-2013
cooperazione territoriale europea
programma per la cooperazione
transfrontaliera
Italia-Slovenia
evropsko teritorialno sodelovanje
program čezmejnega sodelovanja
Slovenija-Italija

Investiamo nel
vostro futuro!

Naložba v vašo
prihodnost!

www.ita-slo.eu

Progetto cofinanziato dal Fondo europeo di
sviluppo regionale

Projekt sofinancira Evropski sklad
za regionalni razvoj

REGIONE AUTONOMA
FRIULI VENEZIA GIULIA

Financirano iz skladov zakona št. 38/2001, 8. člen in deželnega zakona št. 26/2007, 19. člen - Zakonska določila za zaščito slovenske jezikovne manjšine v deželi Furlaniji - Julijski krajini, "Projekti v zvezi z rabo slovenščine v javni upravi Furlanije - Julijske krajine."

PREVOD: JELKA DANEU CVELBAR